

Festivalgangers ongehoord? Een studie naar de opinie van de festivalgangers omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen
door (01706880) Beernaert Sybren

Academiejaar 2020-2021

Promotor: Prof. dr. Wim Hardyns

Commissaris: Lien Dorme

Aantal woorden : 14.572

Lijst met afkortingen

ACD: Algemene Cel Drugsbeleid

ALAMA-nightlife: A Longitudinal And Momentary Analysis in the European nightclub scene

CPS: Centre for Policing and Security

EMCDDA: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction

GDS: Global Drug Survey

NPS: Nieuwe psychoactieve stoffen

OMS: Onmiddellijke minnelijke schikking

VAD: Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs

Lijst van figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1: Flowchart verloop data-cleaning	26
Figuur 2: Histogram attitude ten aanzien van druggebruik.....	34
Figuur 3: Histogram attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid op festivals	35
Figuur 4: Histogram steun voor repressieve maatregelen	37
Figuur 5: Histogram steun voor preventieve maatregelen	38
Figuur 6: Histogram steun voor schadebeperkende maatregelen.....	39
Figuur 7: Histogram attitude ten aanzien van pill-testing	41
Figuur 8: Staafdiagram belang repressieve maatregelen.....	42
Figuur 9: Staafdiagram belang preventieve maatregelen	43
Figuur 10: Staafdiagram belang schadebeperkende maatregelen	44

Tabellen

Tabel 1: Ervaring met Belgische muziekfestivals.....	29
Tabel 2: Populairste Belgische festivals.....	30
Tabel 3: Ervaring buitenlands festival	31
Tabel 4: Populairste festivallanden	31
Tabel 5: Ervaring druggebruik	31
Tabel 6: Ervaring druggebruik op een festival.....	32
Tabel 7: Type drugs.....	32
Tabel 8: Correlatietabel attitude t.a.v. druggebruik en de steun voor de verschillende beleidsvormen	LII

Abstract

In the last couple of years drug related incidents at music festivals all over the globe have led to an urge for drug policy reform at these festival venues. The efforts that have been taken by Belgian festival organizations are mainly steered by a zero-tolerance approach towards drugs. Nevertheless, the dominant culture of repression has not succeeded in diminishing the amount of drugs that are circulating at festival grounds. Consequently, the current drug policy has been criticized by academics and the stakeholders that are involved in the organization and implementation of the drug policy at these festivals.

It is clear that the current efforts are failing to reach their objectives. In order to optimize the current drug policy adopted on festival grounds, the visions of all the stakeholders involved should be aligned. Up till now the festival attendants were left out of the discussion on how to optimize the drug policy in the festival scene. This study aims to generate an insight into the opinion of this often forgotten stakeholder. By using the results of a cross-sectional survey among attendants of Belgian festivals (N= 426), the opinion of the main target group, concerning the current policy measures adopted on Belgian festivals, will be mapped. In this way it will become clear which actions have the support of the festival attendants. Festival organizations could take these results into account in order to evolve to a more balanced approach.

Keywords: festival, drug policy, opinion, festival attendants

Kernwoorden: festival, drugbeleid, opinie, festivalgangers

Voorwoord

Voor u ligt deze masterproef tot het behalen van de graad Master in de Criminologische Wetenschappen. Deze scriptie vormt het sluitstuk van vier boeiende jaren aan de Universiteit Gent. Op basis van de verworven kennis tijdens de opleiding en de opgedane ervaringen in het festivalmilieu presenteer ik u hierbij deze bijdrage: “Festivalgangers ongehoord? Een studie naar de opinie van de festivalgangers omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals”.

Het spreekt voor zich dat dit schrijven een uitdagende, maar tevens zeer leerrijke ervaring betrof. Alvorens dieper in te gaan op het onderzoek *an sich*, zou ik van deze gelegenheid gebruik willen maken om mijn dank te betuigen aan enkele personen.

In eerste instantie wens ik mijn promotor en commissaris Prof. Dr. Wim Hardyns en Mevrouw Lien Dorme te bedanken. Zonder de begeleiding, de nodige expertise en inzichten doorheen dit proces was deze scriptie niet uitgegroeid tot degene die ze vandaag is. Ik wens u dan ook beide van harte te bedanken voor de nauwkeurige opvolging en feedback.

Daarnaast zou ik graag mijn ouders willen bedanken, omdat zij mij de kans geboden hebben om deze opleiding aan te vatten. Bij deze bedankt voor het vertrouwen, de financiële steun en de motiverende houding. Verder wens ik mijn zus te bedanken voor de kritische blik op dit onderzoek, maar ook voor de nodige humor tussendoor. Bovendien rest er mij nog een woord van dank te betuigen aan mijn vrienden en familie die, ondanks deze niet te onderschatten periode geteisterd door COVID-19, steeds de nodige ontspanning wisten te verzorgen. Een allerlaatste woord van dank gaat uit naar de respondenten die deelnamen aan dit onderzoek. Zonder hun respons en kritische visie was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Sybren Beernaert,

Gent, mei 2020.

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen	I
Lijst van figuren en tabellen	II
Figuren	II
Tabellen	II
Abstract	III
Voorwoord	IV
1. Inleiding	1
2. Situering onderzoek	4
2.1. Methodologie literatuurstudie	4
2.2. Festivalgangers en drugs, what's known?	4
2.2.1. Prevalentie druggebruik in de uitgaanscontext	5
2.2.2. Houding ten aanzien van druggebruik	6
2.2.3. Hiaten in het onderzoek	7
2.3. Evolutie drugbeleid op Belgische Festivals	8
2.4. Huidige strategie Belgische festivals	10
2.4.1. Oplijsting huidige maatregelen	10
2.4.2. Pijnpunten van het huidige systeem	18
2.4.3. Een drugbeleid voor en door de festivalganger	21
3. Empirisch luik	23
3.1. Metatheoretisch perspectief	23
3.2. Methodologie empirisch luik	23
3.2.1. Keuze van de onderzoeksmethode	24
3.2.2. Dataverzameling	24
3.2.3. Data cleaning	25
3.2.4. Data-analyse	27
4. Resultaten	28

4.1. Beschrijving van de steekproef.....	28
4.1.1. Demografische gegevens.....	28
4.1.2. Ervaring met Belgische muziekfestivals	29
4.1.3. Ervaring met Buitenlandse muziekfestivals	30
4.1.4. Ervaring druggebruik	31
4.2. Attitudeonderzoek	33
4.2.1. Attitude ten aanzien van druggebruik	33
4.2.2. Attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid op Belgische festivals.....	35
4.2.3. Attitude t.a.v. verschillende beleidsvormen op de Belgische festivals	36
4.2.4. Attitude <i>pill-testing</i>	40
4.3. Rangordening beleidsmethoden	42
5. Discussie.....	45
5.1. interpretatie resultaten	45
5.2. Implicaties van het onderzoek	46
5.3. Beperkingen van het onderzoek	47
6. Conclusie.....	48
7. Aanbevelingen.....	49
Bibliografie.....	50
Sociaalwetenschappelijke bronnen.....	50
Juridische bronnen.....	60
Wetenschapspopulariserende samenvatting	61
Bijlagen	I
Bijlage 1: Data Management Plan	I
Bijlage 2: GDPR+ document.....	VI
Bijlage 3: Begripsbepaling	XII
Bijlage 4: Brief verspreiding survey.....	XIV
Bijlage 5: Vragenlijst.....	XVI

Bijlage 6: Lijst festivals	XXVII
Bijlage 7: Resultaten factoranalyses	XXIX
Bijlage 8: Legende interpretatie schalen	XXXIV
Bijlage 9: Figuren en tabellen.....	XXXVI
Bijlage 10: Verschilanalyses van gemiddelde attitudescores	XLIV
Bijlage 11: Verband attitude druggebruik en steun voor verschillende beleidsvormen	LII

1. Inleiding

Druggebruik op festivals, het blijft een brandend actueel onderwerp. Elk jaar opnieuw worden er wereldwijd honderden muziekfestivals georganiseerd, die een internationaal publiek aantrekken. Ook in België worden heel wat festivals georganiseerd die intussen over de hele wereld bekend zijn. Ondanks de festivalloze zomer van 2020 blijft de drugproblematiek op de festivals een heikel punt. De sector heeft het voorbije jaar zware klappen geïncasseerd. De wereldwijde uitbraak van COVID-19 zorgde ervoor dat heel wat evenementen niet konden doorgaan. Ook door de festivalzomer mocht collectief een streep getrokken worden (Maervoet, 2020). Dit betekent echter niet dat het drugprobleem op de festivals zomaar zal komen te verdwijnen eens de festivals opnieuw hun intrede zullen maken.

Vanuit een optimistische visie kan de festivalsector deze pauze goed gebruiken. Zo vormt deze pauze een opportuniteit om de drugproblematiek eens goed bij de horens te vatten. De festivalorganisatoren doen samen met verschillende andere actoren heel wat inspanningen om druggebruik op festivals zoveel mogelijk te beperken (Beernaert, 2020). De huidige aanpak op de Belgische festivals vertrekt vanuit een nultolerantie ten aanzien van druggebruik en wordt gedomineerd door een cultuur van repressie (Neven, 2019; Safe 'n Sound, 2020). De vraag is of deze aanpak wel de gewenste effecten behaalt. Voorsnog moet men toegeven dat de aanwezigheid van drugs op festivals er niet op achteruitgaat (Schelstraete, 2020).

Daarnaast moet men zich afvragen of het huidige beleid wel ondersteund wordt door alle verschillende stakeholders die betrokken zijn bij het verhaal. Zo is een politiek en maatschappelijk draagvlak noodzakelijk vooraleer het gehanteerde drugbeleid zijn vruchten kan afwerpen. Naast de beleidsmakers en de betrokken actoren die hiervoor werden opgesomd, mogen ook de festivalgangers niet vergeten worden. Zij vormen immers de belangrijkste doelgroep van het geldende drugbeleid.

Mijns inziens is het niet mogelijk om tot een effectief drugbeleid te komen zonder de opinie en de visie van de festivalganger te betrekken bij de implementatie en de evaluatie van dit drugbeleid op festivals. Vandaar wordt in deze bijdrage gepoogd om een stem te geven aan de festivalgangers, opdat ook hun kijk op het gevoerde drugbeleid mee in rekening kan genomen worden.

De probleemstelling valt logisch af te leiden uit de inleiding. Het drugbeleid op Belgische festivals slaagt er niet in om de drugproblematiek, waar de festivals mee kampen, op te lossen.

De sterke repressieve focus blijkt onvoldoende te zijn. Dit blijkt uit het terugkerende fenomeen waarbij druggebruik op festivals telkens voor enkele festivalgangers fataal afloopt (Beernaert, 2020). Toch blijft dit de basis van de huidige aanpak (Spaas et al., 2019). Het mag duidelijk zijn dat er nood is aan een optimalisatie van het huidige drugbeleid op festivals. Het is hierbij van belang om de spilfiguren, die zorgen voor de implementatie en het uitvoeren van een dergelijk drugbeleid, op één lijn te krijgen.

Een actor die hierbij vaak vergeten wordt, is de festivalganger. Mijns inziens is een maatschappelijk draagvlak echter een noodzakelijke voorwaarde in functie van een effectief drugbeleid. Indien de festivalgangers, als primaire doelgroep, het niet eens zouden zijn met het gevoerde beleid, dan wordt het wellicht moeilijk om de drugproblematiek in de festivalsetting op te lossen. Tot nog toe blijkt er weinig informatie beschikbaar over het maatschappelijke draagvlak omtrent het gevoerde drugbeleid op de Belgische festivals. Dit onderzoek probeert een antwoord te bieden op dit hiaat in het onderzoek.

Het doel van het onderzoek is om op basis van de opinie van dé festivalganger te komen tot enkele aanbevelingen die een optimalisering van het huidige drugbeleid kunnen bevorderen. De visie van de festivalganger ten aanzien van het geldende drugbeleid op de Belgische festivals wordt dus in kaart gebracht. De resultaten van dit onderzoek bieden perspectieven voor de betrokken actoren om te zien waar er kan worden ingegrepen in het bestaande drugbeleid.

Het onderzoek is voornamelijk praktijkgericht en heeft een diagnostische alsook een evaluatieve functie. Zo wordt er getracht kennis te vergaren over de oorzaken van het disfunctioneren van het huidige drugbeleid. Anderzijds wordt het bestaande beleid geëvalueerd door diens doelgroep door te peilen naar diens opinie. Het onderzoek heeft dus zowel een praktische- als een theoretische relevantie (Hardyns, 2020).

Om de bovenstaande doelstellingen te bereiken wordt vertrokken vanuit de onderstaande onderzoeksvragen. De kernbegrippen van dit onderzoek werden duidelijk afgebakend in de begripsbepaling¹.

1. Welke inspanningen typeren het huidige drugbeleid op Belgische festivals?
  - 1.1. Wat zijn de pijnpunten verbonden aan de huidige aanpak?
2. Hoe staat de festivalganger tegenover druggebruik?

---

¹ Zie bijlage 3.

3. Hoe staat de festivalganger tegenover het huidige gevoerde drugbeleid op Belgische festivals?
4. Hoe staat de festivalganger tegenover de verschillende beleidsvormen die kunnen gehanteerd worden in het kader van het drugbeleid op een festival?
5. Hoe staat de festivalganger tegenover pill-testing op festivals?

In wat volgt wordt in een methodologisch luik omschreven hoe er in het kader van deze bijdrage te werk werd gegaan. Verder zal het onderzoek gesitueerd worden binnen de bestaande kennis uit de (inter)nationale literatuur. Daarnaast zullen de resultaten van het empirisch luik van het onderzoek uitvoerig worden toegelicht. Tevens zullen de resultaten uit het onderzoek geïnterpreteerd worden in de discussie. Tot slot worden enkele beleidsaanbevelingen geformuleerd die van belang kunnen zijn voor de beleidsmakers en andere betrokken actoren.

2. Situering onderzoek

Vooraleer er uitspraken gedaan worden over de houding van festivalgangers ten aanzien van het huidig geldende drugbeleid, is het nuttig om het onderzoek te kaderen aan de hand van een literatuuroverzicht. Allereerst wordt de methodologie van deze literatuurstudie besproken. Daarnaast volgt een korte samenvatting van de kennis die bestaat omtrent festivalgangers en druggebruik. Verder wordt een korte evolutie van het drugbeleid op festivals in België besproken. Tevens zal ingegaan worden op de huidige situatie en de kenmerken van het gehanteerde drugbeleid.

2.1. Methodologie literatuurstudie

Bij het opstellen van de literatuurstudie werd grotendeels teruggevallen op de kennis die reeds verzameld werd in het kader van de bachelorproef, waarin drugpreventie op de Belgische festivals werd beschreven (Beernaert, 2020). In deze scriptie werd namelijk een overzicht opgesteld van wat het begrip drugpreventie precies inhoudt (Beernaert, 2020). In wat volgt wordt deze informatie aangevuld met de opgedane kennis uit de (inter)nationale literatuur.

Hierbij werden online databanken zoals Web of Science, Google Scholar, Researchgate en de database van de universiteitsbibliotheek geraadpleegd. Ook de livestream van Safe 'n Sound over het drugbeleid op festivals bleek een grote inspiratiebron te zijn (Safe 'n Sound, 2020). Verder bleek de studiedag, die vorig jaar georganiseerd werd in Antwerpen door het Centre for Policing and Security (CPS) en het Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs (VAD) over druggebruik op festivals, opnieuw een belangrijk vertrekpunt te zijn. Deze studiedag en de hieruit voortgekomen publicatie van Hardyns et al. (2019b) boden heel wat interessante inzichten omtrent het besproken onderwerp en bundelen als het ware de verschillende visies op het fenomeen. Bij de verdere zoekopdrachten werd gebruik gemaakt van de volgende Booleaanse operatoren: *(opinion OR opinie OR attitude) AND (drug* OR druggebruik OR middelengebruik OR substance) AND (use OR abuse) AND (festival* OR event*) AND (policy OR drugbeleid OR beleid)*.

2.2. Festivalgangers en drugs, what's known?

In deze paragraaf wordt kort het bestaande onderzoek omtrent festivalgangers en druggebruik samengevat. In eerste instantie wordt een overzicht gegeven van het prevalentieonderzoek met betrekking tot druggebruik in het uitgaansleven en meer bepaald op festivals. Daarnaast wordt het bestaande onderzoek over de houding van festivalgangers tegenover druggebruik en het

drugbeleid omschreven. Ten slotte wordt ingegaan op de hiaten binnen het onderzoek die kunnen dienen als toekomstige pistes voor wetenschappelijk onderzoek. Deze samenvatting is geen exhaustieve lijst, maar haalt de meest relevante bevindingen aan in het kader van dit onderzoek.

2.2.1. Prevalentie druggebruik in de uitgaanscontext

Vooraleer een beeld geschept wordt over het huidig gevoerde drugbeleid op festivals, is het nuttig stil te staan bij de prevalentie van druggebruik in de uitgaanscontext. De prevalentie van middelengebruik kan immers aantonen waarom de verrichte acties op de Belgische festivals noodzakelijk zijn. Van Havere (2019) wees, na een analyse van verschillende studies in de uitgaanssector, op enkele trends in het kader van alcohol- en druggebruik. Hiervoor werden cijfers geanalyseerd uit rapporten van het uitgaansonderzoek van het VAD, het ALAMA-nightlifeproject, the Global Drug Survey (GDS) en een jaarverslag van Safe n' Sound (Van Havere, 2019).

Uit deze analyse bleek dat alcohol de meest gebruikte drug is in het uitgaansleven (Van Havere 2012, 2019). Zo bleek uit de cijfers dat maar liefst 95% van de respondenten alcohol consumeren tijdens het uitgaan (Van Havere, 2019). De tweede meest voorkomende drug is cannabis. Cannabisgebruik blijkt voor te komen bij ruim de helft van de respondenten en zou net zoals alcohol sterk aanwezig zijn onafhankelijk van de setting waar men gebruikt (Van Havere, 2019). Zo rapporteerden respondenten dat ze zowel cannabis gebruiken op rockfestivals alsook in clubs en dance evenementen (Hesse et al., 2010; Van Havere et al., 2011). Uit een onderzoek van Hesse et al. (2010) bleek zelfs dat 9.3% van de respondenten voor het eerst cannabis gebruikten op een festival.

Na cannabis is ecstasy (MDMA) de meest gebruikte partydrug. Uit onderzoek van Hauspie et al. (2019) en Winstock et al. (2018) bleek dat ongeveer een derde van de respondenten ecstasy gebruikt hadden in het laatste jaar tijdens het uitgaan. Verder is ook het gebruik van cocaïne sterk vertegenwoordigd in het uitgaansleven. Deze drug is iets minder populair dan de voorgaand opgesomde middelen aangezien cocaïne vaak duurder is en de gebruikswijze ook minder aangenaam zou zijn (Van Havere, 2012). Toch geeft ongeveer een vierde van de respondenten aan in het laatste jaar cocaïne te hebben gebruikt in het uitgaansleven. Het gebruik van amfetamines is minder populair (Rosiers et al., 2016; Van Havere et al., 2012).

Samenvattend kan gesteld worden dat de 'klassieke drugs' zoals alcohol, cannabis, ecstasy en cocaïne nog steeds sterk vertegenwoordigd zijn in de uitgaanscontext. Het gebruik van nieuwe

psychoactieve stoffen (NPS) zoals ketamine, GHB en 2C-B komt in mindere mate voor op de Belgische festivals, maar is aan een opmars bezig (Hauspie et al., 2019; Sabbe, 2019; Van Havere, 2019; Winstock et al., 2018). Volgens Sabbe (2019) vormen deze NPS de uitdaging van morgen. Dergelijke middelen bootsen vaak de effecten na van de klassieke illegale drugs, maar hebben een andere chemische structuur waardoor ze buiten de wetgeving vallen (VAD, 2021). Daardoor worden ze ook wel ‘*legal highs*’ genoemd (VAD, 2021.). Het is van groot belang dat de situatie omtrent de verspreiding van deze NPS goed wordt opgevolgd. Het gebruik van deze middelen is niet zonder gevaar, aangezien het vooralsnog onduidelijk is welke effecten dergelijke middelen hebben op de gezondheid van een persoon (EMCDDA, 2018). Dit schept gevaarlijke situaties, want de gebruiker is zelf vaak niet op de hoogte van wat hij precies inneemt (VAD, 2021.; Van Havere, 2019).

Concluderend kan gesteld worden dat er een hogere gebruiksprevalentie van illegale drugs voorkomt in de uitgaanssector in vergelijking met de algemene populatie (Van Havere, 2011, 2019). Uit onderzoek blijkt dat dit ook het geval is voor de frequentie van illegaal druggebruik op muziektfestivals (EMCDDA, 2019a; Van Havere et al., 2011). Toch kan hierbij enige nuance worden aangebracht gezien de prevalentie van illegaal druggebruik varieert naargelang de specifieke setting. Zo blijkt bijvoorbeeld dat over het algemeen minder illegale drugs gebruikt worden op rockfestivals dan op andere uitgaansgelegenheden zoals in clubs en *dance events* (Van Havere, 2011).

Naast het feit dat er meer illegale drugs gebruikt worden op muziektfestivals dan in de algemene bevolking, blijkt dat de festivals ook kunnen leiden tot een initiatie van druggebruik bij een aantal festivalgangers (Hesse et al., 2010). Daarbij komt nog het verontrustende terugkerende fenomeen van de drugsdoden op festivals. Ook de opkomst van de NPS brengt gezondheidsrisico's met zich mee. Deze vaststellingen bevestigen de nood aan een degelijk drugbeleid in de uitgaanscontext en meer bepaald op muziektfestivals.

2.2.2. Houding ten aanzien van druggebruik

Hiervoor werd ingegaan op de prevalentie van druggebruik in het uitgaansleven en meer specifiek op festivals. Een ander interessant domein dat tot nog toe weinig werd onderzocht, is de houding die festivalgangers hebben ten opzichte van illegaal druggebruik. Deze houding kan van belang zijn in het kader van de attitude van festivalgangers ten aanzien van het gehanteerde drugbeleid op festivals. Zo zou men kunnen stellen dat individuen die eerder een negatieve houding hebben ten opzichte van druggebruik, eerder voorstander zijn van de repressieve

aanpak die gehanteerd wordt op de Belgische festivals. Dit is echter geen voldongen feit gezien deze materie tot nog toe niet sterk werd onderzocht.

In het kader van een Australisch onderzoek werd een opiniepeiling op poten gezet, waarbij jongeren bevroegd werden over hun houding ten aanzien van alcohol- en druggebruik (Lancaster et al., 2013). Dit onderzoek toonde aan dat het merendeel van de onderzochte steekproef een positieve attitude had ten aanzien van alcohol- en druggebruik (Lancaster & Ritter, 2013). Zo gaven 74% van de respondenten aan dat druggebruik een aangename activiteit kan zijn (Lancaster & Ritter, 2013). Daarnaast vonden maar liefst 67% van de respondenten dat heel wat zaken risicovoller zijn dan druggebruik (Lancaster & Ritter, 2013). Opvallend hierbij is dat personen die ooit al zelf drugs gebruikten, er een positievere houding op na hielden ten aanzien van druggebruik (Lancaster & Ritter, 2013).

2.2.3. Hiaten in het onderzoek

Ter afronding wordt kort stilgestaan bij de hiaten in het onderzoek met betrekking tot de festivalgangers en druggebruik. Wat opviel tijdens de literatuurstudie is dat voornamelijk prevalentieonderzoek bestaat in het kader van het druggebruik door jongeren of andere aanwezigen op events in de *nightlife sector* in het algemeen. Hoewel er gegevens beschikbaar zijn omtrent de prevalentie van druggebruik op festivals, blijven de bestaande gegevens eerder schaars. In dit onderzoek wordt dan ook getracht een inzicht te verwerven in dit bestaande hiaat.

Daarnaast werd in het bestaande onderzoek duidelijk minder aandacht besteed aan het al dan niet bestaan van een draagvlak voor het gevoerde drugbeleid in dergelijke uitgaanssectoren. Hiervoor werd al kort ingegaan op de opinie van Australische jongeren ten aanzien van druggebruik en de verschillende beleidsvormen. Verder werd de opinie omtrent druggebruik en het huidige drugbeleid van de festivalgangers vooralsnog weinig onderzocht en vormt dit dus een hiaat binnen het bestaande onderzoek.

In deze bijdrage zal dan ook gepoogd worden om een zicht te krijgen op die opinie van de festivalganger. Dit is immers interessant in het kader van een evaluatie van het bestaande beleid dat gevoerd wordt op de festivals. Zo zou het voeren van een overwegend repressief drugbeleid op festivals ter discussie kunnen komen te staan, indien het grootste deel van de festivalgangers een negatieve houding heeft ten aanzien van dergelijke maatregelen. Mocht deze vaststelling kloppen, dan kan dit ook een verklaring vormen voor het huidige falen van het drugbeleid op festivals. Tot nog toe bestaan hier echter geen zekerheden over.

2.3. Evolutie drugbeleid op Belgische Festivals

Het organiseren van festivals is geen nieuw fenomeen en ook in België zijn muziekfestivals al ruim vijftig jaar ingeburgerd. Het eerste Belgische festival zou namelijk dateren van 1959 toen er een eerste jazzfestival georganiseerd werd in Comblain-la-Tour (“Jazz Bilzen, 1959. Voor duizend frank en een fles whisky”, 2007; Vanclooster, 2019). Later volgden bekendere namen zoals Rock Werchter in 1975, Pukkelpop in 1985 en Dour Festival in 1989 (Pallot, 2020). Intussen genieten de Belgische festivals internationale belangstelling en worden er op Tomorrowland alleen al festivalgangers uit 200 verschillende landen verwelkomd (“Brussels Airlines brengt meer dan 25.000 festivalgangers naar België voor Tomorrowland”, 2019). De Belgische festivalscene ontwikkelde zich van een kleinschalige evenementsector tot één van de meest gerenommeerde festivalscenes van de hele wereld.

Niet alleen de festivals op zich groeiden doorheen de tijd. Ook het gehanteerde drugbeleid maakte een heuse evolutie door. Dit is dan ook niet echt vreemd gezien de drugproblematiek nog nooit zo uitgesproken is geweest op festivals als vandaag. Druggebruik is een aloude praktijk, maar de opkomst van de zogenaamde *partydrugs* en de NPS maakten een drugbeleid op festivals noodzakelijk.

Schrooten stelde in een webinar met de preventieorganisatie Safe 'n Sound dat het drugbeleid in de jaren '90 gekenmerkt werd door een nultolerantie ten aanzien van middelengebruik via controles en zogenaamde *razzia's* door politiediensten (Safe 'n Sound, 2020). Volgens Schrooten was er toen nog geen aandacht voor preventie en ontbraken soms zelfs medische diensten op muziek evenementen (Safe 'n Sound, 2020). Preventie deed pas enkele jaren later zijn intrede door de schaalvergroting van de bestaande evenementen, de opkomst van muziekgenres zoals techno, house, elektronische muziek en de stijging in het gebruik van *partydrugs* zoals ecstasy (Safe 'n Sound, 2020).

Desondanks de blijvende framing van het drugbeleid als een zero-tolerancebeleid, merkte men dat het drugbeleid evenwichtiger begon te worden in 2010 (Safe 'n Sound, 2020). In 2014 merkte men een omslag, waarbij het drugbeleid ondanks de aanwezige preventieve acties meer in de richting van een sterk controlerend lik-op-stukbeleid evolueerde (Safe 'n Sound, 2020). De strenge controles aan de hand van wasstraten, fouilles en strike communicatie eigen aan deze aanpak, verdrongen de aandacht voor een eerder medisch georiënteerde aanpak terug naar de achtergrond.

Vandaag de dag worden door het VAD in samenwerking met de festivalorganisatoren en de verschillende stakeholders zoals het parket, de politiediensten, de preventiediensten en de medische hulpdiensten, inspanningen geleverd om toe te werken naar een evenwichtiger drugbeleid (Vandamme & Schrooten, 2020). Zo schreven Vandamme en Schrooten (2020) een leidraad uit waarin stapsgewijs enkele breekpunten worden aangebracht die belangrijk zijn bij het creëren en het implementeren van een drugbeleid.

Hierbij werden zij wellicht geïnspireerd door de inspanningen die geleverd worden op de internationale festivalscene. Zo pakten enkele festivals uit het buitenland reeds uit met een innovatief drugbeleid, waarbij vanuit een gezondheidsperspectief vertrokken wordt (De Schutter, 2019). Hierbij is Boomtown Fair uit het Verenigd Koninkrijk het voorbeeld bij uitstek (Beernaert, 2020; De Schutter, 2019).²

---

² Zie *infra*, p. 16, 2.4.1. C.

2.4. Huidige strategie Belgische festivals

Hoe is het nu echt gesteld met het gevoerde drugbeleid op de Belgische festivals? Een antwoord op deze vraag is belangrijk omdat eerst de huidige situatie in kaart moet worden gebracht vooraleer er uitspraken gedaan kunnen worden over het maatschappelijke draagvlak ten aanzien van de getroffen maatregelen. Daardoor wordt in wat volgt, getracht een omschrijving te geven van de bestaande inspanningen op Belgische festivals. Daarnaast wordt ook stilgestaan bij enkele pijnpunten eigen aan de huidige strategie.

2.4.1. Oplijsting huidige maatregelen

Festivalorganisatoren blijven kampen met een drugproblematiek op hun evenementen. Dit blijkt uit de veelvuldige communicatie hierover in de media. Krantenkoppen rapporteren over opgepakte dealers, het aantal uitgeschreven pv's en zelfs fatale gevallen ten gevolge van middelengebruik op de festivalweide ("24 dealers betrapt op Tomorrowland", 2019; Baert & Paelinck, 2019; Bral, 2019b). Festivalorganisatoren doen dan ook verschillende inspanningen om deze drugproblematiek zoveel als mogelijk terug te dringen. Hiervoor werken ze samen met verschillende stakeholders zoals de politiediensten, preventiewerkers, medische hulpdiensten en dergelijke meer (Beernaert, 2020). Niet elk festival neemt dezelfde maatregelen. Toch is het zinvol om de verschillende gehanteerde inspanningen te bespreken.

De maatregelen worden hierbij onderverdeeld in drie pijlers die van belang zijn in het kader van het Belgische drugbeleid. Hierbij onderscheiden we repressieve, preventieve en schadebeperkende maatregelen. Deze pijlers vinden hun oorsprong in de beleidsnota van de federale regering in verband met de drugproblematiek³ (hierna: "beleidsnota"). Belangrijk om hierbij te vermelden is dat de categorieën niet steeds volledig van elkaar te onderscheiden zijn. Bepaalde acties kunnen bijvoorbeeld zowel schadebeperkende als preventieve functies hebben. Tevens moet benadrukt worden dat hier geen exhaustieve lijst wordt weergegeven.

a) Repressieve maatregelen

In een poging om de festivalweides drugsvrij te houden, vertrekken de meeste Belgische festivalorganisatoren vanuit een zerotolerancebeleid (Neven, 2019). Zo wordt aan de hand van gespierde communicatie en formele repressieve controle duidelijk gemaakt aan de festivalganger dat illegale drugs niet toegelaten zijn op het festivalterrein, noch op de camping van het festival. Het idee van het zerotolerancebeleid is volgens Nabben (2010) gebaseerd op de Broken Windows Theory van Wilson en Kelling (1952). Zo gaat men ervan uit dat een

---

³ Beleidsnota van de federale regering in verband met de drugproblematiek, Parl.St. Kamer 2000-01, nr. 1059/001.

strengere formele controle door politieke instanties op kleinere vergrijpen een sterkere informele controle ten aanzien van drugsvergrepen op festivals zal induceren (Nabben, 2010). Deze cultuur van repressie is al zeer oud en kende een heropleving door de doorvoering van een lik-op-stukbeleid op verschillende bekende festivals in België, zoals op het dancefestival Tomorrowland (Safe 'n Sound, 2020).

Spaas et al. (2019) geven aan dat festivalorganisatoren nog steeds opteren voor een overwegend repressieve aanpak in samenwerking met het parket en de politiediensten. Een dergelijke aanpak zou volgens hen een signaalfunctie en een ontradende werking hebben. Toch is er heel wat controverse omtrent de effectiviteit en de efficiëntie van het repressieve optreden.⁴

Het repressieve optreden op de festivals komt op verschillende manieren tot uiting in de praktijk. De meest gekende aanpak zijn de controles bij de toegangspoorten van de festivalweides. Vaak wordt bij de grotere festivals aan festivalgangers gevraagd om hun zakken leeg te maken en door een metaaldetector te stappen (Goedgebeur, 2019). Ook handtassen en rugzakken worden doorzocht op verboden voorwerpen (“Fouille aan festival niet meer tegen wet”, 2018).

Indien mogelijk worden alle festivalgangers onderworpen aan een oppervlakkige fouille door private veiligheidsagenten. Deze praktijk bevond zich tot voor kort in een grijze zone, aangezien ze in principe in strijd was met de wetgeving rond de bewakingsfirma's (“Fouille aan festival niet meer tegen wet”, 2018). Dit werd inmiddels opgelost door een update van de desbetreffende wet.⁵ Volgens deze wet zijn agenten van erkende bewakingsfirma's bevoegd om festivalgangers en hun handtassen en rugzakken systematisch te doorzoeken op verboden voorwerpen zoals wapens en drugs (“Fouille aan festival niet meer tegen wet”, 2018). Indien iets aangetroffen wordt, dan worden de betrokken festivalgangers doorverwezen naar de aanwezige politiefunctionarissen die de nodige handelingen zullen verrichten (“Fouille aan festival niet meer tegen wet”, 2018).

Naast de oppervlakkige controles door bewakingsagenten, zijn ook de politiediensten sterk vertegenwoordigd op de festivalsite. Zo vatten er steeds heel wat politiefunctionarissen post aan de ingang van het festival. Deze politiefunctionarissen staan in eerste instantie in voor het bewaren van de openbare orde.⁶ Daarnaast controleren zij zoveel mogelijk festivalgangers, na

---

⁴ Zie *infra*, p. 18 e.v., 2.4.2.

⁵ Wet 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, *BS* 31 oktober 2017, 96776.

⁶ Art. 14 wet 5 augustus 1992 op het politieambt, *BS* 22 december 1992, 27124

de procedure die hiervoor al werd uitgelegd, door het inzetten van drughonden. Indien de hond gaat zitten voor de voeten van de festivalganger, wordt deze meegenomen en wordt hij/zij aan een grondige en discrete fouille onderworpen. Dit gebeurt bij ongeveer 10% van de ‘besnuffelde’ festivalgangers, waarvan uiteindelijk ongeveer 50% drugs bezitten (Goedgebeur, 2019).

Controversieel bij deze aanpak zijn deze ‘discrete fouilles’ waaraan festivalgangers onderworpen kunnen worden. Zo kunnen festivalgangers, die aangeduid werden door een drugshond, aan een naakte fouille worden onderworpen indien bij een oppervlakkige fouille niets aangetroffen werd. In een dergelijke situatie treedt een verregaande schending van de privacy op, terwijl dit veelal weinig resultaat oplevert. Ook Decuypere (2019) stelt zich als oprichter van het dancefestival ‘I Love Techno’ sterke vragen bij dergelijke praktijken. Er kan begrip worden opgebracht voor de politieke realiteit die de weg van nultolerantie kiest, maar de wil om alles te controleren mag niet in strijd zijn met de menselijke integriteit van een persoon (Decuypere, 2019). Bovendien stelt Decuypere (2019) dat de drughonden er maar liefst in acht op de tien gevallen naast blijken te zitten. Uit onderzoek blijkt dat er ook weinig ‘grote vissen’ worden aangetroffen aan de hand van deze methode en het dus vaak gaat om personen in het bezit van drugs voor eigen gebruik (Nabben, 2010).

Naast de duidelijk zichtbaar aanwezige politiefunctionarissen zijn er ook vaak agenten in burger aanwezig op het festivalterrein (Schrooten & Van Damme, 2019). Deze agenten staan in voor de opsporing van openlijk gebruik en het verhandelen van drugs op het terrein. Ook deze opsporingsactiviteiten worden als sterk controlerend ervaren. Volgens Nabben (2010) lijkt in de opsporingsoptiek een groot aandeel handelingen verdacht, terwijl dealers op festivalterreinen een minderheidsgroep zijn. De meeste gebruikers voorzien namelijk in hun eigen gebruik (Nabben, 2010).

Eens er verboden middelen worden aangetroffen bij een persoon, op welke manier dan ook, worden de volgende stappen doorlopen. Allereerst neemt men de desbetreffende middelen in beslag. Daarna wordt de festivalganger beboet op een manier die afhangt van de hoeveelheid drugs die de persoon op zak had. Op festivals in de Antwerpse en Leuvense arrondissementen wordt, mits toestemming van het lokale parket, gewerkt met de onmiddellijke minnelijke schikking (OMS) als een boete voor het drugsbezit dienend voor eigen gebruik (Spaas et. Al, 2019). Hierbij kennen betrokkenen direct hun straf en kunnen ze na een financiële vereffening gewoon het festivalterrein betreden. Dit geldt niet voor festivalgangers die gevat worden op het

Antwerpse dancefestival Tomorrowland. Deze worden immers de toegang tot het festival ontzegd (Spaas et al., 2019; Tomorrowland, 2020).

Dealers of personen die een grotere hoeveelheid drugs bezitten, die niet van die aard is dat ze voor eigen gebruik bestemd kan zijn, worden strenger aangepakt. Zij worden onderworpen aan een snelle afhandeling, waarbij ze snel gedagvaard worden of worden voorgeleid bij de onderzoeksrechter indien er sprake is van verzwarende omstandigheden (Spaas et al., 2019).

Tot slot moet melding gemaakt worden van een screening die een festivalorganisatie kan uitoefenen ten opzichte van elkeen die het festivalterrein wenst te betreden als vrijwilliger of festivalganger. Naar het voorbeeld van Tomorrowland werden op deze manier al eens een dertigtal personen de toegang tot het festivalterrein geweigerd op basis van een screening van de Algemene Nationale Gegevensbank van de politie (“Fouille aan festival niet meer tegen wet”, 2018). Een dergelijke screening bleek echter in strijd met de privacywetgeving en is bovendien disproportioneel (“Fouille aan festival niet meer tegen wet”, 2018).

Het spreekt voor zich dat enkel het nemen van repressieve acties onvoldoende is om de Belgische festivals voldoende te wapenen tegen de heersende drugproblematiek waarmee zij kampen. Deze mogen dus zeker niet op zich staan en moeten aangevuld worden met preventieve en schadebeperkende acties. In wat volgt worden deze preventieve maatregelen besproken.

b) Preventieve maatregelen

Naast de wijdverspreide repressieve maatregelen worden ook preventieve maatregelen genomen. Deze maatregelen vormen in eerste instantie een aanvulling op het bestaande zerotolerancebeleid (Beernaert, 2020). De preventieve acties op een festival zijn voornamelijk selectief en geïndiceerd van aard (De Sager, 2019). Zo zijn de acties vaak specifiek gericht op kwetsbare groepen met een hoger risico op middelengebruik, zoals jongeren in het uitgaansleven of de bezoekers van een dancefestival (EMCDDA, 2019b; Beernaert, 2020). Volgens de beleidsnota hebben preventieve maatregelen voornamelijk een ontradende functie, terwijl een repressieve maatregel druggebruik volledig wil verbieden en bestraffen.⁷ Preventieve acties mikken zowel op het voorkomen van druggebruik op zich, alsook op het voorkomen van de schadelijke gevolgen voor de gezondheid van de gebruiker (Beernaert, 2020; VAD, 2009). Men tracht dus de initiatie met druggebruik zo lang mogelijk uit te stellen of te

---

⁷ Beleidsnota van de federale regering in verband met de drugproblematiek, Parl.St. Kamer 2000-01, nr. 1059/001

voorkomen bij niet-gebruikers, terwijl men bij gebruikers problematisch gebruik tracht te voorkomen (UNODC, 2013; VAD, 2009).

In de praktijk komen preventieve acties voor in verschillende vormen op de Belgische festivals. De meest voorkomende acties trachten de festivalgangers te sensibiliseren en te informeren (Bral, 2019a). Zo wordt op voorhand telkens sterk gecommuniceerd over het gehanteerde zerotolerancebeleid via verschillende kanalen zoals de media, de website van het desbetreffende festival of zelfs via een eigen app (Bral, 2019a). Daarnaast zijn de zogenaamde *amnesty bins* of ‘drugstonnen’ een wijdverspreide praktijk op de Belgische festivals. Deze tonnen worden aan de ingang geplaatst en vormen een soort *last resort* waar personen, die overwegen om middelen mee te nemen naar het festivalterrein, deze ongestraft kunnen achterlaten (Bral, 2019a). Ook dit is opnieuw een vorm van bewustmaking, waarbij de festivalganger gewezen wordt op het illegale karakter van drugs en hierbij dus een laatste kans krijgt om deze in dergelijke tonnen achter te laten.

Tevens werkten verschillende festivalorganisatoren een eigen preventieve campagne uit, waarbij banners uitgehangen worden om de festivalgangers op de gevaren en het illegale karakter van druggebruik te wijzen. Zo hangt Tomorrowland op verschillende locaties grote banners met sensibiliserende boodschappen zoals: “*Dear Friend, it’s not safe to take drugs. Take care of yourself and each other*” (Bral, 2019a; Goedgebeur, 2019). Ook Reggae Geel, die nauw in samenwerking treedt met het VAD en de *peer-to-peer* organisatie Safe ’n Sound, doet hetzelfde door banners op te hangen van de campagne ‘*Never waste a great party*’ die ze gezamenlijk uitwerkten (VAD, 2020). Hierbij kunnen tot achttien verschillende campagnebeelden worden opgehangen met sensibiliserende boodschappen als: “*Keep hydrated*” of “*Medics aren’t here to get you in trouble*” (VAD, 2020). Zo probeert men festivalgangers zogenaamde partytips te geven met risicobeperking als hoofddoel (VAD, 2020). Daardoor kunnen de campagnebeelden ook deels ondergebracht worden bij de schadebeperkende maatregelen, maar door de algemene bewustmakingsfunctie worden ze ook hier aangehaald.

Naast de sensibiliserende initiatieven, die voornamelijk gericht zijn op het bewustmaken van de festivalganger, bestaan er ook persoonsgerichte preventiestrategieën die voornamelijk mikken op het informeren van de festivalganger (Geirnaert 2007; Geirnaert & Lambrechts 2004). Dit kan gebeuren op een objectieve manier, maar ook aan de hand van een waarschuwendende ondertoon (Geirnaert 2007; Geirnaert & Lambrechts 2004). Zo probeert men, door de gespierde communicatie van de gehanteerde nultolerantie ten aanzien van drugs op het

festival, de festivalganger te informeren en tegelijkertijd te waarschuwen en af te schrikken. De andere strategie betreft het verstrekken van objectieve informatie aan de hand van feiten, zodat de festivalganger, die mogelijk drugs wenst te gebruiken, hierover een geïnformeerde keuze kan maken. Het inspelen op de emoties van de festivalganger staat hier dus niet langer centraal en wordt vervangen door het vertrouwd maken van de festivalganger met correcte informatie.

Het voorbeeld bij uitstek hierbij is de werking van de *peer-to-peer* organisatie Safe 'n Sound. Deze organisatie werkt samen met heel wat Belgische festivalorganisatoren en streeft aan de hand van risicobeperking, *harm reduction* en *peer support* naar een veiligere uitgaanscontext (Safe 'n Sound, 2017b; Vanhoutteghem, 2021). Op festivals als Dour Festival, Extrema Outdoor, Reggae Geel en verschillende anderen zijn medewerkers van Safe 'n Sound aanwezig met een informatiestand waar festivalgangers terecht kunnen met vragen over middelengebruik (Safe 'n Sound, 2017a). De organisatie werkt hiervoor met *peers* die zelf ervaringen hebben met het uitgaansleven en op basis daarvan hun kennis kunnen delen met zij die dit wensen. Er wordt voornamelijk advies verleend met betrekking tot het gebruik van drugs en de hieraan verbonden risico's, gebruikershoeveelheden, combigebbruik en voorzorgsmaatregelen die festivalgangers kunnen nemen om schade te beperken (Safe 'n Sound, 2017a). Belangrijk hierbij is de objectieve houding die de medewerkers van de organisatie aannemen ten aanzien van nieuwsgierige festivalgangers.

Mijns inziens is deze vorm van informatieverstrekking zeer nuttig aangezien ze de nodige kennis verschaft aan de festivalgangers om de risico's van middelengebruik zoveel mogelijk te beperken. De festivalgangers kunnen op deze manier een geïnformeerde keuze maken over het al dan niet gebruiken van middelen en beschikken zo over de nodige kennis om mogelijke risico's te beperken tot het minimum. Om die reden lijkt het organiseren van een dergelijke *peer-to-peer* werking op alle Belgische festivals een must.

c) Schadebeperkende acties

Tot hiertoe werd voornamelijk gesproken over maatregelen die de festivalorganisatoren nemen in functie van het voorkomen van druggebruik op festivals. Dit doen festivalorganisatoren dus aan de hand van repressieve acties in samenwerking met de politie en het parket enerzijds en aan de hand van preventieve maatregelen in samenwerking met preventiewerkers anderzijds. In wat volgt worden enkele inspanningen besproken waarbij festivalorganisatoren zich ook inzetten voor het beperken van de schade die kan optreden bij personen die toch gebruiken.

De schadebeperkende acties kunnen onder de noemer van *harm reduction* geplaatst worden. *Harm reduction*, oftewel schadebeperking, omvat beleidslijnen en acties die de negatieve gevolgen van druggebruik voor de gezondheid en de sociale en economische status van een persoon, zoveel als mogelijk proberen te beperken (International Harm Reduction Association, 2010). Deze aanpak verschilt dus van de vorige twee doordat ze niet druggebruik op zich probeert te voorkomen, maar eerder focust op een beperking van de schade die uit het middelengebruik kan volgen. Volgens Schrooten en Vandamme (2019) wordt hierbij vanuit een gezondheidsperspectief vertrokken en streeft men naar veiliger druggebruik in plaats van de volledige abstinentie van het gebruik.

Het concept *harm reduction* is niet nieuw, maar het idee om deze aanpak door te voeren op de festivalsetting kan als innovatief worden beschouwd. Toch kan hierbij ook een internationale trend worden opgemerkt waarbij in verschillende landen eerder naar een zeroharmbeleid in plaats van een zerotolerancebeleid op festivals wordt geëvolueerd (Beernaert, 2020). Het voorbeeld bij uitstek is Boomtown Fair, dat als één van de betere leerlingen in de klas wordt beschouwd (De Schutter, 2019).

De organisatoren van Boomtown Fair maakten een shift in hun drugbeleid nadat ze te maken kregen met druggerelateerde overlijdens op het festival (De Schutter, 2019). Zo werd hun bestaande zerotolerancebeleid aangevuld met een zeroharmbeleid. De organisatoren zetten dus niet langer exclusief in op het voorkomen en streng bestraffen van druggebruik op hun festival, maar voerden enkele maatregelen door die ervoor kunnen zorgen dat potentiële gebruikers kunnen gebruiken op een veiligere manier (Boomtown Fair, 2017). In België zijn dergelijke initiatieven vooralsnog minder ingeburgerd op de festivalsites. Dit wil echter niet zeggen dat deze inspanningen hier volledig onbestaande zijn.

Een eerste initiatief dat onder de noemer *harm reduction* kan geplaatst worden betreft het Quality Nights-label. Dit betreft een label waarmee festivals en andere uitgaansgelegenheden kunnen uitpakken indien ze bepaalde voorzieningen aanbieden op hun evenement (NEW Net, 2017). Om het Quality Nights Label te behalen moeten de organisatoren zes basisvoorzieningen aanbieden, die gaan van het aanbieden van gratis drinkwater tot het opleiden van personeel zodat in bepaalde situaties adequate hulverlening geboden kan worden (Quality Nights, 2016). Op deze manier zouden de gezondheidsrisico's verbonden aan uitgaan en middelengebruik op events zoveel mogelijk beperkt moeten kunnen worden (Quality Nights, 2016; De Sager, 2019).

Ook de werking van Safe 'n Sound kan hier worden aangestipt. Deze organisatie biedt immers informatie omtrent de risico's van middelengebruik zonder dat gebruik hiervoor per se te willen vermijden (Safe 'n Sound, 2017b). Het aanbieden van informatie omtrent voorzorgsmaatregelen mikt immers op het voorkomen van problemen van gebruik en dit kan dus ook als een schadebeperkende maatregel beschouwd worden.

Verder kunnen nog enkele eenvoudigere maatregelen worden aangeduid als schadebeperkende acties. Zo zijn er verschillende festivals die gratis drinkwater aanbieden op de camping en op het festivalterrein (Vandamme & Schrooten, 2020). Dit geldt voor festivals als Rock Werchter, Reggae Geel, Graspop Metal Meeting en zo meer (Radio 2, 2017; Reggae Geel, 2021; Rock Werchter, 2021). Daarnaast probeert men voldoende schaduwplaatsen (Belga, 2018) en uitrustzones te voorzien opdat de festivalgangers indien nodig voldoende verkoeling kunnen zoeken (Vandamme & Schrooten, 2020). Dit kan van groot belang zijn om oververhitting tegen te gaan. Tevens kan ook de aanwezigheid van de medische hulpdiensten gezien worden als een schadebeperkende maatregel. Op elk festival zijn er verschillende EHBO-posten terug te vinden, waar verplegend personeel instaat voor de nodige zorgen.

Een veelbelovende praktijk binnen de schadebeperkende strategieën, die afwezig is op de Belgische festivalweides, is het aanbieden van *on site pill-testing*. *Pill-testing* is een schadebeperkende maatregel, waarbij de inhoud en de potentie van drugs geanalyseerd worden, zodat onbekende of gevaarlijke stoffen geïdentificeerd kunnen worden (ACT Government, 2020). Deze praktijk komt bijvoorbeeld al voor op festivals in het Verenigd Koninkrijk en Australië (Brems, 2019). Het biedt de festivalgangers informatie over de risico's verbonden aan het product en hoe ze hiermee kunnen omgaan (Boomtown Fair, 2017).

Toch werd in samenwerking met Modus Vivendi geëxperimenteerd met *pill-testing* op het Waalse festival Esperanzah! (Neven, 2019; Noll, 2019). Desondanks bestaat er voor deze praktijk nog geen politiek draagvlak en ontbreekt een wettelijk kader (Dujardin, 2020; Vandamme & Schrooten, 2020). Niettemin blijkt dat zodra de festivals terug kunnen doorgaan er verdere stappen genomen zullen worden om drugstesting aan te bieden op de Belgische festivals (Dujardin, 2020; Windey, 2020). Zo heeft een team van onderzoekers van de Universiteit Antwerpen een tool ontwikkeld die drugs kunnen testen binnen de minuut (Dujardin, 2020). Bij Dour Festival staan ze er alvast voor open om aan de slag te gaan met

drugstesting (Brems, 2019). In deze bijdrage werd ook onderzocht hoe de festivalgangers zelf staan tegenover het invoeren van een dergelijke praktijk op de Belgische festivals.⁸

2.4.2. Pijnpunten van het huidige systeem

In het voorgaande werd een korte omschrijving gegeven van het huidig gevoerde drugbeleid op de Belgische festivals. Over het algemeen lijken de festivalorganisatoren grote inspanningen te leveren om het festival drugsvrij en zo veilig mogelijk te houden. De vraag hierbij is of de huidige aanpak de gewenste effecten behaalt. In deze paragraaf zal een overzicht geboden worden van verschillende pijnpunten eigen aan de huidige aanpak. Op deze manier wordt geprobeerd een verklaring te vinden voor het huidige falen van het drugbeleid op de Belgische festivals.

Allereerst moet worden aangegeven dat het omschrijven van de huidig gehanteerde strategie in het voeren van drugbeleid minder evident is dan het lijkt. Er bestaat namelijk niet zoiets als ‘het drugbeleid’ op festivals. Heel wat festivals doen inspanningen om de drugproblematiek onder controle te houden, maar er bestaat geen uniformiteit over de verschillende festivals heen (Beernaert, 2020). Verschillende festivals zoals Pukkelpop, Dour, Reggae Geel en Irie Vibes Roots Festival werken bijvoorbeeld samen met preventieve organisaties zoals Safe 'n Sound, maar dit geldt zeker niet voor elk Belgisch festival (Safe 'n Sound, 2017a). Dezelfde vaststelling kan gedaan worden voor het aanbieden van de diensten van het Quality Nights label.

Op deze manier kan direct een verschil worden waargenomen over de verschillende festivals heen. Deze verschillen hebben niet altijd iets te maken met de wil of het engagement van de verschillende festivalorganisatoren. Zo is de aan- of afwezigheid van de *peer-to-peer* organisatie Safe 'n Sound op een bepaald festival in eerste instantie een kwestie van capaciteitsgebrek (Beernaert, 2020). Deze organisatie is immers gesteund op de medewerking van vrijwilligers, waardoor zij slechts op een aantal plaatsen tegelijk aanwezig kunnen zijn (Beernaert, 2020; Peirsman, 2018; Safe 'n Sound, 2017b). Dit heeft ook te maken met het verschil tussen de investeringen die gedaan worden door de overheid in de verschillende pijlers. Zo kon uit een rapport van de Algemene Cel Drugsbeleid (2019) vastgesteld worden dat slechts 1% en 0.35% van de overheidsuitgaven respectievelijk naar preventie en schadebeperking gaan. Dit terwijl maar liefst 40% in de veiligheidspijler gepompt wordt. Dit kan een andere verklaring zijn voor de huidige dominantie van de repressieve aanpak. Indien men naar een evenwichtiger

---

⁸ Zie *infra*, p. 40, 4.2.4.

beleid wil evolueren moet dit probleem bij de wortel worden aangepakt. Hiervoor is het herbekijken van de verdeling van de overheidsuitgaven mijns inziens een must.

Daarnaast is niet elk festival bereid te communiceren over hun inspanningen omtrent drugpreventie op het festival (Beernaert, 2020; Peirsman, 2018). Zo zouden ze willen vermijden dat ze op deze manier aangeven dat er drugs circuleren op hun festivalterrein, aangezien ze een drugsvrij festival nastreven (Beernaert, 2020; Peirsman, 2018).

Op basis van het voorgaande kan een gebrek aan uniformiteit worden vastgesteld, wat de preventieve en schadebeperkende initiatieven op festivals betreft. Ondanks dit gebrek aan uniformiteit kan alvast één terugkerend element geïdentificeerd worden, namelijk het voeren van een zerotolerancebeleid ten aanzien van druggebruik op het festivalterrein. Zo zetten zowat alle festivalorganisatoren blijvend in op een nultolerantie van middelengebruik (Beernaert, 2020; Neven, 2019). Toch heeft men zo zijn twijfels bij de effectiviteit van deze aanpak.

Uit onderzoek blijkt immers dat een repressieve aanpak gericht op nultolerantie niet de gewenste effecten blijkt te behalen (Geirnaert, 2007; Safe 'n Sound, 2020). Zo circuleren er nog steeds heel wat drugs op de festivalterreinen ongeacht de inspanningen van de politiediensten en het parket (Winstock & Barratt, 2016). Dit is te wijten aan de capaciteit van de politiediensten ten opzichte van de grote aantallen bezoekers die een festival betreden (Beernaert, 2020). Hoewel er heel wat inspanningen gedaan worden, is het onmogelijk om iedere festivalganger aan een degelijke controle te onderwerpen (Spaas et al., 2019). Bovendien is illegaal druggebruik een realiteit in de hedendaagse maatschappij alsook op festivals (Van Havere, 2019; Schrooten & Vandamme, 2019).

Een andere reden waarom het moeilijk wordt om de repressieve aanpak te blijven verantwoorden is het gebrek aan steun voor deze aanpak door verschillende stakeholders in dit debat. Zo bleek uit een studiedag van het Centre for Policing and Security (CPS) dat slechts 1% van de 150 aanwezigen zich schaarden achter een aanpak gekenmerkt door nultolerantie (Schelstraete, 2020). Schrooten en Vandamme (2019) rapporteerden daarnaast over het onbegrip bij de festivalganger over deze aanpak. In wat volgt, wordt nagegaan welke houding de festivalgangers aannemen ten opzichte van deze aanpak.⁹

Een ander pijnpunt eigen aan de huidige aanpak is dat deze getypeerd wordt door een discrepantie tussen het beleid en de praktijk. Zo strookt de overwegend repressieve aanpak, die

---

⁹ Zie *infra*, p. 36, 4.2.3. A).

in de praktijk wordt gevoerd, niet met de opgestelde beleidlijnen (Beernaert, 2020). Dit blijkt uit de beleidsnota die drugpreventie als primaire aanpak bestempelde.¹⁰ De repressieve aanpak wordt zelfs als een *ultimum remedium* beschouwd. Dit blijkt uit de Gemeenschappelijke verklaring van de Interministeriële Conferentie Drugs: Een globaal en geïntegreerd drugbeleid voor België¹¹ (hierna: “Gemeenschappelijke verklaring”). Deze discrepantie kan ook waargenomen worden in de investeringen door de overheid in de verschillende pijlers in het drugbeleid (De Ruyver, 2004; Beernaert, 2020). Hier kan dus een duidelijk contrast geïdentificeerd worden tussen het beoogde beleid en de gevoerde aanpak in de praktijk.

Verder wordt ook melding gemaakt van een contraproductieve werking van een zerotolerancebeleid ten aanzien van middelengebruik op festivals (De Sager, 2019; Schrooten & Vandamme, 2019). Het belerende vingertje zou er niet meteen voor zorgen dat er minder drugs gebruikt worden op de festivals (De Sager, 2019). Hoewel een groot deel van de festivalgangers afgeschrikt worden door de prominente aanwezigheid van de politiediensten vergezeld door drughonden, blijkt de impact minder groot dan verwacht. Zo stelt een derde van de respondenten uit het uitgaansonderzoek van het VAD dat zij nog steeds drugs zouden meenemen indien er bijvoorbeeld gecontroleerd zou worden met drughonden (Rosiers, 2019). Andere zichtbare controlemaatregelen zoals een security check bij binnenkomst of security op het terrein hebben nog minder invloed, aangezien in dat geval respectievelijk 66% en 61% van de respondenten aangeven drugs te zullen meenemen (Rosiers, 2019).

Bovendien blijkt dat meer dan de helft van de respondenten die stellen geen drugs meer te zullen meenemen bij de aanwezigheid van controlemaatregelen er wel naar op zoek zouden gaan eenmaal aanwezig in de uitgaanssetting (Rosiers, 2019). Dit fenomeen wordt ook de paradox van repressie genoemd (Decorte et al., 2013). Hoewel er inspanningen geleverd worden en deze ook een effect lijken te hebben, doen deze uiteindelijk niet wat ze beoogden. Het festival is namelijk niet drugsvrij en er kan niet verhinderd worden dat er gebruikt wordt op deze locatie. De maatregelen stimuleren als het ware de vraag naar drugs op het terrein zelf en slagen er niet in om het aanbod volledig te beknotten (Decorte et al., 2013; Rosiers, 2019). Dit creëert een lucratieve criminele opportuniteit voor heel wat dealers.

Daarnaast brengt het ook heel wat risico's met zich mee voor de gezondheid van de festivalgangers aangezien zij geen zicht hebben op de inhoud en de concentratie van de

---

¹⁰ Beleidsnota van de federale regering in verband met de drugproblematiek, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 1059/001.

¹¹ Art. N protocolakkoord betreffende het huishoudelijk reglement Algemene Cel Drugsbeleid, *BS* 15 april 2010.

middelen die ze ter plaatse aanschaffen. Daarenboven zijn er zelfs personen die hun middelen reeds innemen vooraleer het festivalterrein te betreden (Nabben, 2010). Verder zijn ook heel wat festivalgangers minder geneigd om zich tot de EHBO-post te begeven mocht het alsnog fout gaan door angst voor vervolging voor het middelengebruik (Schrooten & Vandamme, 2019).

De bovenstaande vaststellingen doen grote vragen rijzen omtrent de kosteneffectiviteit en de legitimiteit van de huidige aanpak (Schrooten & Vandamme, 2019). Daarenboven lijkt deze eenzijdige aanpak ook de integratie van schadebeperkende en preventieve maatregelen te verhinderen (Schrooten & Vandamme, 2019). Er kan geconcludeerd worden dat er nood is aan een optimalisatie van het huidige beleid, waarbij realistische doelstellingen worden gesteld.

2.4.3. Een drugbeleid voor en door de festivalganger

Uit de vorige paragraaf blijkt dat er nog grote stappen moeten gezet worden in functie van een optimalisatie van het huidige drugbeleid op festivals. De overheersende repressiecultuur behaalt niet de gewenste resultaten, werkt contraproductief en heeft perverse effecten (Geirnaert, 2007; Safe 'n Sound, 2020). Deze argumenten bevestigen de nood aan een evenwichtiger drugbeleid op festivals. Zoals voorheen reeds werd toegelicht worden verschillende preventieve en schadebeperkende inspanningen geleverd op de Belgische festivals. Deze inspanningen zijn bewonderenswaardig, maar de weg is nog lang. Idealiter wordt geëvolueerd naar een drugbeleid op festivals waarbij de drie pijlers zijnde repressie, preventie en schadebeperking elkaar gelijkwaardig aanvullen. Op dit moment is dit nog niet het geval.

Het VAD werkte alvast een leidraad uit voor festivalorganisatoren en andere betrokken stakeholders in functie van de ontwikkeling van een succesvol alcohol- en drugbeleid (Vandamme & Schrooten, 2020). Hierbij heeft het VAD wellicht lessen getrokken uit de leidraad die eerder gepubliceerd werd door het Trimbos-instituut en de evoluties in het internationale festivallandschap (de Greeff et al., 2017). De beide hiervoor genoemde instituties erkennen het feit dat de verschillende stakeholders die betrokken zijn bij het drugbeleid vaak andere belangen nastreven (de Greeff et al., 2017). Zo streven politionele en justitiële instanties vaak naar het naleven van de letter van de wet aan de hand van een repressieve aanpak, terwijl medische diensten en preventiewerkers voornamelijk streven naar het voorkomen van gezondheidsschade (Hardyns et al., 2019a).

Om een degelijk drugbeleid uit te werken is het belangrijk om de verschillende betrokken stakeholders op één lijn te krijgen. Daardoor stelt het expertisecentrum dat een

gemeenschappelijke visie noodzakelijk is die gedragen wordt door alle betrokken stakeholders (Vandamme & Schrooten, 2020). Op deze manier moet er zowel ruimte zijn voor het streven naar wetsconform gedrag alsook voor het voorkomen van gezondheidsproblemen (de Greeff et al., 2017).

Tot hiertoe werd al enkele keren het belang aangestipt van het includeren van dé festivalganger als een volwaardige stakeholder in deze discussie. Toch blijft deze belangrijke actor ook hier in de kou staan. Zo geeft geen van de voorgaand genoemde instanties een plaats aan de festivalganger als stakeholder in het opstellen van een drugbeleid. Zo benoemen deze twee instanties de organisator, de betrokken overheidsinstanties (Stad of gemeente en politiediensten) en de diensten die instaan voor preventie en gezondheidszorg tot de stakeholders bij uitstek (de Greeff et al., 2017; Vandamme & Schrooten, 2020). Hier wordt dus op geen enkel moment melding gemaakt van de festivalganger zelf.

Mijns inziens verliest men hierbij heel wat nuttige input. Deze bijdrage probeert dan ook de festivalganger naar voor te dragen als een stakeholder en medeactor in het creëren van een degelijk alcohol- en drugbeleid. Bij deze wordt dus gepleit voor een drugbeleid voor en door de festivalgangers. In het empirische luik dat hierop volgt, wordt dan ook gepoogd om de houding van de festivalganger ten aanzien van het huidige drugbeleid en de verschillende gehanteerde beleidsvormen op Belgische festivals in kaart te brengen.

3. Empirisch luik

Na een korte literatuurstudie werd vastgesteld dat er reeds heel wat initiatieven genomen worden door festivalorganisatoren en de betrokken stakeholders om de festivalweide zo drugsvrij mogelijk te houden. Het drugbeleid op festivals werd hierboven omschreven en blijkt reeds onderzocht door verschillende onderzoekers. Deze vaststelling geldt echter niet voor de opinie van de festivalganger ten aanzien van dit beleid. Vandaar werd in functie van deze bijdrage ook een empirisch onderzoek op poten gezet. In wat volgt wordt verder ingegaan op het metatheoretisch perspectief, waarbij duidelijk wordt waarom voor de gehanteerde onderzoeksmethode gekozen werd. In een tweede luik worden verschillende methodologische aspecten besproken zoals de onderzoeksmethode, de dataverzameling en de data-analyse.

3.1. Metatheoretisch perspectief

Vooraleer de gehanteerde methode besproken wordt, is het zinvol om stil te staan bij het metatheoretisch perspectief. Dit perspectief bepaalt immers de kijk op de sociale werkelijkheid en heeft hierdoor ook een invloed op de te gebruiken onderzoeksmethode. In deze bijdrage wordt vertrokken vanuit een empirisch-analytische benadering. Deze benadering is gestoeld op het idee dat alle kennis gebaseerd is op harde feiten en waarnemingen. Hierbij is een objectivistische ontologie, die stelt dat de sociale werkelijkheid onveranderbaar is, het uitgangspunt (Tijmstra & Boeije, 2011). Verder wordt vertrokken vanuit een positivistische epistemologische basis, waarbij er kennis vergaard kan worden over de bestaande werkelijkheid op een objectieve en waardenvrije manier (Tijmstra & Boeije, 2011). De methode die gebruikt wordt om het onderzoeksdoel te bereiken, moet in lijn liggen met de voorgaand beschreven principes eigen aan het paradigma. Zo moet het onderzoek repliceerbaar en controleerbaar zijn (Pauwels, 2017). Vandaar de keuze voor een kwantitatief onderzoek, waarbij er deductief te werk wordt gegaan.

3.2. Methodologie empirisch luik

Vooraleer de resultaten van het onderzoek gepresenteerd worden, is het opportuun om de gehanteerde methode te bespreken. Op deze manier wordt duidelijk hoe de onderzoeker precies te werk gegaan is. Zoals voorgaand aangegeven, werd aan de hand van dit onderzoek getracht om de festivalganger op te nemen in het debat omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals. In wat volgt, zal duidelijk worden welke stappen de onderzoeker hiervoor ondernomen heeft.

3.2.1. Keuze van de onderzoeksmethode

Het gegeven onderwerp, dat centraal staat in het kader van deze bijdrage, leent zich perfect om een kwalitatief onderzoek te verrichten. Toch werd in dit onderzoek geopteerd voor een kwantitatieve onderzoeksmethode. Dit lijkt een eerder atypische keuze aangezien het onderzoek grotendeels focust op de opinie en de attitude van de festivalgangers over het gehanteerde drugbeleid op de Belgische festivals. Toch bestaan er verschillende redenen die de keuze voor een kwantitatief onderzoek verantwoorden.

Allereerst kan hierbij verwezen worden naar het metatheoretisch perspectief dat voorgaand werd besproken. De keuze voor een empirisch-analytische benadering rechtvaardigt het gebruik van een kwantitatieve onderzoeksmethode, aangezien kennis hierbij moet gebaseerd zijn op harde feiten en voornamelijk een waardenvrij karakter moet hebben (Tijmstra & Boeije, 2011). Verder beoogt dit onderzoek geen inzicht te verwerven in de opinie van een klein of select aantal festivalgangers. Het doelt eerder op een breed beeld, zodat de verzamelde data uit de verworven steekproef enigszins veralgemeend kan worden naar de algemene onderzoekspopulatie.

Hiervoor is het noodzakelijk om een groot aantal respondenten te bereiken en dit liefst op een aselechte manier (Hardyns, 2020). Hoe beter de steekproef een weerspiegeling vormt van de populatie en hoe groter de steekproef, hoe representatiever de uitspraken die gedaan kunnen worden op basis van deze steekproef over de volledige onderzoekspopulatie (Pauwels, 2017). In dit onderzoek werd beoogd om minimaal 200 respondenten te bereiken. Vandaar werd gekozen voor een cross-sectionele survey, waarbij de respondenten eenmalig bevroegd worden. Deze onderzoeksstrategie biedt immers de mogelijkheid om op een korte tijd veel data te verzamelen (Hardyns, 2020).

3.2.2. Dataverzameling

De data werden verzameld aan de hand van een cross-sectionele survey. Deze survey werd ingevoerd in het platform Qualtrics en werd online verspreid via sociale media zoals Facebook en Instagram. Daarnaast werden ook enkele belangrijke stakeholders zoals het VAD, Safe 'n Sound, Quality Nights, Smart on Drugs, Vice Belgium en verschillende festivalorganisatoren aangeschreven met de vraag om deze vragenlijst te verspreiden via hun kanalen zoals hun websites of facebookpagina's.¹² In totaliteit werden 52 organisaties aangeschreven waaronder 47 Belgische festivalorganisatoren. Spijtig genoeg bleek dit veelal zonder effect te zijn gezien

---

¹² Zie bijlage 4.

de meeste organisaties nalieten te antwoorden. Andere organisaties gaven aan veel gelijkaardige vragen te ontvangen en daardoor waren ook deze niet bereid om mee te werken aan het onderzoek. Uiteindelijk bleek enkel de *peer-to-peer* organisatie Safe 'n Sound bereid om de survey te helpen verspreiden. Daardoor nam de onderzoeker het initiatief om de vragenlijst op de Facebookpagina's van de respectievelijke organisaties te plaatsen.

De vragenlijst¹³ bestond voornamelijk uit gesloten feitenvragen, *rating scales* en likertschalen oftewel vijfpuntenschalen. De indicatoren die gebruikt werden om een antwoord te verkrijgen op de onderzoeksvragen waren: demografische kenmerken (geboortjaar, geboorteland, geslacht en opleiding), ervaring met Belgische festivals, ervaring met buitenlandse festivals, ervaringen met druggebruik, attitude tegenover druggebruik, attitude tegenover het gehanteerde drugbeleid op Belgische festivals, steun voor de verschillende beleidsmaatregelen (repressie, preventie, schadebeperking) en attitude ten aanzien van *on-site pill-testing*.

Het deel van de vragenlijst waarbij gepeild werd naar de houding ten aanzien van druggebruik werd opgebouwd aan de hand van een vragenlijst van het EMCDDA (2004). De andere vragen werden zelfstandig opgesteld, geïnspireerd door de literatuurstudie die het empirische luik voorafging, aangezien bestaande vragenlijsten ontbraken.

Om het onderzoek voldoende af te bakenen werden verschillende inclusiecriteria opgesteld. Allereerst dienden de respondenten de leeftijd van 16 jaar bereikt te hebben. Ten tweede werden enkel respondenten die in de laatste vijf jaar een Belgisch festival bijwoonden opgenomen in de analyse. Het onderzoek peilt immers naar de opinie van de festivalgangers en beoogt geen algemene bevraging van de bevolking omtrent het behandelde onderwerp. Verder werden enkel de respondenten die een festival bijwoonden uit een vooraf opgestelde lijst¹⁴ opgenomen in de data-analyse. De reden voor dit laatste criterium betreft de aanwezigheid van inspanningen die onder de noemer van een drugbeleid kunnen gekaderd worden. Kleinere festivals die geen drugbeleid uitwerken of dit niet duidelijk communiceren via hun website werden bewust niet opgenomen in de analyse.

3.2.3. Data cleaning

Vooraleer de verwerkingsfase van de data echt kon beginnen werd een data-cleaning proces doorlopen, waarbij alle cases die geen meerwaarde hadden uit de dataset werden geweerd. De

---

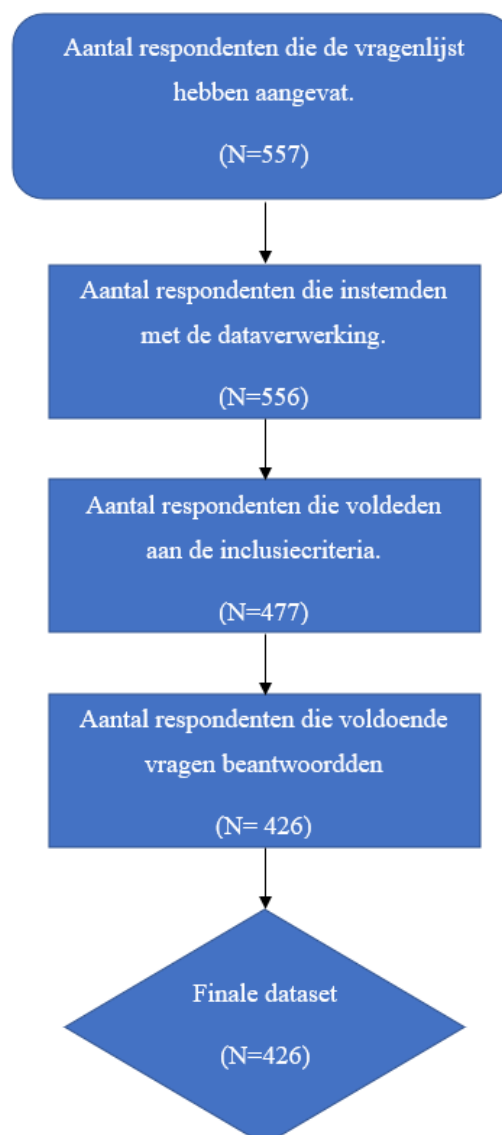
¹³ Zie bijlage 5.

¹⁴ Zie bijlage 6.

originele dataset bevatte maar liefst 557 respondenten. Het werd al snel duidelijk dat niet elk van deze respondenten meegenomen kon worden in de analyse.

Allereerst gaf één respondent geen toestemming om de data die verzameld werd in het kader van dit onderzoek te verwerken. Daarnaast voldeden 79 respondenten niet aan de inclusiecriteria. Zo gaven 51 respondenten aan dat ze geen enkel festival hebben bijgewoond in de laatste 5 jaar. De overige 28 respondenten woonden een festival bij die geen deel uitmaakte van de vooraf opgestelde lijst en werden daardoor uit de analyse geweerd. Tot slot werden nogmaals 51 respondenten uit de analyse geweerd omdat ze niet voldoende vragen invulden. Zo werden enkel de respondenten die alle demografische gegevens en de vragen omtrent de ervaringen met festivals hadden ingevuld in de analyse opgenomen. Uiteindelijk werden de analyses dus uitgevoerd op een dataset van 426 respondenten.

Figuur 1: Flowchart verloop data-cleaning

3.2.4. Data-analyse

De data-analyse gebeurde via het statistisch dataverwerkingsprogramma IBM SPSS Statistics versie 27.0. Aangezien de vragenlijst voornamelijk bestond uit likertschalen, werden na de data-cleaning factoranalyses uitgevoerd opdat de gebruikte schalen gecontroleerd konden worden op hun betrouwbaarheid en interne consistentie. De resultaten van deze factoranalyses kunnen worden teruggevonden in bijlage.¹⁵

Nadien werden de attitudescores berekend aan de hand van de items die de factoranalyses doorstaan hadden. Hierbij werden de scores van de respondenten op deze items (1= Helemaal oneens, 2= Oneens, 3= Noch eens, noch oneens, 4= Eens, 5= Helemaal eens) opgeteld. De verkregen score werd dan gedeeld door het aantal items zodat een attitudescore tussen 1 en 5 gegenereerd werd. De verschillende latente attitudescores werden dus berekend door het gemiddelde van de som van de manifeste items te berekenen.

Om een zicht te krijgen op de verschillen tussen de attitudescores naargelang de scores op verschillende determinanten zoals het geslacht, opleidingsniveau, de ervaring met buitenlandse festivals en ervaring met druggebruik, werden enkele toetsen op het verschil in gemiddelden uitgevoerd. Zo kon worden nagegaan of de attitudescores significant verschillen naargelang het geslacht, het opleidingsniveau, de ervaring met druggebruik (op festivals) of de ervaring met buitenlandse festivals. Aangezien er bij geen enkel kenmerk voldaan werd aan de assumptie van normaliteit bij de independent samples t-test werd overgeschakeld naar de Mann-Whitney U-toets. Dit is de non-parametrische variant van de onafhankelijke t-toets die wel geïnterpreteerd mag worden bij scheve verdelingen (Laerd Statistics, z.d.-a.; Hardyns et al., 2019). In wat volgt worden de resultaten van de ‘Mann-Whitney U-test en de One-way ANOVA’ kort gerapporteerd. Voor een uitgebreidere analyse wordt verwezen naar de bijlagen.

¹⁶

Ten slotte werd de samenhang tussen verschillende variabelen berekend opdat alle vooraf opgestelde onderzoeksvragen beantwoord konden worden. De resultaten van deze laatste analyse kunnen teruggevonden worden in bijlage.¹⁷

---

¹⁵ Zie bijlage 7.

¹⁶ Zie bijlage 10.

¹⁷ Zie bijlage 11.

4. Resultaten

Voorheen werd duidelijk gesteld dat dit onderzoek voornamelijk de festivalganger probeert te betrekken bij de beleidsvorming omtrent het drugbeleid op festivals. Om een goed zicht te krijgen op de opinie van de festivalgangers, presenteert deze resultatensectie de resultaten van de cross-sectionele survey. Het betreft hier de gegevens van een gelimiteerde steekproef ($N=426$). Waar mogelijk zullen uitspraken over de steekproef veralgemeend worden naar de volledige populatie festivalgangers.

4.1. Beschrijving van de steekproef

In wat volgt wordt er gerapporteerd over de kenmerken van de steekproef. Hierbij worden allereerst de demografische gegevens besproken. Daarnaast worden de ervaring met muziekfestivals en de ervaringen met drugs besproken.

4.1.1. Demografische gegevens

a) Geslacht

Allereerst werd het geslacht van de respondenten bevestigd. Van de 426 respondenten waren er 289 (67,8 %) van het vrouwelijke geslacht en 136 (31,9 %) van het mannelijke geslacht. Slechts één respondent duidde de categorie 'anders' aan (0.2%). Opvallend is het overwegend aantal vrouwelijke festivalgangers die betrokken zijn in dit attitudeonderzoek.

b) Leeftijd

Vervolgens werd gepeild naar de leeftijd van de respondenten. In het kader van dit onderzoek werd een minimum leeftijdsvereiste van 16 jaar opgesteld als inclusiecriteria. De jongste respondent was 17 jaar en de oudste respondent 68 jaar. De dataset bestond voornamelijk uit een jonge onderzoekspopulatie. Zo bevonden maar liefst 317 (74.4%) respondenten zich tussen de leeftijd van 17 en 25 jaar. De meeste respondenten (81) waren 22 jaar op het moment dat ze de vragenlijst invulden (19.0%). De gemiddelde leeftijd was 26 jaar en de mediaan bedroeg 23 jaar.

c) Nationaliteit

De respondenten uit de dataset waren afkomstig uit acht verschillende landen. 415 (97.4%) respondenten hadden de Belgische nationaliteit. De overige respondenten waren afkomstig uit respectievelijk: Nederland (3 of 0.7%), De Verenigde Staten (3 of 0.7%) Frankrijk (1 of 0.2%), Duitsland (1 of 0.2%), Engeland (1 of 0.2%), Spanje (1 of 0.2%) en India (1 of 0.2%).

d) Opleidingsniveau

Wat het opleidingsniveau betreft kon vastgesteld worden dat 205 (48.1%) respondenten hun diploma behaalden in het hoger secundair onderwijs. Daarnaast waren maar liefst 104 (24.4%) respondenten in het bezit van een universitair diploma. 87 (20.4%) respondenten studeerden af aan het niet-universitair hoger onderwijs, 29 (6.8%) aan het lager secundair en één persoon (0.2%) aan het lager onderwijs. Het blijkt hier dus te gaan over een relatief hooggeschoolde steekproef.

4.1.2. Ervaring met Belgische muziekfestivals

Nadat enkele demografische gegevens verzameld werden, werd gepeild naar de ervaring die de respondenten hadden met muziekfestivals in België. Zoals voorheen reeds werd aangehaald, moest elke respondent op zijn minst één Belgisch festival bijgewoond hebben in de laatste vijf jaar om in de analyse te worden opgenomen. Gemiddeld woonde elke respondent vier festivals bij in de voorbije vijf jaar. De meeste festivalgangers uit de dataset (83 of 19.5%) gaven aan drie Belgische festivals te hebben bijgewoond in de voorbije vijf jaar. 74 (17.4%) respondenten gaven aan slechts één festival te hebben bijgewoond in de laatste vijf jaar terwijl het maximum op 35 festivals kwam te liggen.

Ervaring met Belgische muziekfestivals		
# Belgische muziekfestivals in de laatste 5 jaar	N	%
1	74	17.4%
2	77	18.1%
3	83	19.5%
4	52	12.2%
5	41	9.6%
6	23	5.4%
7	20	4.7%
8	12	2.8%
9	10	2.3%
10	15	3.5%
>10	19	4.3%
Totaal	426	100%

Tabel 1: Ervaring met Belgische muziekfestivals

Het populairste festival onder de respondenten bleek Rock Werchter te zijn ($N=183$ of 16.3%). Pukkelpop, Dour Festival, De Lokerse Feesten, Crammerock, Festival Dranouter en Tomorrowland volgden met respectievelijk 178 (15.9%), 64 (5.7%), 54 (4.8%), 53 (4.7%), 46 (4.1%) en 44 (3.9%). De overige festivals lokten niet meer dan 40 respondenten uit dit onderzoek in de laatste vijf jaar. De populariteit van de verschillende festivals kan in dit onderzoek echter lichtelijk onderhevig zijn aan vertekening. Zo kan direct opgemerkt worden dat Festival Dranouter en Dreambeats bij de populairste tien festivals horen bij deze steekproef. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat de onderzoeker voornamelijk respondenten bereikt heeft uit West-Vlaanderen.

Populairste Belgische festivals		
	N	%
Rock Werchter	183	16.3%
Pukkelpop	178	15.9%
Dour Festival	64	5.7%
Lokerse Feesten	54	4.8%
Crammerock	53	4.7%
Festival Dranouter	46	4.1%
Tomorrowland	44	3.9%
Dreambeats	37	3.3%
Couleur Café	37	3.3%
Cactus Festival	32	2.9%
Andere	393	35.3%
Totaal	1121	100.0%

Tabel 2: Populairste Belgische festivals

4.1.3. Ervaring met Buitenlandse muziekfestivals

Slechts 83 respondenten (19.5%) bezochten een festival in het buitenland in de voorbije vijf jaar. Nederland bleek hierbij het meest bezochte festivalland uit het buitenland met 38 respondenten (35.5%) gevolgd door Hongarije (23 of 21.5%), Frankrijk (18 of 16.8%), Portugal (7 of 6.5%) en Duitsland (6 of 5.6%). De overige landen trokken niet meer dan vijf respondenten aan.

Heeft u in de laatste vijf jaar al eens een muziekfestival bezocht in het buitenland?		
	N	%
Ja	83	19,5%
Nee	343	80,5%
Totaal	426	100,0%

Tabel 3: Ervaring buitenlands festival

Ervaring met festivals in het buitenland		
Festivalland	N	%
Nederland	38	35.5%
Hongarije	23	21.5%
Frankrijk	18	16.8%
Andere	28	25.9%
Totaal	107	100.0%

Tabel 4: Populairste festivallanden

4.1.4. Ervaring druggebruik

In een volgend luik van de vragenlijst werd gepeild naar de ervaring van de respondenten met druggebruik. Uit de analyse is gebleken dat 255 (60.1%) respondenten van alle respondenten die de vraag invulden ($N=424$) ooit al eens drugs gebruikten. 168 (39.6%) respondenten gaven aan nog nooit een andere drug dan alcohol te hebben gebruikt. Daarnaast weigerde één persoon om deze vraag te beantwoorden. Er kan meteen worden opgemerkt dat het merendeel van de festivalgangers ooit drugs gebruikt heeft.

Heeft u ooit al eens drugs (anders dan alcohol) gebruikt?		
	N	%
Ja	255	60,1 %
Neen	168	39,6 %
Geen antwoord	1	0,2 %
Totaal	424	100,0%

Tabel 5: Ervaring druggebruik

Verder werd gepeild naar de ervaringen met druggebruik op een Belgisch muziekfestival in de laatste vijf jaar. Deze vraag werd niet voorgelegd aan de respondenten die de vorige vraag negatief beantwoordden. Daardoor is het aantal respondenten bij deze vraag verminderd naar 256. Hierbij gaven 141 (55.1%) van de respondenten die deze vraag invulden ($N= 256$) aan dat ze in de laatste vijf jaar al eens drugs hadden gebruikt op een Belgisch festival. 115 (44.9%) respondenten gaven aan dit niet gedaan te hebben.

Heeft u al eens drugs gebruikt op een Belgisch muziekfestival in de laatste 5 jaar?		
	N	%
Ja	141	55,1 %
Neen	115	44,9 %
Total	256	100,0 %

Tabel 6: Ervaring druggebruik op een festival

Als dieper wordt doorgevraagd naar het type drugs dat gebruikt werd op de Belgische festivals in de laatste vijf jaar, blijkt cannabis de meest gebruikte drug te zijn. Zo gaven 130 (46.6%) respondenten, van diegenen die aangaven drugs te hebben gebruikt op een Belgisch festival in de laatste vijf jaar ($N=141$) aan cannabis gebruikt te hebben. MDMA bleek de tweede meest populaire drug met 59 (21.1%) respondenten. Cocaïne was de vierde meest gebruikte drug met 24 (8.6%) respondenten gevolgd door de hallucinogenen en amfetamines met respectievelijk 15 (5.4%) en 13 (4.7%) respondenten.

Type drugs		
	N	%
Cannabis	130	46.6%
MDMA/XTC	59	21.1%
Ketamine	27	9.7%
Cocaïne	24	8.6%
Hallucinogenen (LSD, Paddo's...)	15	5.4%
Amfetamines	13	4.7%
Andere	11	4.1%
Totaal	279	100.0%

Tabel 7: Type drugs

Opvallend is het voorkomen van verschillende drugs die onder de noemer van NPS kunnen geplaatst worden. Zo gaven 27 (9.7%) respondenten aan ketamine te hebben gebruikt. Daarnaast kwamen in mindere mate 2-CB, 3-MMC, 4MMC, GHB en lachgas voor. Ketamine blijkt ook meteen de derde meest gebruikte drug te zijn bij de respondenten uit deze steekproef. Sabbe (2019) noemde de opkomst van NPS eerder de uitdaging van de toekomst en blijkt hier dus gelijk te krijgen. Vooral de opkomst van ketamine valt hier sterk op.

4.2. Attitudeonderzoek

Nu de steekproef besproken werd, wordt dieper ingegaan op de resultaten die een antwoord vormen op de onderzoeksvragen. Hiervoor zullen de schalen die gehanteerd werden in dit onderzoek geanalyseerd worden. Hierbij zal telkens aan de hand van een histogram de verdeling worden weergegeven. Zo wordt een goed zicht verkregen op de symmetrie, de uitgesproken waarden en de gemiddelde attitudescore. De x-as geeft hierbij telkens de verkregen attitudescore weer en de y-as geeft de frequenties aan. Om de analyse beter te kunnen interpreteren werd per schaal een legende¹⁸ opgemaakt waaruit de betekenis van de verschillende attitudescores kan worden afgeleid. Daarnaast zal kort worden omschreven hoe de attitudescores verschillen naargelang enkele onafhankelijke variabelen.

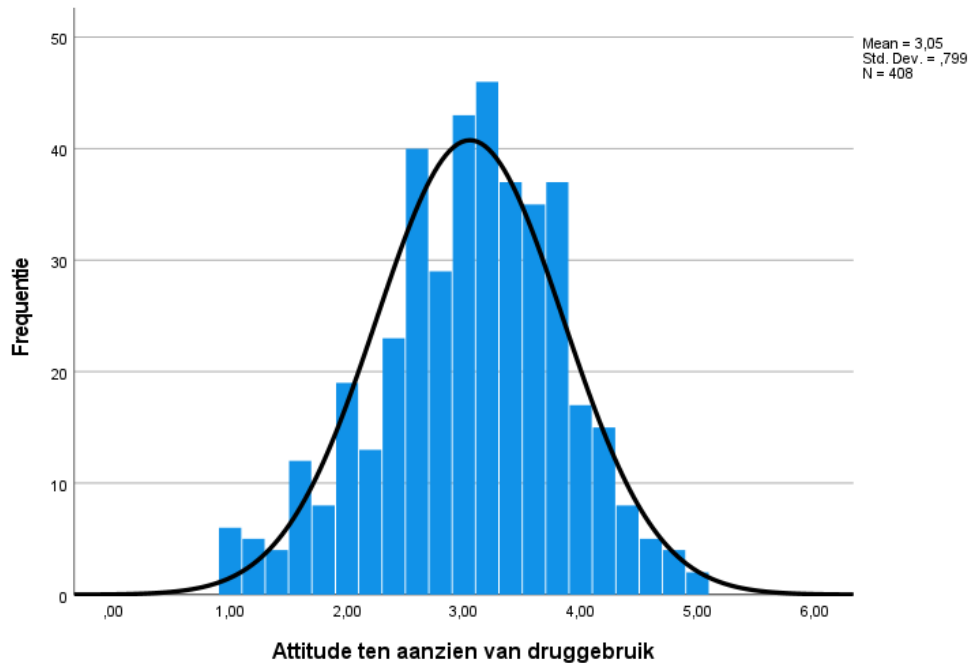
4.2.1. Attitude ten aanzien van druggebruik

Om een antwoord te kunnen genereren op de tweede onderzoeksvraag, “Hoe staat de festivalganger tegenover druggebruik?”, werd een schaal ontworpen die grotendeels gebaseerd was op een voorbeeldschaal van het EMCDDA (2004).

Van de 426 respondenten vulden 408 respondenten deze vraag in ($N= 408$). 43 respondenten hadden een volledig neutrale gemiddelde score ($=3$), 159 respondenten hadden een gemiddelde score lager dan de neutrale waarde (<3) en 206 respondenten behaalden een gemiddelde score hoger dan de neutrale waarde (>3). Het totale gemiddelde van alle 408 respondenten bedroeg echter 3.05, wat eerder naar de neutrale score (3) neigt dan naar de eerder positieve score (4). De gemiddelde score die het vaakst voorkwam bij de participanten bedroeg 3.20, wat ook eerder naar de neutrale score neigt. Op basis van deze bevindingen kan er geconcludeerd worden dat ‘de festivalganger’ een neutrale attitude heeft ten aanzien van druggebruik.

---

¹⁸ Zie bijlage 8

Figuur 2: Histogram attitude ten aanzien van druggebruik

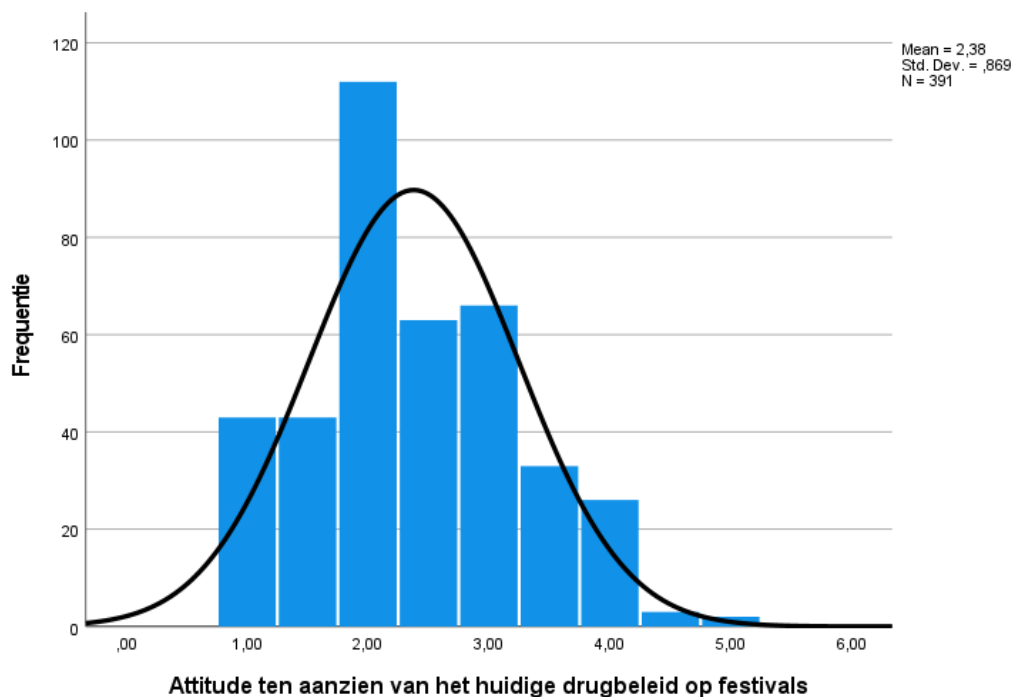
Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat mannen een significant positievere houding aannamen ten aanzien van druggebruik dan de vrouwen uit de steekproef ($U=13246.00^{***}$, $z=-4.43$, $p<.001$). Daarnaast werd een significant positievere attitude teruggevonden bij respondenten die in de laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden in vergelijking met de respondenten die deze ervaring niet hadden ($U=8115.00^{***}$, $z=-5.31$, $p<.001$). Verder bleek dat respondenten die ooit al eens drugs gebruikten significant verschillen van respondenten zonder ervaring met druggebruik op ‘attitude ten aanzien van druggebruik’ ($U=7354.00^{***}$, $z=-10.74$, $p<.001$). Hetzelfde kon vastgesteld worden op basis van de variabele ‘ervaring met druggebruik op festivals’ ($U=3273.00^{***}$, $z=-7.76$, $p<.001$). De gemiddelde attitude ten aanzien van druggebruik bleek significant positiever bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals in vergelijking met respondenten die deze ervaring niet hadden.

Ten slotte kon vastgesteld worden dat er een statistisch significant verschil bestaat in de gemiddelde attitudescore t.a.v. druggebruik tussen de respondenten naargelang hun opleidingsniveau ($F=5.31^{***}$, $p<.001$). Zo hielden respondenten met een universitair diploma er gemiddeld een significant positievere score op na dan de respondenten uit de categorie ‘niet-universitair hoger onderwijs’.

4.2.2. Attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid op Belgische festivals

De derde onderzoeksvraag peilt naar de attitude van de festivalganger ten aanzien van het huidige drugbeleid op Belgische festivals. 391 van de 426 respondenten vulden deze schaalvragen volledig in ($N=391$). 48 respondenten hadden een volledig neutrale gemiddelde score ($=3$), 263 respondenten hadden een gemiddelde score lager dan de neutrale waarde (<3) en 80 respondenten haalden een gemiddelde score hoger dan de neutrale waarde (>3).

Het totale gemiddelde van alle 391 respondenten bedroeg echter 2,38. Deze waarde neigt eerder naar de negatieve score (2) dan naar de neutrale score (3). De gemiddelde score die het vaakst voorkwam bij de participanten komt perfect overeen met de score die een negatieve houding illustreert (2). Dit wordt ook mooi geïllustreerd door het onderstaande histogram. Op basis van deze bevindingen kan er geconcludeerd worden dat ‘de festivalganger’ een negatieve attitude heeft ten aanzien van het huidige drugbeleid op de Belgische festivals. Hieruit kan besloten worden dat het maatschappelijk draagvlak voor het huidige drugbeleid ontbreekt.

Figuur 3: Histogram attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid op festivals

Aan de hand van Mann-Whitney U-toets kon worden opgemerkt dat de gemiddelde attitudescore ten aanzien van het huidige drugbeleid significant negatiever is bij respondenten die in de laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden in vergelijking met respondenten die deze buitenlandse festivalervaring niet hadden ($U=9092.00^{***}$, $z=-3.52$, $p<.001$). Verder bleek deze attitudescore ook significant negatiever te zijn bij respondenten die ervaring hadden

met druggebruik in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten ($U=11878.00^{***}$, $z=-5.82$, $p<.001$). Ten slotte bleek de gemiddelde attitudescore eveneens significant negatiever bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten op een festival ($U=4385.00^{***}$, $z=-5.04$, $p<.001$).

4.2.3. Attitude t.a.v. verschillende beleidsvormen op de Belgische festivals

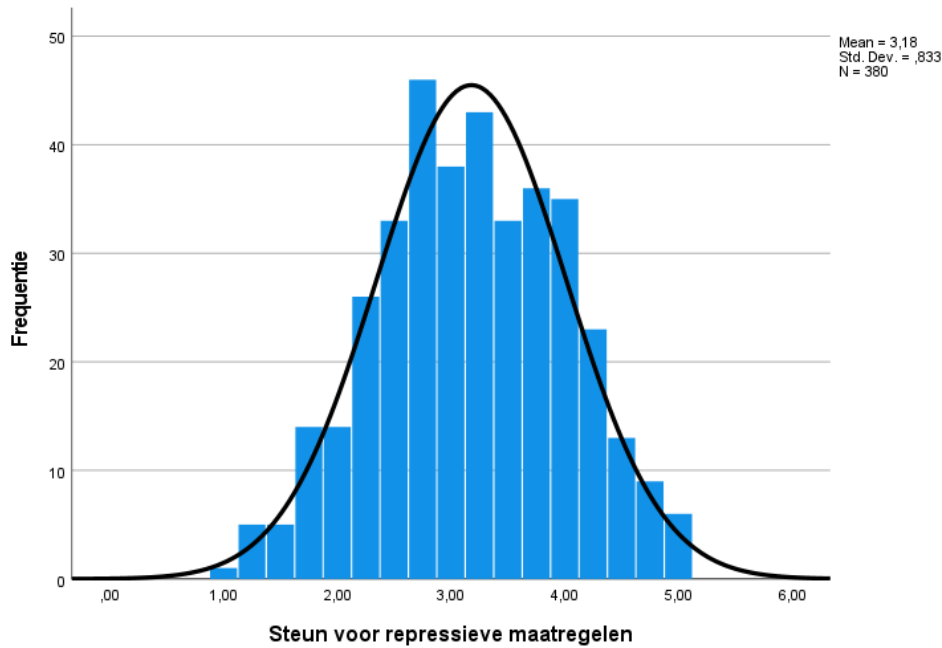
Een vierde centrale onderzoeksvraag in deze bijdrage peilt naar de steun van de festivalgangers voor de verschillende gehanteerde beleidsvormen op de Belgische festivals. Zo werd voorheen al gewag gemaakt van de repressieve, preventieve en schadebeperkende inspanningen die genomen worden op de festivals. In wat volgt wordt de steun van de festivalgangers ten aanzien van deze inspanningen besproken. In bijlage¹⁹ kan ook de analyse worden teruggevonden waarbij werd nagegaan of er een verband bestaat tussen de houding ten aanzien van druggebruik en de houding ten aanzien van de verschillende beleidsvormen.

A) Steun repressieve maatregelen

In eerste instantie werd gepeild naar de steun van de festivalgangers ten aanzien van repressieve beleidsmaatregelen die gehanteerd worden op de Belgische festivals. 380 van de 426 respondenten vulden deze vragen volledig in ($N=380$). 38 respondenten hadden een volledig neutrale attitudescore ($=3$), 144 respondenten hadden een attitudescore lager dan de neutrale waarde (<3) en 198 respondenten haalden een gemiddelde score hoger dan de neutrale waarde (>3). Het totale gemiddelde van alle 380 respondenten bedroeg 3.18, wat eerder naar een neutrale score (3) neigde dan naar de positieve score (4). De gemiddelde score die het vaakst voorkwam bij de participanten neigde ook eerder naar de neutrale score toe (2.75). Op basis van deze bevindingen kan er geconcludeerd worden dat ‘de festivalganger’ een neutrale houding heeft ten aanzien van de repressieve inspanningen op de Belgische festivals. Dit resultaat weerlegt de verwachtingen van de onderzoeker.

---

¹⁹ Zie bijlage 11.

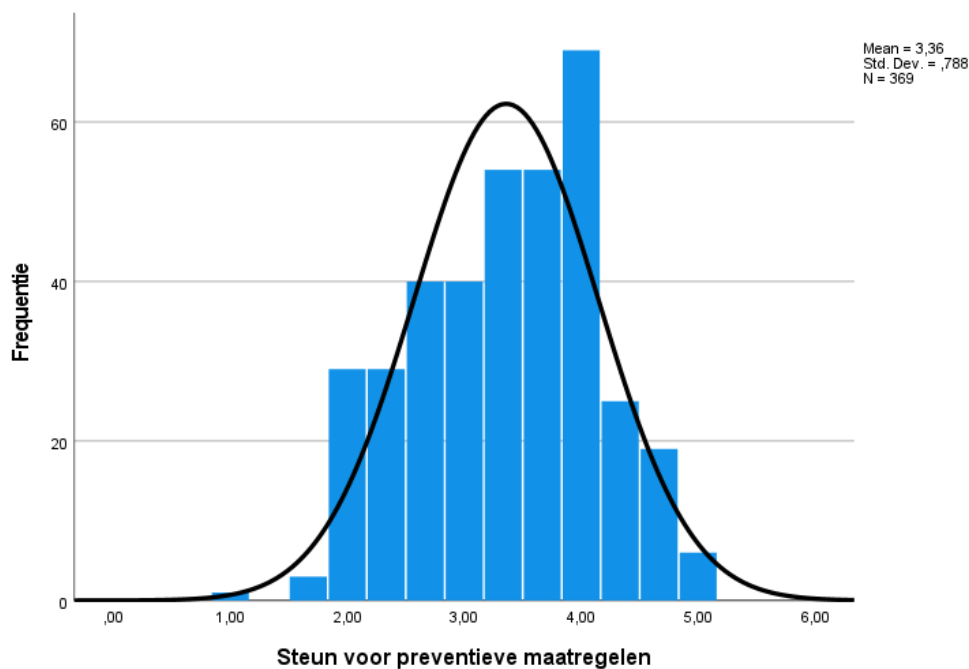
Figuur 4: Histogram steun voor repressieve maatregelen

Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat vrouwelijke festivalgangers uit de steekproef er gemiddeld een iets positievere attitudescore op na hielden dan mannen ($U=13107,50^{***}$, $z=-2.71$, $p<.007$). Daarnaast bleek dat deze gemiddelde attitudescore significant negatiever was bij respondenten die in de laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden in vergelijking met respondenten die deze buitenlandse festivalervaring niet hebben ($U=10090.00^{***}$, $z=-5.14$, $p<.001$). Verder bleek de gemiddelde attitudescore van respondenten die nog nooit drugs gebruikt hadden significant positiever te zijn dan bij de respondenten die wel ervaring hadden met druggebruik ($U=8236.00^{***}$, $z=-8.65$, $p<.001$). Tevens kon worden opgemerkt dat de gemiddelde attitudescore ten aanzien van repressieve maatregelen significant negatiever was bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten ($U=3192.00^{***}$, $z=-6.65$, $p<.001$).

Ten slotte kon op basis van een One-Way-ANOVA vastgesteld worden dat er een statistisch significant verschil bestaat in de gemiddelde attitudescore t.a.v. repressieve beleidsmethoden naargelang het opleidingsniveau ($F=3.46^*$, $p<.017$). De respondenten met een universitair diploma hielden er gemiddeld een significant neutralere score op na, wanneer gepeild werd naar de attitude ten aanzien repressieve maatregelen, dan de respondenten uit de categorie 'niet-universitair hoger onderwijs'.

B) Steun preventieve maatregelen

Ten tweede werd gepeild naar de steun van de festivalgangers voor preventieve beleidsmaatregelen. 369 van de 426 respondenten vulden deze vragen volledig in ($N=369$). 40 respondenten hadden een volledig neutrale gemiddelde score ($=3$), 102 respondenten hadden een gemiddelde score lager dan de neutrale waarde (<3) en 227 respondenten haalden een gemiddelde score hoger dan de neutrale waarde (>3). Het totale gemiddelde van alle 369 respondenten bedroeg 3.36, wat eerder naar een neutrale score neigt dan naar de positieve score (4). De gemiddelde score die het vaakst voorkwam bij de participanten kwam perfect overeen met de waarde van de eerder positieve houding (4.00). Op basis van deze bevindingen kan er geconcludeerd worden dat festivalgangers een neutrale houding hebben ten aanzien van preventieve inspanningen op de Belgische festivals.

Figuur 5: Histogram steun voor preventieve maatregelen

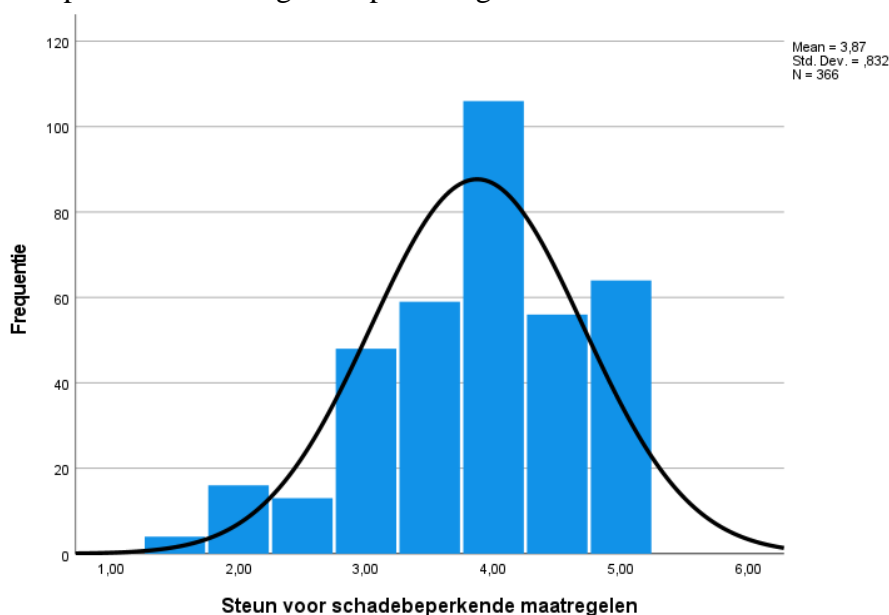
Aan de hand van de Mann-Whitney U-toets kon een statistisch significant verschil worden waargenomen tussen respondenten met en zonder buitenlandse festivalervaring in de laatste vijf jaar ($U=9493.00^*$, $z=-1.99$, $p<.050$). Zo bleken respondenten met buitenlandse festivalervaring een positieve houding aan te nemen ten aanzien van preventieve maatregelen, terwijl de gemiddelde score eerder naar de neutrale score neigde bij de respondenten zonder buitenlandse festivalervaring. Tevens bleken de respondenten die ervaring hadden met druggebruik

gemiddeld significant positiever te staan tegenover preventieve maatregelen in vergelijking met respondenten die geen ervaring hadden met druggebruik ($U=14286.00^*$, $z=-2.08$, $p<.050$). Verder bleek de gemiddelde attitudescore significant positiever te zijn bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten op festivals ($U=4977.50^*$, $z=-2.17$, $p<.050$).

Ook voor de houding ten aanzien van preventieve maatregelen kon een statistisch significant verschil worden opgemerkt naargelang hun opleidingsniveau ($F=3.720^*$, $p<.012$). Zo bleek dat de respondenten met een universitair diploma er gemiddeld een significant positievere attitudescore op nahielden in vergelijking met de respondenten uit de categorie 'hoger secundair' die er een eerder neutrale houding op nahielden.

C) Steun schadebeperkende maatregelen

Aan de hand van een derde schaal werd gepeild naar de steun van de festivalgangers voor de schadebeperkende beleidsmaatregelen. 366 van de 426 respondenten vulden deze vragen volledig in ($N=366$). 48 respondenten hadden een volledig neutrale gemiddelde score ($=3$), 33 respondenten hadden een gemiddelde score lager dan de neutrale waarde (<3) en 285 respondenten haalden een gemiddelde score hoger dan de neutrale waarde (>3). Het totale gemiddelde van alle 366 respondenten bedroeg 3.87, wat eerder naar de positieve score (4) neigt. De gemiddelde score die het vaakst voorkwam bij de participanten kwam tevens perfect overeen met de waarde van de eerder positieve houding (4.00). Op basis van deze bevindingen kan er geconcludeerd worden dat festivalgangers een positieve houding hebben ten aanzien van schadebeperkende maatregelen op de Belgische festivals.

Figuur 6: Histogram steun voor schadebeperkende maatregelen

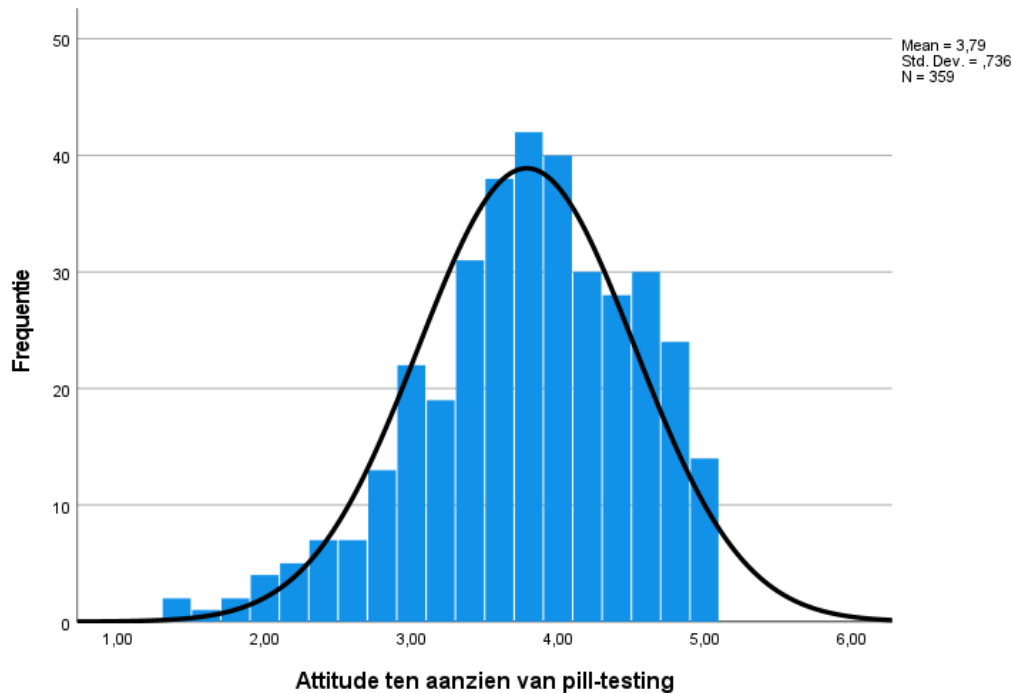
Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat de gemiddelde attitudescore ten aanzien van schadebeperkende maatregelen significant positiever is bij de respondenten die in de laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden in vergelijking met respondenten die deze buitenlandse festivalervaring niet hadden. Daarnaast kon worden opgemerkt dat deze gemiddelde attitudescore significant positiever is bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik in vergelijking met respondenten die nooit drugs gebruikten ($U=11443.00^{***}$, $z=-4.79$, $p<.001$). Tevens bleek deze gemiddelde attitudescore ten aanzien van schadebeperkende maatregelen positiever bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten op festivals ($U=3834.50^{***}$, $z=-4.50$, $p<.001$).

Verder werd voor de houding ten aanzien van schadebeperkende maatregelen een statistisch significant verschil opgemerkt naargelang het opleidingsniveau van de respondenten ($F=4.61^{**}$, $p<.004$). Zo bleek dat de respondenten met een universitair diploma gemiddeld een significant positievere attitude hebben ten aanzien van schadebeperkende maatregelen dan de respondenten uit de categorie ‘hoger secundair’ en ‘lager secundair’. Er was geen significant verschil met de categorie ‘niet-universitair onderwijs’.

4.2.4. Attitude *pill-testing*

Ten slotte werd ook een schaal gebruikt voor het bevragen van de attitude ten aanzien van *pill-testing*. 359 van de 426 respondenten vulden deze vragen volledig in ($N=359$). 22 respondenten hadden een volledig neutrale gemiddelde score ($=3$), 41 respondenten hadden een gemiddelde score lager dan de neutrale waarde (<3) en 296 respondenten haalden een gemiddelde score hoger dan de neutrale waarde (>3). Het totale gemiddelde van alle 366 respondenten bedroeg 3.79, wat eerder naar de positieve score (4) neigde. De gemiddelde score die het vaakst voorkwam bij de participanten was 3.80. Ook deze waarde neigt eerder naar de score die overeenkomt met een positieve houding ten aanzien van *pill-testing* (4). Op basis van deze bevindingen kan er geconcludeerd worden dat de festivalgangers een positieve houding hebben ten aanzien van de *pill-testing*.

Figuur 7: Histogram attitude ten aanzien van pill-testing

Toen aan de respondenten gevraagd werd of zij gebruik zouden maken van *pill-testing* faciliteiten op een festival indien deze gratis aangeboden zouden worden en deze niet tot vervolging zouden kunnen leiden, werden de volgende antwoorden bekomen. Van alle respondenten die deze vraag invulden ($N=358$) zouden 234 (65.4%) respondenten gebruik maken van deze faciliteiten, terwijl 71 (19.8%) respondenten aangaven dit niet te zullen doen. Verder hadden 53 (14.8%) respondenten geen mening over deze laatste vraag.

Uit de Mann-Whitney U-toets kon een significant verschil worden vastgesteld naargelang de variabele 'ervaring met buitenlandse festivals' ($U=7557.50^{***}$, $z=-3.77$, $p<.001$). Zo bleek dat de respondenten met buitenlandse festivalervaring een positievere houding aannamen ten opzichte van *pill-testing* dan de respondenten zonder buitenlandse festivalervaring. Verder bleek dat respondenten die ervaring hadden met druggebruik, gemiddeld een significant positievere houding hadden ten aanzien van *pill-testing* dan respondenten die nooit drugs gebruikten ($U=11304.00^{***}$, $z=-4.38$, $p<.001$). Deze vaststelling gold ook voor de variabele 'ervaring met druggebruik op festivals', aangezien de gemiddelde attitudescore ten aanzien van *pill-testing* significant positiever was bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals in vergelijking met respondenten die deze ervaring niet hadden ($U=3474.00^{***}$, $z=-4.76$, $p<.001$).

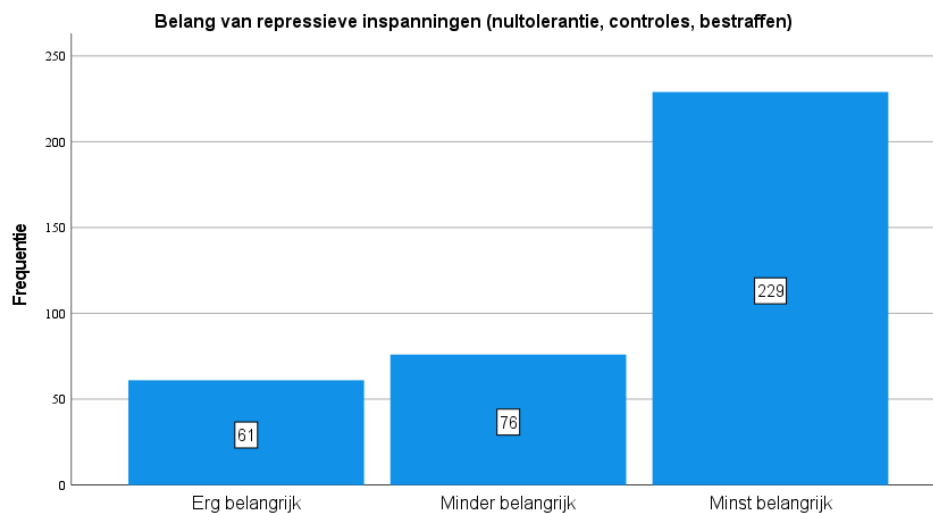
Ten slotte werd ook een statistisch significant verschil geïdentificeerd tussen de gemiddelde attitudescores ten aanzien van *pill-testing* naargelang het opleidingsniveau van de respondenten

($F=6.17^{***}$, $p<.001$). Zo bleek dat de respondenten met een universitair diploma een significant hogere gemiddelde attitudescore hadden, wanneer gepeild werd naar de attitude ten aanzien van pill-testing, dan de respondenten uit de andere categorieën. Deze respondenten bleken dus een sterkere voorstander van *pill-testing* dan de respondenten uit de andere categorieën.

4.3. Rangordening beleidsmethoden

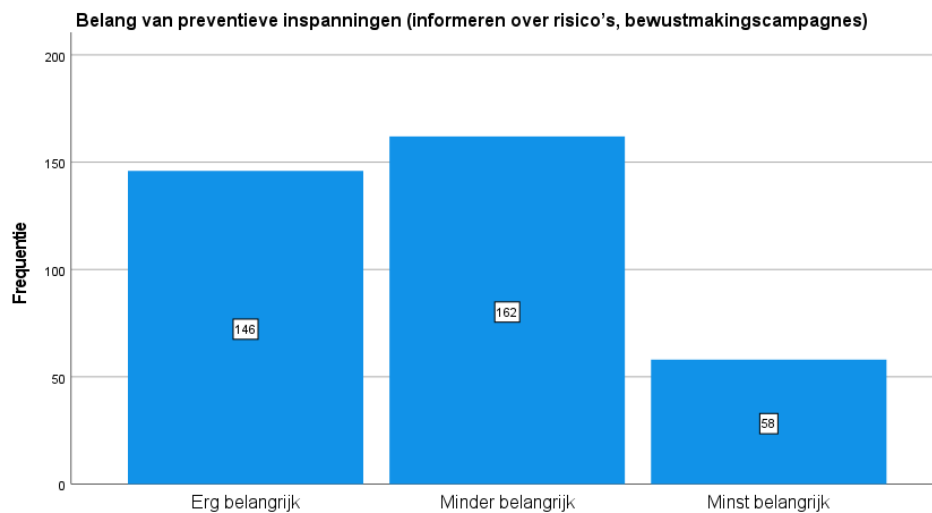
In een volgende vraag in de survey werd aan de respondenten gevraagd of zij de verschillende beleidsvormen die gehanteerd kunnen worden in het kader van een drugbeleid op Belgische festivals wilden rangschikken. Op deze manier werd nagegaan welke inspanningen (repressief, preventief of schadebeperkend) de voorkeur genieten bij het publiek zelf.

De repressieve aanpak, gekenmerkt door een nultolerantie ten aanzien van druggebruik en drugsbezit, het voeren van strenge controles en het bestraffen van personen in het bezit van drugs, werd opvallend vaak als de minst belangrijke aanpak gecategoriseerd. Zo gaven slechts 61 (16.7%) respondenten aan dat ze de repressieve aanpak de belangrijkste aanpak vinden. 76 (20.8%) respondenten vonden deze aanpak minder belangrijk dan de preventieve of de schadebeperkende inspanningen. Maar liefst 229 respondenten (62.6%) gaven aan dat zij de repressieve inspanningen het minst belangrijk vinden. Deze is dan ook meteen de meest voorkomende waarde.

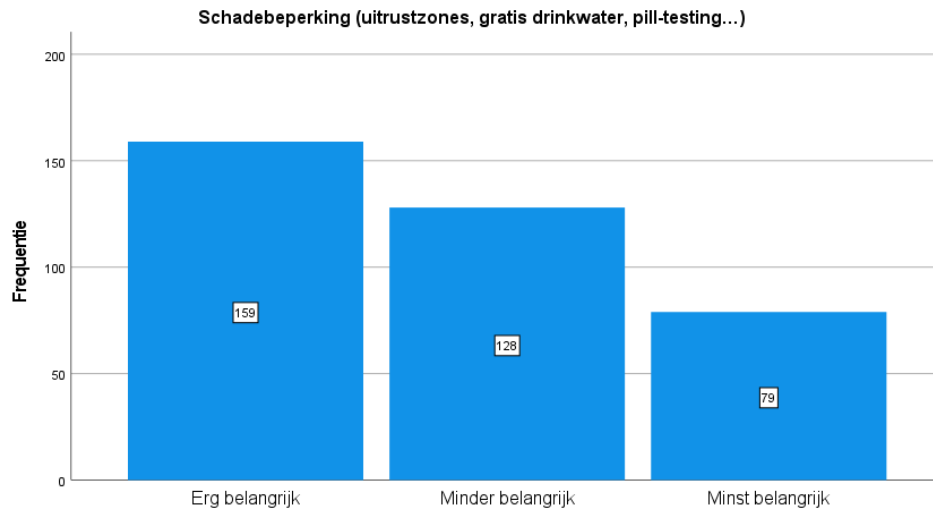
Figuur 8: Staafdiagram belang repressieve maatregelen

De preventieve inspanningen, zoals het informeren van festivalgangers over de risico's van druggebruik of het sensibiliseren van festivalgangers aan de hand van bewustmakingscampagnes, werden iets belangrijker geacht dan de repressieve inspanningen. 146 (39.9%) respondenten categoriseerden deze aanpak als zeer belangrijk. Het grootste aantal respondenten (162 of 44.3%) vonden deze aanpak minder belangrijk dan de repressieve of de schadebeperkende aanpak. Slechts 58 (15.8%) respondenten vonden deze aanpak het minst belangrijk.

Figuur 9: Staafdiagram belang preventieve maatregelen

De schadebeperkende initiatieven, zoals het voorzien van uitrustzones, gratis drinkwater en *pill-testing*, genoot de voorkeur van de grootste groep festivalgangers. Zo categoriseerden 159 (43.4%) festivalgangers uit de steekproef deze aanpak als het meest belangrijk. 128 (35%) respondenten vonden de schadebeperkende maatregelen minder belangrijk dan de repressieve of de preventieve aanpak en slechts 79 (21.6%) respondenten vonden de schadebeperkende initiatieven het minst belangrijk.

Figuur 10: Staafdiagram belang schadebeperkende maatregelen

Uit de bovenstaande analyses kan besloten worden dat deze steekproef de voorkeur geeft aan schadebeperkende inspanningen. De preventieve inspanningen worden als iets minder belangrijk beschouwd, terwijl de repressieve aanpak als minst belangrijk gepercipieerd wordt. Dat de repressieve aanpak het minste steun geniet ligt in de lijn der verwachtingen, aangezien dit ook al eerder werd vastgesteld bij de stakeholders die betrokken zijn bij de implementatie van een drugbeleid op festivals (Schelstraete, 2020). Toch moet in het achterhoofd gehouden worden dat de respondenten niet tegen repressieve maatregelen gekant zijn, aangezien al werd aangetoond dat een neutrale houding werd aangenomen ten opzichte van deze inspanningen.

5. Discussie

In het voorgaande werden de verkregen resultaten uit het empirisch onderzoek uitvoerig besproken. Om af te sluiten wordt in deze paragraaf ingegaan op de betekenis van deze resultaten. Daarnaast worden enkele implicaties van het onderzoek toegelicht en zullen kort enkele beperkingen van deze studie worden toegelicht.

5.1. Interpretatie resultaten

In dit onderzoek werd getracht een antwoord te bieden op verschillende onderzoeksvragen. Hiervoor werd een literatuurstudie verricht en werd een cross-sectionele survey verspreid via sociale media. In totaliteit werden 557 respondenten bereikt, waarvan 426 respondenten uiteindelijk meegenomen werden in de analyse. Deze steekproef kan als voldoende groot beschouwd worden om uitspraken te doen over de volledige onderzoekspopulatie, zijnde de festivalgangers.

Uit de analyse van de verkregen data bleek dat de festivalganger een eerder neutrale houding heeft ten aanzien van druggebruik. Deze bevinding contrasteert de eerder positieve houding die de jongeren uit de studie van Lancaster en Ritter (2013) hadden ten aanzien van druggebruik. Een bevinding die wel gerepliceerd werd in dit onderzoek is het feit dat personen die ooit drugs gebruikten een positievere attitude hebben ten aanzien van druggebruik.

In tweede instantie werd nagegaan in welke mate er draagvlak te vinden valt bij de festivalgangers voor het huidige drugbeleid dat gevoerd wordt op de Belgische festivals. De houding ten opzichte van het huidige beleid dat, zoals voorheen gesteld, gedomineerd wordt door een cultuur van repressie, bleek overwegend negatief te zijn. De negatieve houding van de festivalganger ten aanzien van het huidige drugbeleid op Belgische festivals bevestigt de nood aan een grondige hervorming van het huidige beleid en signaleert het gebrek aan draagvlak voor de huidige inspanningen bij de belangrijkste doelgroep van deze inspanningen.

Indien de festivalganger als een volwaardige stakeholder meegenomen moet worden in het debat omtrent deze hervorming, dan moet ook hun visie op het huidige drugbeleid in rekening worden gebracht. Hierdoor bleek het bijkomend interessant om na te gaan welke houding de festivalganger aanneemt ten aanzien van de drie verschillende soorten maatregelen die genomen worden door de festivalorganisator en diens medeactoren. Uit de analyse bleek dat de festivalgangers een neutrale houding hebben ten opzichte van de preventieve en repressieve maatregelen die genomen worden op de Belgische festivals. Verder leken de festivalgangers

zeer positief te staan tegenover de schadebeperkende inspanningen die verricht worden. Ook uit de rangschikkingsvraag bleek dat schadebeperking de voorkeur genoot boven respectievelijk preventie als tweede belangrijkste en repressie als minst belangrijke aanpak.

Afgaand op het voorgaande kan besloten worden dat de festivalganger mogelijks ijvert voor een drugbeleid op festivals dat vertrekt vanuit een gezondheidsgerichte benadering. In tegenstelling tot wat men zou kunnen verwachten, betekent dit niet dat de repressieve maatregelen volledig vervangen moeten worden. De festivalganger verkiest duidelijk de schadebeperkende maatregelen, maar verwerpt de huidige repressieve aanpak niet. Er moet als het ware gestreefd worden naar een evenwichtig drugbeleid, waarbij de drie pijlers complementair aanwezig zijn. Het mag duidelijk zijn dat hiervoor meer zal moeten geïnvesteerd worden in de preventieve en schadebeperkende inspanningen. Uit de literatuurstudie bleek immers dat deze inspanningen in vergelijking met de repressieve maatregelen nog sterk ondervertegenwoordigd zijn.

Verder kan op basis van de resultaten geconcludeerd worden dat de festivalganger een sterke voorstander is van het concept *pill-testing*. Hieruit kan afgeleid worden dat er een maatschappelijk draagvlak bestaat voor de implementatie van deze praktijk. Een grote meerderheid van de festivalgangers gaf dan ook aan dat ze gebruik zouden maken van deze faciliteiten, mochten deze aanwezig zijn op het festivalterrein. Vanuit het perspectief van de festivalganger lijkt *pill-testing* dus een must te zijn op de Belgische festivalterreinen.

5.2. Implicaties van het onderzoek

De resultaten van dit onderzoek impliceren de nood aan een hervorming van het huidige drugbeleid op festivals van een zerotolerancebeleid naar een zeroharmbeleid. Hieruit kan afgeleid worden dat de festivalorganisatoren zullen moeten afstappen van een beleid dat exclusief druggebruik wenst te voorkomen. De repressieve maatregelen kunnen enigszins behouden worden, maar zullen moeten worden aangevuld door uitgebreider te focussen op preventieve en schadebeperkende maatregelen. Op deze manier wordt de paradox van repressie mogelijks verdrongen en kan wellicht heel wat gezondheidsschade voorkomen worden.

Indien er niets zou veranderen blijft het huidige drugbeleid wellicht falen, aangezien er een gebrek aan draagvlak bestaat bij de festivalgangers als diens primaire doelgroep. Ter optimalisatie van het huidige beleid moeten de maatregelen die toebehoren aan deze laatste twee pijlers dus verder geformaliseerd en gesubsidieerd worden, opdat ze evenwaardig worden aan de repressieve aanpak.

5.3. Beperkingen van het onderzoek

De resultaten van dit onderzoek vormen een interessante inspiratiebron voor de actoren die betrokken zijn bij de implementatie van het drugbeleid op festivals. Toch moet er melding gemaakt worden van enkele beperkingen eigen aan dit onderzoek.

Allereerst kon worden opgemerkt dat de generaliseerbaarheid gehinderd zou kunnen worden door de kenmerken van de steekproef. Zo bleek de steekproef grotendeels vrouwelijk, terwijl het eerder onwaarschijnlijk is dat de populatie festivalgangers ook voornamelijk vrouwen bevat. Verder werd het onderzoek verspreid aan de hand van sociale media, waardoor enkel personen die toegang hebben tot dergelijke platformen deel konden nemen aan het onderzoek. Hierdoor zou er dus een lichte vertekening opgetreden kunnen zijn in de resultaten van dit onderzoek. Bovendien kreeg de onderzoeker te maken met een sterke uitval van respondenten naar het einde van de vragenlijst toe, waardoor de uitspraken niet steeds gebaseerd konden worden op eenzelfde aantal respondenten.

De betrouwbaarheid van de resultaten werd getest aan de hand van factoranalyses en daarbij werd vastgesteld dat de schaal omtrent de attitude ten aanzien van schadebeperkende maatregelen niet de gewenste waarde van 0.6 behaalde op cronbach's alpha. De resultaten werden hier wel gepresenteerd, maar moeten dus met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Daarnaast moet worden aangestipt dat de resultaten uit de vershilanalyses op basis van de Mann-Whitney U-test en de One-way ANOVA geen verklaring bieden voor de verschillen in de attitudescores. Bovendien geeft dit onderzoek de voorkeur aan van de festivalgangers wat betreft de verschillende beleidsvormen eigen aan het drugbeleid, maar worden hier geen uitspraken gedaan over de effectiviteit van de verschillende inspanningen. Dit is dan ook een mogelijke piste voor toekomstig onderzoek.

6. Conclusie

Uit een grondige studie van het Belgische drugbeleid op festivals en de opinie van de festivalganger is gebleken dat er nood is aan een hervorming van het gehanteerde drugbeleid op de Belgische festivals. Het huidige drugbeleid blijkt immers niet de gewenste resultaten te behalen en geniet niet langer de steun van de betrokken stakeholders. Bovendien bleek uit het empirisch onderzoek dat de festivalganger een eerder negatieve houding heeft ten aanzien van het huidige drugbeleid. Deze vaststelling wijst op een gebrek aan een maatschappelijk draagvlak voor het huidige drugbeleid op de Belgische festivals.

Aan de hand van de resultaten van het empirisch onderzoek kon een neutrale houding ten aanzien van de repressieve en preventieve inspanningen geïdentificeerd worden. Aanvullend bleek de festivalganger een sterke voorstander van schadebeperkende initiatieven. Deze vaststelling gold eveneens voor de houding ten aanzien van *pill-testing*. Deze resultaten tonen aan dat de festivalgangers uit dit onderzoek niet alluderen op een volledige verwerping van het huidige repressieve beleid. Correcter lijkt een aanvulling van deze huidige inspanningen aan de hand van een sterkere professionalisering van de preventieve en schadebeperkende maatregelen.

Dergelijke inspanningen zijn vooralsnog niet uniform vertegenwoordigd op de Belgische festivalsetting. Bovendien steunen deze initiatieven voornamelijk op vrijwilligers aangezien er vanuit de overheidsfinanciering slechts weinig middelen worden vrijgemaakt voor deze maatregelen. Als het van de festivalganger afhangt, dan zou een evolutie gemaakt moeten worden naar een zeroharmbeleid, waarbij de drie belangrijkste pijlers binnen het drugbeleid op gelijke voet komen te staan. Hierbij kunnen de betrokken actoren lessen trekken uit de voorbeelden uit de internationale festivalscene.

Om deze hervorming te realiseren moet in eerste instantie actie ondernomen worden door beleidsmakers opdat zij een specifiek kader kunnen creëren waarbinnen de festivalorganisatoren aan de slag kunnen gaan. De leidraad van het VAD kan hierbij al een stap in de goede richting bieden. Aanvullend moet ook rekening gehouden worden met de visie van het primaire doelpubliek van dit beleid, zijnde de festivalgangers. Pas nadien kunnen de festivalorganisatoren en de andere betrokken stakeholders met de gegeven informatie aan de slag gaan. Enkel zo kan geëvolueerd worden naar een drugbeleid voor en door de festivalgangers.

7. Aanbevelingen

Uit de bevindingen die werden omschreven in de discussie en de conclusie kunnen enkele aanbevelingen geabstraheerd worden. Mijns inziens moet in eerste instantie een wettelijk kader uitgewerkt worden waarbij specifieke richtlijnen worden opgesteld voor de festivalorganisatoren opdat een uniform drugbeleid kan worden uitgewerkt. Momenteel zijn er nog te veel verschillen waar te nemen over de festivals heen. Een uniforme beleidsvoering zou het immers mogelijk maken om eventuele minimumvereisten op te stellen. Op deze manier zouden festivalorganisatoren bijvoorbeeld een minimum aan inspanningen moeten kunnen voorleggen aan de verantwoordelijke overheden eer zij een vergunning zouden kunnen krijgen.

Een tweede aanbeveling handelt omtrent de herverdeling van de investeringen die verricht worden door de overheid. Uit de literatuurstudie is gebleken dat deze investeringen verre van gelijk verdeeld zijn over de drie pijlers. Om te evolueren naar een evenwichtig drugbeleid, waarin ook de preventieve en schadebeperkende maatregelen evenwaardig tot uiting komen, moet sterk geïnvesteerd worden in de organisaties die onder de preventieve en schadebeperkende noemer behoren. Op deze manier kan hun werking geprofessionaliseerd worden.

Ten derde moet er gestreefd worden naar de ontwikkeling van realistische doelstellingen. Zo zal een drugbeleid dat gericht is op het voorkomen en beperken van gezondheidsschade ten gevolge van druggebruik op festivals wellicht betere resultaten behalen dan een beleid dat een drugsvrij festival nastreeft.

Ten slotte werd in deze studie een pleidooi gehouden voor het betrekken van de festivalganger in de vormgeving en de implementatie van het drugbeleid op festivals. Op deze manier zal wellicht een effectiever beleid geïmplementeerd kunnen worden aangezien er dan sprake zou kunnen zijn van een groter draagvlak bij de doelgroep bij uitstek. Uit het onderzoek bleek dat het huidige drugbeleid volgens de festivalganger niet volstaat. Zo moeten de schadebeperkende inspanningen sterker ontwikkeld worden aangezien deze de voorkeur van de festivalgangers geniet. Deze mening moet worden meegenomen in het debat, wanneer aan een optimalisatie van het huidige beleid gewerkt wordt.

Bibliografie

Sociaalwetenschappelijke bronnen

24 dealers betraapt op Tomorrowland. (2019, 24 juli). *De Standaard*.

https://www.standaard.be/cnt/dmf20190724_04525155

ACT Government. (2020, 4 september). *Pill Testing*. <https://www.health.act.gov.au/about-our-health-system/population-health/pill-testing>

Algemene Cel Drugsbeleid. (2019). *Realisaties 2014-2019 en aanbevelingen voor de volgende legislatuur*.

https://overlegorganen.gezondheid.belgie.be/sites/default/files/documents/20190325_rapport_acd_2014-2019_nl_def.pdf

Baert, D., & Paelinck, G. (2019, 21 juli). *Overlijden Tomorrowland-ganger wellicht gevolg van drugsgebruik, vijf anderen op intensieve zorg binnengebracht*. vrtnews.be.

<https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2019/07/21/overlijden-festivalganger-tomorrowland-eerste-vaststellingen-wi/>

Beernaert, S. (2020). *Drugpreventie doorgelicht: een studie naar de internationale invulling van het concept, toegepast op de festivalsetting* [Niet-gepubliceerde bachelorproef]. Universiteit Gent.

Belga. (2018, 27 juli). *2e festivalweekend van Tomorrowland opent onder brandende zon*.

vrtnews.be. <https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2018/07/27/tweede-festivalweekend-van-tomorrowland-opent-onder-brandende-zo/>

Boomtown Fair. (2017, 20 december). *Boomtown On Drugs: The Harm Reduction Story*.

[Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=kxkO1qrkz9U&t=780s>

Bral, S. (2019a, 21 juli). Overleden festivalganger Tomorrowland: ‘Ernstige aanwijzingen van een druggerelateerd overlijden’. *De Morgen*.

<https://www.demorgen.be/nieuws/overleden-festivalganger-tomorrowland-ernstige-aanwijzingen-van-een-druggerelateerd->

[overlijden~b44b63c2/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F](https://www.demorgen.be/nieuws/overleden-festivalganger-tomorrowland-ernstige-aanwijzingen-van-een-druggerelateerd-overlijden~b44b63c2/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F)

Bral, S. (2019b, 31 juli). 460 festivalgangers betrapt met drugs, 61 dealers gevat op twee

weekends Tomorrowland. *Het Laatste Nieuws*. <https://www.hln.be/boom/460->

[festivalgangers-betrapt-met-drugs-61-dealers-gevat-op-twee-weekends-](https://www.hln.be/boom/460-festivalgangers-betrapt-met-drugs-61-dealers-gevat-op-twee-weekends-)

[tomorrowland~a5214275/](https://www.hln.be/boom/460-festivalgangers-betrapt-met-drugs-61-dealers-gevat-op-twee-weekends-tomorrowland~a5214275/)

Brems, P. (2019, 23 juli). *Je xtc-pilletje op voorhand laten testen? In Nederland kan het, in*

België (nog) niet. vrt.nws.be. <https://www.vrt.be/vrt.nws/nl/2019/07/22/je-pilletje-xtc->

[op-voorhand-laten-testen-in-het-nederland-kan-](https://www.vrt.be/vrt.nws/nl/2019/07/22/je-pilletje-xtc-op-voorhand-laten-testen-in-het-nederland-kan-)

[h/#:%7E:text=voorhand%20laten%20testen%3F-](https://www.vrt.be/vrt.nws/nl/2019/07/22/je-pilletje-xtc-op-voorhand-laten-testen-in-het-nederland-kan-h/#:%7E:text=voorhand%20laten%20testen%3F-)

[.In%20Nederland%20kan%20het%2C%20in%20Belgi%C3%AB%20\(nog\)%20niet,va](https://www.vrt.be/vrt.nws/nl/2019/07/22/je-pilletje-xtc-op-voorhand-laten-testen-in-het-nederland-kan-h/#:%7E:text=voorhand%20laten%20testen%3F-.In%20Nederland%20kan%20het%2C%20in%20Belgi%C3%AB%20(nog)%20niet,va)
[n%20je%20drugs%20gratis%20controleren.](https://www.vrt.be/vrt.nws/nl/2019/07/22/je-pilletje-xtc-op-voorhand-laten-testen-in-het-nederland-kan-h/#:%7E:text=voorhand%20laten%20testen%3F-n%20je%20drugs%20gratis%20controleren)

Brussels Airlines brengt meer dan 25.000 festivalgangers naar België voor Tomorrowland.

(2019, 18 juli). *Het Nieuwsblad*.

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20190718_04516183

de Greeff, J., Goossens, F. X., Sannen, A. M. L., Kooke, H., & van Hasselt, N. E. (2017).

Alcohol en drugs bij evenementen: Leidraad voor gemeenten 2.0. Trimbos instituut.

<https://www.trimbos.nl/docs/b8d6d3a6-0883-48fb-a7fc-52572d91cdf0.pdf>

Decorte, T., De Grauwe, P., & Tytgat, J. (2013). *Cannabis: bis? Pleidooi voor een kritische evaluatie van het Belgische cannabisbeleid.*

Decuypere, P. (2019, 10 augustus). *Festivalgangers willekeurig naakt door de knieën laten gaan voor drugscontrole is een brug te ver.* vrtnews.be.

<https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2019/08/08/samen-door-de-knieen/>

De Ruyver, B., Pelc, I., Casselman, J., Geenens, K., Nicaise, P., From, L., Vander Laenen, F., Meuwissen, K., Van Dijck, A. (2004). *Drugbeleid in cijfers: een studie naar betrokken actoren, overheidsuitgaven en bereikte doelgroepen.* Academia Press.

De Sager, F. (2019). Drugbeleid op festivals: Lokale coördinatie in liche spreidstand? In W. Hardyns, J. Schrooten, T. Nabben, E. De Pauw, & F. Goossens (Eds.), *Druggebruik op festivals* (pp. 81-91). Gompel&Svacina.

De Schutter, A. (2019, 4 april). *Naar een drugbeleid voor de festivalganger.* VAD.

<https://www.vad.be/artikels/detail/naar-een-drugbeleid-voor-de-festivalganger>

Dujardin, J. (2020, 26 november). Je xtc-pil laten testen terwijl je pintje bestelt op festival? ‘Binnen de minuut weet je het resultaat’. *De Morgen.*

<https://www.demorgen.be/nieuws/je-xtc-pil-laten-testen-terwijl-je-pintje-bestelt-op-festival-binnen-de-minuut-weet-je-het-resultaat~b0f6232a/>

EMCDDA. (2004, 15 juli). *Attitudes to Drug Use.*

<https://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index3426EN.html>

EMCDDA. (2018, juni). *European Drug Report 2018: Trends and Developments.*

https://www.emcdda.europa.eu/publications/edr/trends-developments/2018_en

EMCDDA. (2019a). *European Drug Report 2019: Trends and Developments*.

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001ENN_PDF.pdf

EMCDDA. (2019b). *European Prevention Curriculum: A handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use*.

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11733/20192546_TDMA19001ENN_PDF.pdf

Fouille aan festival niet meer tegen wet. (2018, 27 maart). *De Standaard*.

https://www.standaard.be/cnt/dmf20180326_03431772?&articlehash=FA5B1A27032727DB8AE0EFF22F71879D962295DD9E7997B1035CEC70EB06B3C103D991B015B765145ECAC08AF6F132A810289E46DF5C92507E81024DDB3DE701

Geirnaert, M. (2007). Het algemene kader voor drugpreventie. In J. Casselman & H. Kinable (Eds.), *Het gebruik van illegale drugs: Multidimensionaal bekeken* (pp. 73-89). Heule: UGA.

Geirnaert, M., & Lambrechts, M.-C. (2004). *Alcohol- en druggebruik: Preventie en hulpverlening*. Kluwer.

Goedgebeur, H. (2019, 20 juli). *Drugstonnen, wasstraat en mobiel drugsanalyzelab: hoe makkelijk raak je Tomorrowland binnen met drugs op zak?* vrtnews.be.

<https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2019/07/18/tomorrowland-drugscontrole/>

Hauspie, B., Van Havere, T., & ALAMA-consortium (2019). *Belgian sample of ALAMA baseline survey*. University College of Ghent.

Hardyns, W. (2020). *Onderzoeksontwerp in de criminologie*.

Hardyns, W., Schrooten, J., Nabben, T., De Pauw, E., & Goossens, F. (2019a). De aanpak van druggebruik op festivals. In W. Hardyns, J. Schrooten, T. Nabben, E. De Pauw, & F. Goossens (Eds.), *Druggebruik op festivals* (pp. 7-10). Gompel&Svacina.

Hardyns, W., Schrooten, J., Nabben, T., Pauw, E., & Goossens, F. (2019b). *Druggebruik op festivals*. Gompel&Svacina.

Hardyns, W., Pauwels, L., & De Buck, A. (2019). *Kwantitatieve toegepaste data-analyse en rapportage met SPSS voor criminologen*. Institute for International Research on Criminal Policy – UGent.

Helderweert, E., & Onsia, M. (2021). Safe 'n Sound: Peer support in Vlaanderen anno 2018. Retrieved from <https://www.vad.be/artikels/detail/safe-n-sound>

Hesse, M., Tutenges, S., & Schlieve, S. (2010). The use of tobacco and cannabis at an international music festival. *European Addiction Research*, 16(4), 208–212.
<https://doi.org/10.1159/000317250>

International Harm Reduction Association. (2010). *What is Harm Reduction? A position statement from the International Harm Reduction Association*.
https://www.tni.org/files/publication-downloads/what_is_harm_reduction_a_position_statement_from_the_international_harm_reduction_association_2010_ihra.pdf

Jazz Bilzen, 1959. Voor duizend frank en een fles whisky. (2007, 18 juni). *De Standaard*.
<https://www.standaard.be/cnt/6s1dm81p?&articlehash=B09A340591560FC4D0302655B966A73C2DB0CE33005359190F05BC4187403AF4278DB62174749B403DB5A5AD2B48B01471452F6A9F0B7B421368A5CE47A8A03B>

Laerd Statistics. (z.d.-a). *Mann-Whitney U Test in SPSS Statistics*. Geraadpleegd op 6 april 2021, van <https://statistics.laerd.com/spss-tutorials/mann-whitney-u-test-using-spss-statistics.php>

Laerd Statistics. (z.d.-b). *One-way ANOVA*. Geraadpleegd op 6 april 2021, van <https://statistics.laerd.com/statistical-guides/one-way-anova-statistical-guide.php>

Lancaster, K., Ritter, A., & Matthew-Simmons, F. (2013). *Young people's opinions on alcohol and other drugs issues*. Australian National Council on Drugs. https://www.researchgate.net/publication/265014976_Young_people's_opinions_on_alcohol_and_other_drugs_issues

Maervoet, E. (2020, 15 april). *Streep door festivalzomer: geen massa-evenementen tot en met 31 augustus, "enige juiste beslissing"*. vrtnews.be. <https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2020/04/15/streep-door-festivalzomer-geen-massa-evenementen-tot-en-met-31/>

Nabben, T. (2010, 26 oktober). Cops and Dogs Against Party Drugs. *Amsterdam Law Journal*, 2(4), 15–28. <https://doi.org/10.37974/ALF.145>

Neven, B. (2019, 14 augustus). *Waarom drugs verbieden in Belgische clubs en festivals niet werkt*. VICE. https://www.vice.com/nl/article/mbmjv4/drugsverbod-in-belgische-clubs-en-festivals-werkt-niet-tomorrowland?utm_source=stylizedembed_vice.com&utm_campaign=d3a8pj&site=vice

NEW Net. (2017). *Party+*. <http://www.safernightlife.org/partyplus>

- Noll, C. (2019, 14 augustus). *Helaas: je kan toch niet ongestraft je drugs laten testen op Pukkelpop*. VICE. https://www.vice.com/nl/article/d3a8pj/drugs-laten-testen-op-pukkelpop?utm_source=stylizedembed_vice.com&utm_campaign=mbmjv4&site=vice
- Pallot, H. (2020, 13 juli). *Zo zagen Belgische festivals er 30 jaar geleden uit*. VICE. <https://www.vice.com/nl/article/pky3n9/festivals-belgie-fotos-30-jaar-geleden>
- Pauwels, L. (2017). *Kwantitatieve criminologie: Basishandboek kwantitatieve methoden van criminologisch onderzoek* (Herwerkte editie). Academia Press.
- Peirsman, K. (2018, 28 augustus). *“Drugspreventie op muziekfestivals is nodig”*. Radio 2. <https://radio2.be/antwerpen/drugspreventie-op-muziekfestivals-is-nodig>
- Quality Nights. (2016). DE QUALITY NIGHTS SERVICES. <https://qualitynights.be/nl/quality-nights-services/qual>
- Radio 2. (2017, 18 juni). *Extra water voor metalheads*. VRT. <https://radio2.be/antwerpen/extra-water-voor-metalheads>
- Reggae Geel. (2021). *ECO*. <https://www.reggaegeel.com/nl/eco>
- Rock Werchter. (2021). *In het Festivalpark*. <https://www.rockwerchter.be/nl/praktisch/in-het-festivalpark>
- Rosiers, J., Möbius, D., & Schrooten, J. (2016). *Uitgaansonderzoek 2015*. VAD.
- Rosiers, J. (2019). *Uitgaansonderzoek 2018*. VAD. https://www.vad.be/assets/uitgaansonderzoek_2018

- Sabbe, M. (2019). Muziekfestivals, gezien door de bril van een urgentiearts. In W. Hardyns, J. Schrooten, T. Nabben, E. De Pauw, & F. Goossens (Eds.), *Druggebruik op festivals* (pp. 61-70). Gompel&Svacina.
- Safe 'n Sound. (2017a). Events. <https://safensound.be/events/>
- Safe 'n Sound. (2017b). Safe 'n Sound. <https://safensound.be/>
- Safe 'n Sound. (2020, 4 augustus). *Safe, not Sorry - afl 7: Drugbeleid op festivals* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=ETZvsHDyOUM>
- Schelstraete, I. (2020, 5 maart). We houden de festivalwei niet drugsvrij. *De Standaard*. https://www.standaard.be/cnt/dmf20200304_04876162?&articlehash=3520ADCDFD316526FB4393FA8FAF6A4147A18FDDDE2B05350EC2D76B2E0FC0F0D9C147ECBD6648989E9C2234C8D6156765B9334DCB766802CB8080BB5E0D372B
- Schrooten, J., & Vandamme, J. (2019). Waarom een zerotolerancedrugbeleid voor festivals niet (goed) werkt. In W. Hardyns, J. Schrooten, T. Nabben, E. De Pauw, & F. Goossens (Eds.), *Druggebruik op festivals* (pp. 93-113). Gompel&Svacina.
- Spaas, L., Rutten, J., & Dereeper, P. (2019). Het (strafrechtelijk) drugbeleid van parket en politie op de festivals Tomorrowland en Rock Werchter. In W. Hardyns, J. Schrooten, T. Nabben, E. De Pauw, & F. Goossens (Eds.), *Druggebruik op festivals* (pp. 71–80). Gompel&Svacina.
- Tijmstra, J. & Boeije, H. (2011). Benaderingen van wetenschappelijk onderzoek. In J. Tijmstra, & Boeije, H. (Eds.), *Wetenschapsfilosofie in de context van de sociale wetenschappen* (pp. 9-26). Boom

Tomorrowland. (2021). *General Terms and Conditions Tomorrowland 2021*.

<https://www.tomorrowland.com/en/festival/practical/general-terms-conditions>

UNODC. (2013). *International standards on drug use prevention*.

https://www.unodc.org/documents/prevention/UNODC_2013_2015_international_standards_on_drug_use_prevention_E.pdf

VAD. (2009). *Krachtlijnen voor preventie en behandeling*.

<https://www.vad.be/assets/krachtlijnen-voor-preventie-en-behandeling>

VAD. (2020). *Never waste a great party*. <https://www.vad.be/catalogus/detail/never-waste-a-great-party>

VAD. (2021). *Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS)*. <https://www.vad.be/illegale-drugs/nieuwe-psychoactieve-stoffen-nps>

Vanhoutteghem, S. (2021, 22 februari). *Safe 'n Sound: Peer support in Vlaanderen anno 2020*. VAD. <https://www.vad.be/artikels/detail/safe-n-sound>

Vanclooster, L. (2019, 15 augustus). *50 jaar Woodstock: Dag 1, stem de gitaren voor de zwanenzang van een tijdperk*. vrtnews.be.

<https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2019/07/18/woodstock-dag-1-gitaren-stemmen-voor-een-uitdovend-tijdperk/>

Vandamme, J., & Schrooten, J. (2020). *Leidraad voor een evenwichtig alcohol- en drugbeleid voor festivals*. VAD.

https://www.vad.be/assets/leidraad_voor_festivals_web_download

- Van Havere, T. (2012). *Prevalence and prevention of substance use in night life*.
[Doctoraatsproefschrift, Universiteit Gent]. Ghent University Academic Bibliography.
<https://biblio.ugent.be/publication/4167107>
- Van Havere, T. (2019). Wat is recreatieve druggebruik en welke cijfers bestaan hierover in Vlaanderen? Een overzicht vanuit gezondheidsperspectief. In W. Hardyns, J. Schrooten, T. Nabben, E. De Pauw, & F. Goossens (Eds.), *Druggebruik op festivals* (pp. 11-28). Gompel&Svacina.
- Van Havere, T., Vanderplasschen, W., Lammertyn, J., Broekaert, E., & Bellis, M. (2011). Drug use and nightlife: More than just dance music. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 6(1), 1–11. <https://doi.org/10.1186/1747-597x-6-18>
- Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken windows: The police and neighborhood safety. *Atlantic monthly*, 249(3), 29-38.
- Windey, F. (Writer & Director). (2020). Aflevering 2 (Seizoen 1, Aflevering 2)[TV series episode], In VTM 2 (Producent), *Club FLO*. <https://vtm.be/vtmgo/afspelen/e31be6322-748d-483e-a60c-945a6e46e34c>
- Winstock, A., & Barrat, M. (2016, 28 december). Zero tolerance for drugs doesn't work. Let's embrace zero harm. *The Sydney Morning Herald*.
<https://www.smh.com.au/opinion/zero-tolerance-for-drugs-doesnt-work-lets-embrace-zero-harm-20161228-gtiukr.html>
- Winstock, A., Barratt, M.J., Maier, L.J., Ferris, J.A., & Van Havere, T. (2018). Global Drug Survey 2018: Belgian GDS sample. UK: GDS.

Juridische bronnen

Art. 14 wet 5 augustus 1992 op het politieambt, *BS* 22 december 1992, 27124

Art. N protocolakkoord betreffende het huishoudelijk reglement Algemene Cel Drugsbeleid,
BS 15 april 2010, 21410.

Beleidsnota van de federale regering in verband met de drugproblematiek, Parl.St. Kamer
2000-01, nr. 1059/001.

Wet 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, *BS* 31 oktober 2017,
96776.

Wetenschapspopulariserende samenvatting

De festivalganger kan zich niet vinden in het huidige drugbeleid op Belgische festivals

Wat vinden festivalgangers van het drugbeleid op Belgische festivals? Een student van de Universiteit Gent zocht het uit. Het onderzoek toonde aan dat de festivalgangers als primaire doelgroep van het gevoerde drugbeleid een negatieve houding hebben tegenover het gevoerde beleid. Daarom werd nagegaan welke maatregelen al dan niet de steun genieten van dit doelpubliek. Zo kunnen beleidsmakers en festivalorganisatoren samen naar een verbetering van dit beleid toewerken.

Festivalorganisatoren stellen alles in het werk om hun terrein drugsvrij te houden. De meeste Belgische festivals hanteren een nultolerantie ten aanzien van druggebruik en drugsbezit. Festivalgangers worden gewaarschuwd dat indien ze drugs meenemen naar het festival ze hiervoor beboet kunnen worden. Ondanks deze inspanningen circuleren er nog steeds heel wat drugs op het festivalterrein. Uit onderzoek is gebleken dat de huidige repressieve aanpak faalt. Daardoor is het hoog tijd dat een hervorming wordt doorgevoerd.

Om na te gaan hoe deze hervorming er precies moet uitzien werd ten rade gegaan bij de festivalgangers zelf. Ondanks hun belangrijke rol in het verhaal worden zij vaak vergeten. 426 festivalgangers namen deel aan een opiniepeiling over het gevoerde drugbeleid. Hieruit bleek dat maar liefst 61% van deze festivalgangers zich niet konden vinden in het huidige drugbeleid.

Tegen de verwachtingen in leken de festivalgangers een neutrale houding aan te nemen tegenover de strenge controlerende aanpak. Wat opviel was de grote voorkeur voor schadebeperkende maatregelen zoals het aanbieden van gratis drinkwater en het voorzien van schaduwplaatsen. Ook de mogelijkheid om drugs te testen op het festivalterrein sprak de festivalganger sterk aan.

De festivalganger pleit dus voor een beleid waar gezondheid primeert op controle. Daarvoor moet het huidige overwegend repressieve beleid niet volledig vervangen, maar aangevuld worden. Zo zouden organisatoren voornamelijk meer middelen moeten investeren in het informeren en sensibiliseren van de festivalganger over de gevaren van druggebruik. Bovendien moet ook de implementatie van *pill-testing* eens grondig bestudeerd worden. Enkel zo kan geëvolueerd worden naar een drugbeleid voor en door de festivalgangers.

Bijlagen

Bijlage 1: Data Management Plan

Festivalgangers ongehoord? Een studie naar de opinie van de festivalganger omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals.

Law & Criminology DMP +

Admin details

Project Name Festivalgangers ongehoord? Een studie naar de opinie van de festivalganger omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals. - Law & Criminology DMP +

Principal Investigator / Researcher Sybren Beernaert

Institution Ghent University

Administrative Data

Date of first version

De eerste versie van dit plan werd afgewerkt voor de eerste deadline van 31/01. Hierbij werd een draft afgeleverd van het huidige DMP.

Date of last update

31/01/2021

1. Data Collection

1.1 What data will you collect or create?

Het onderzoek betreft een kwantitatief onderzoek, waarbij aan de hand van een cross-sectionele survey gepeild wordt naar de opinie van festivalgangers omtrent het gehanteerde drugbeleid op Belgische festivals. Daarnaast worden ook attitudes ten opzichte van drugs en druggebruik bevraagd. Verder zullen er ook vragen gesteld worden over de ervaringen met druggebruik. Het gaat hier dus om een verzameling van ruwe data. De data bevatten naast de opinie en attitudes ook enkele demografische (persoons-)gegevens zoals de leeftijd(geboortjaar), het geslacht, de nationaliteit(geboorteland) en de hoogst behaalde opleiding. Hierdoor zal naast dit DMP ook een GDPR-document worden opgesteld. De meeste data zullen numeriek worden weergegeven in een spss-file.

In this research there will be a collection of quantitative data concerning the attitudes towards drug use and drug policy on Belgian festivalgrounds. Second there will be some questions included concerning experiences with drug use. Furthermore, there will be some questions asking about some demographic characteristics such as: age (year of birth), gender, educational level, and nationality (birth country). The data will mostly be numeral as the questionnaire will be standardised and likert scales or closed answer categories will be used. Most of the answers given by the participants will become numeric values when transported to SPSS.

1.2 How will the data be collected or created?

De dataverzameling gebeurt aan de hand van een kwalitatief onderzoek waarbij een cross-sectionele survey verspreid zal worden via Qualtrics. De vragenlijst zal verspreid worden via sociale media. Daarnaast zullen ook enkele belangrijke stakeholders zoals het VAD, Safe 'n Sound, Quality Nights en verschillende festivalorganisatoren aangeschreven met de vraag om deze vragenlijst te gaan verspreiden via rijkelijk bezochte kanalen zoals hun websites.

The data will be collected by using a quantitative survey that will be spread via the tool Qualtrics. The questionnaire will be spread on social network sites such as Facebook or Instagram, and an e-mail will be sent to some organisations that are involved in the drug policy on festivals so that they can spread the questionnaire as well.

2. Data Documentation and Metadata

2.1 How will you document the data?

De verzamelde data zullen vanuit Qualtrics geëxporteerd worden naar een SPSS-file waarin de analyses zullen verricht worden. Uiteindelijk volgt een rapportage van enkele analyses die nuttig zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen in de masterproef.

The collected data will be exported from the Qualtrics tool into an SPSSfile. The data will be documented in a Masters thesis, whereby there will be a report of the outcomes of the data and there will be added some interpretation to the numbers.

3. Ethics, Legal Issues and Confidentiality

3.1 How will you manage ethics? Choose one of the options from the dropdown menu and briefly motivate your choice in the 'Comment' box below.

- Approval by the Medical Ethical Committee is required

Er is in het kader van dit onderzoek geen toestemming nodig van de Facultaire Ethische Commissie. Er zal enkel dat verzameld worden van respondenten die ouder zijn dan of de leeftijd van zestien jaar bereikt hebben. Naast de demografische gegevens worden geen andere persoonsgegevens verzameld.

Normally no ethical approval is required. No personal data are gathered but the demographics. So, there will not be any opportunity to identify the respondents via the data that will be collected.

3.2 How will you manage any confidentiality issues?

Enkel ikzelf en mijn onderzoekspromotor en co-promotor zullen toegang hebben tot de verzamelde data. De data zal worden opgeslagen op de H/schijf van mijn UGent-account die is beveiligd met een paswoord en een gebruikersnaam. Daarnaast zal er ook een kopie worden opgeslagen op de opslagruimte van mijn persoonlijke laptop, die beveiligd is met een pincode.

Controlled access to the data will be installed so that only my research promotor and myself can access the data. The data will be saved onto my H/drive that is locked with a password and a username. There will also be a copy on the storage of my personal laptop that is secured with security code.

3.3 How will you manage intellectual property rights issues?

In het onderzoek wordt enkel gebruik gemaakt van primair verzamelde data. De intellectuele rechten over de data zullen dus toebehoren aan mezelf alsook aan de Universiteit.

The data will be self-gathered so there are no rights to the data then mine. Because I will do the data-collection the rights will be granted to me and the University.

4. Data Storage and Backup during Research

4.1 How will you store and backup data during research?

De data zal worden opgeslagen op de H/schijf van mijn UGent-account die is beveiligd met een paswoord en een gebruikersnaam. Daarnaast zal er ook een kopie worden opgeslagen op de opslagruimte van mijn persoonlijke laptop, die beveiligd is met een pincode.

I will store the data on my laptop, and on my personal space on my H/file on the UGent server. This gives me two places where the data will be stored so that I have a backup if one of them fails to work.

4.2 How will you ensure that stored data are secure?

De data zal worden opgeslagen op de H/schijf van mijn UGent-account die is beveiligd met een paswoord en een gebruikersnaam. Daarnaast zal er ook een kopie worden opgeslagen op de opslagruimte van mijn persoonlijke laptop, die beveiligd is met een pincode.

My laptop and my account on Athena are both secured with a password. No one else has access to these files.

5. Data Selection and Preservation after Research

5.1 Which data should be retained for preservation and/or sharing?

Ik zal de data een jaar lang bewaren na het indienen van mijn thesis, zodat ze eventueel ter beschikking gesteld kan worden van de Universiteit. Mocht dit niet nodig zijn dan zal de data vernietigd worden.

I will save the data for the period of a year in case of the University needs the data when the research is completed. After that the data will be destroyed.

5.2 What is the long-term preservation plan for the selected datasets?

De data zouden in een online archief bewaard kunnen worden indien nodig.

The data might be saved in an archive if necessary.

6. Data Sharing

6.1 Are any restrictions on data sharing required?

Enkel de demografische kenmerken kunnen beschouwd worden als persoonlijke data. De informed consent gebeurt door de introtekst die wordt gevolgd door een vraag waarbij de respondenten moeten toestemmen met de anonieme verwerking van hun gegevens vooraleer zij de survey kunnen aanvragen. De data zullen gedeeld worden met mijn promotor en co-promotor en mogelijks wordt de data ter beschikking gesteld van de Universiteit. De resultaten van het onderzoek zouden gepubliceerd kunnen worden.

The data sections will only contain demographic data as personal data. The informed consent is granted by participating as the participants will be informed before they start the

questionnaire and must grant their permission in order to start the survey. The data will be shared with my research promotor and co-promotor and might be shared with the university afterwards by storing it into an archive. The results might be shared as there is a possibility that the thesis will be published.

6.2 How will you share data selected for sharing?

De data zal worden gedeeld via een kopie via mail.

The data will be shared by sending an e-mail containing a copy of the data.

7. Responsibilities and Resources

7.1 Who will be responsible for data management?

Ik ben persoonlijk verantwoordelijk voor het datamanagement. Mijn promotor en co-promotor zullen dit DMP beoordelen.

I am responsible for the data management. My research promotor will be the one revising this DMP.

7.2 Will you need additional resources to implement your DMP?

N.v.t.

Bijlage 2: GDPR+ document

Festivalgangers ongehoord? Een studie naar de opinie van de festivalganger omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals.

GDPR Record

Admin details

Project Name Festivalgangers ongehoord? Een studie naar de opinie van de festivalganger omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals. - GDPR Record

Principal Investigator / Researcher Sybren Beernaert

Institution Ghent University

Collection and processing of personal data 1. Are you collecting or processing personal data?

- Yes

In het kader van dit onderzoek worden weinig persoonlijke gegevens verzameld. Toch worden enkele demografische kenmerken bevestigd waarvan ik bij deze graag melding maak. Het gaat hierbij om het geslacht (M/V/Anders), de leeftijd (geboortejaar), de nationaliteit (geboorteplaats) en de hoogst behaalde opleiding. Daarnaast worden ook enkele persoonlijke vragen gesteld met betrekking tot de ervaringen met druggebruik (experience drug use life time) en de ervaringen met druggebruik op festivals (experience drug use festivals). De gegevens die worden bevestigd kunnen niet op een directe, maar eerder op een indirecte manier terugleiden tot de respondenten, hoewel dit eerder onwaarschijnlijk is, aangezien geen namen en andere directe persoonlijke gegevens bevestigd worden. Desalniettemin zal de data anoniem worden verwerkt zodat de resultaten in de rapportage op geen enkele wijze kunnen terugleiden tot de respondenten.

2. In what format are you collecting or processing the personal data?

- Digital

De data worden digitaal verzameld aan de hand van een cross-sectionele survey via het platform Qualtrics.

3. Are you collecting or processing primary personal data and/or secondary personal data?

- Primary personal data

In dit onderzoek wordt geopteerd voor een primaire vorm van dataverzameling, gezien er nog geen data beschikbaar die overeenstemt met de scope van het onderzoek. In de literatuurstudie kan gebruik gemaakt worden van studies die ook data verzamelden, maar deze zullen enkel een rol spelen in het situeren van het onderzoek en worden niet meegenomen in de data-analyse.

4. If you are processing secondary personal data, will you inform the persons whose personal data are being processed or have they already been informed?

- No

N.V.T.

5. If no, explain why it is impossible or why it would take a disproportionate effort to inform the persons whose personal data are being processed.

Er zal in dit onderzoek uitsluitend gebruik gemaakt worden van eerder onderzoek bij de situering van het onderzoek in een korte literatuurstudie. De data worden dus niet weergegeven en enkel de conclusies en de vaststellingen van de eerder verrichte studies spelen hierbij dus een rol. Vandaar lijkt het mij onnodig om de personen te informeren die deelnamen aan deze onderzoeken.

6. How will the personal data be processed?

- Anonymised (explain below)

Volgens mij worden deze gegevens geanonimiseerd door de verwerkingstechniek.

7. If you are going to process personal data in a pseudonymized form, describe the method of pseudonymisation, where you will keep the key, and who has access to it.

NVT

Categories of personal data & data subjects

8. Are you collecting/processing any of the following special categories of data?

- Data revealing racial or ethnic origin, political opinions, religious or philosophical beliefs, or trade union memberships
- Data concerning health (physical and mental health), an individual's sex life, or an individual's sexual orientation
- Data relating to criminal convictions and offences

Er wordt data verzameld over de ervaringen met druggebruik en ook enkele demografische gegevens. Zie eerder.

9. Which other categories of personal data are you collecting/processing?

- Personal characteristics (age, gender, date of birth, marital status, nationality...)
- Education and training
- Lifestyle habits

In het kader van dit onderzoek worden weinig persoonlijke gegevens verzameld. Toch worden enkele demografische kenmerken bevraagd waarvan ik bij deze graag melding maak. Het gaat hierbij om het geslacht (M/V/Anders), de leeftijd (geboortejaar), de nationaliteit (geboorteplaats) en de hoogst behaalde opleiding. Daarnaast worden ook enkele persoonlijke vragen gesteld met betrekking tot de ervaringen met druggebruik (experience drug use life time) en de ervaringen met druggebruik op festivals (experience drug use festivals).

10. Whose personal data are you collecting/processing?

- Children over the age of 16

Elke persoon boven de 16 jaar kan deelnemen aan de survey. Enkel diegenen die in de laatste vijf jaar een Belgisch festival bijwoonden en 16 jaar of ouder zijn worden opgenomen in de data-analyse.

11. Will your research be seriously hampered if the persons whose personal data are being collected/processed exercise their right to access, to rectification, to restriction of processing, to be forgotten, to data portability and/or to object?

- No

12. If yes, please justify the need to deviate from one or more of the rights mentioned in question 11. A justification is required for each deviation. N.V.T.

Purpose(s) of the processing

13. What is/are the purpose(s) of the personal data processing?

De data die verzameld wordt is nodig om een antwoord te kunnen formuleren op de onderzoeksvragen in het kader van het onderzoek. De persoonsgegevens zullen geanalyseerd worden en er zal een algemeen oordeel geveld worden over de invloed van bepaalde kenmerken op bijvoorbeeld de attitude tegenover het drugbeleid op festivals.

14. What is the legal ground for the processing? If the data are being processed for multiple purposes, you must describe the legal ground for each purpose.

- The research will be performed in the public interest, which means that it will lead to an increase of knowledge and insight to the direct or indirect benefit of society.
- The individuals participating in the research have freely given their explicit consent for the processing of their personal data for one or more specific purposes.

15. If you are processing special categories of personal data (see question 8), on which exception is this based?

- The data subject has given his or her explicit consent.

GDPR responsibility

16. Which institution(s) is/are involved in the research?

- Ghent University

17. Is there another university, hospital, research institute or partner involved in the research (besides Ghent University and/or Ghent University Hospital)?

- No

18. Please specify who determines the purposes ('why') and the means ('how') of the research.

- This is determined within Ghent University: UGent is the data controller.

Ikzelf als student bepaal in samenspraak met mijn promotor en mijn copromotor wat het doel is van het onderzoek. Ook de onderzoeksstrategie werd op dezelfde manier bepaald.

Data transfers & categories of recipients

19. Are you disclosing/sharing/transferring personal data beyond your project team, either with recipients in UGent or UZ Gent, or with external recipients during or after your research?

- No

20. If yes, to or with which categories of recipients are the personal data being disclosed/shared/transferred? N.V.T.

21. If yes, where are the personal data being disclosed/shared/transferred to? N.V.T.

22. What is/are the purpose(s) of the data transfer?

N.V.T.

23. What is the legal ground for the data transfer? If there will be multiple data transfers, you need to indicate the legal ground for each data transfer.

N.V.T.

Retention period

24. What is the envisaged retention period for the different categories of personal data? Please motivate.

Ik zal de data een jaar lang bewaren na het indienen van mijn thesis, zodat ze eventueel ter beschikking gesteld kan worden van de Universiteit. Mocht dit niet nodig zijn dan zal de data vernietigd worden.

I will save the data for the period of a year in case of the University needs the data when the research is completed. After that the data will be destroyed.

Risk analysis

25. To analyze the possible risks associated with the processing of personal data, please tick the boxes that apply to this research.

- Special categories of personal data are processed in this research (see question 8).
- Aspects concerning the data subject's performance at work, economic situation, health, personal preferences or interests, reliability or behavior, location or movements are evaluated or scored, profiled, or predicted.

26. Does the research constitute a probable high-risk processing? If you ticked two or more boxes in question 25, the answer is 'yes'.

- No

N.V.T.

Security measures

27. What technical and organisational security measures are in place to protect personal data?

- I hereby confirm that I carry out my research in accordance with the guidelines on information security of UGent and/or UZ Gent.

28. If you have motivated the need to deviate from one or more of the rights of the persons whose personal data you are collecting/processing in question 11 and 12, please describe which safeguards are put in place to protect their rights and freedoms.

N.V.T.

Bijlage 3: Begripsbepaling

Voorgaand werden de onderzoeksvragen die de leidraad van het onderzoek vormen toegelicht. In deze paragraaf volgt een begripsbepaling, waarbij de kernbegrippen van dit onderzoek duidelijk worden afgebakend. De kernbegrippen in dit onderzoek zijn: drugbeleid op festivals, druggebruik, festival, festivalganger en opinie.

In deze bijdrage wordt **drugbeleid** op festivals gedefinieerd als: “Alle inspanningen die de festivalorganisatoren, in samenwerking met de politiediensten, het parket en andere betrokken actoren, doen in functie van het voorkomen van druggebruik op zich alsook de schadelijke gevolgen die na het gebruik kunnen optreden voor de gebruiker.” Hieronder vallen zowel de repressieve inspanningen van de politiediensten en het parket alsook de preventieve en schadebeperkende maatregelen genomen door preventiewerkers, de festivalorganisatoren en de hulpverlening door medische diensten.

Druggebruik wordt in deze bijdrage gedefinieerd als: “Het gebruik van psychoactieve middelen anders dan alcohol.” Op de festivals bevindt zich een grote groep recreatieve gebruikers. Dit zijn personen die drugs gebruiken voor het plezier zonder dat dit echt een invloed heeft op de andere levensdomeinen van deze persoon. Er wordt geen specifiek onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten drugs, omdat in deze studie geen prevalentiestudie van verschillende soorten drugs op festivals beoogd wordt.

In het voorgaande werd al een paar keer verwezen naar ‘de drugproblematiek’ op festivals. In dit onderzoek wordt **de drugproblematiek** gezien als: “Het geheel van schadelijke gevolgen die kunnen optreden na het gebruik van drugs op een festival.” Het wordt hierbij dus duidelijk dat niet het druggebruik op zich als een probleem wordt gezien. Druggebruik is immers inherent aan de maatschappij en kan in principe niet op zich voorkomen worden (Beernaert, 2020; Schrooten & Vandamme, 2019).

Een festival wordt hier omschreven als: “Een één- of meerdaags gesloten muziekevenement in België, waarbij verschillende artiesten op verschillende podia live komen optreden.” Het onderzoek focust dus vooral op muziekevenementen die niet toegankelijk zijn voor personen zonder toegangsbewijs. Hieruit volgend kan een festivalganger omschreven worden als: “Een individu die minstens zestien jaar oud is en een één- of meerdaags gesloten muziekevenement in België heeft bijgewoond in de voorbije vijf jaar in België.” Hiervoor werd reeds duidelijk dat de festivalgangers in dit onderzoek gezien worden als de doelgroep bij uitstek van het drugbeleid op festivals.

Zoals hiervoor reeds werd aangegeven doelt het onderzoek op het in kaart brengen van de opinie van dé festivalganger omtrent het gehanteerde drugbeleid op festivals. **De opinie** wordt gedefinieerd als: “De visie, het oordeel en/of de attitude van de festivalganger ten opzichte van druggebruik en de verschillende beleidsvormen die worden gehanteerd bij de aanpak van ‘de drugproblematiek’ op festivals.” In dit onderzoek wordt gepoogd deze opinie en houding in kaart te brengen om zo uitspraken te doen over de effectiviteit van het drugbeleid dat gehanteerd wordt. Op deze manier kunnen er aanbevelingen geformuleerd worden in functie van een optimalisatie van het drugbeleid. Zo zou een mogelijke hypothese kunnen zijn dat het drugbeleid niet effectief is omdat de festivalganger zelf niet akkoord gaat met de manier van beleid voeren. In wat volgt wordt het methodologisch luik toegelicht, waarbij duidelijk wordt hoe in dit onderzoek precies te werk is gegaan.

Bijlage 4: Brief verspreiding survey

Gent, november 2020

Uitnodiging tot deelname aan een onderzoek naar de opinie van de festivalgangers over het gehanteerde drugbeleid op festivals

Geachte Heer/Mevrouw,

In het kader van mijn onderzoek tot het behalen van de graad Master in de Criminologische Wetenschappen, voer ik een opiniepeiling uit waarbij festivalgangers zich uitspreken over het gehanteerde drugbeleid op Belgische Festivals. Hierbij doelt mijn onderzoek dus specifiek op het in kaart brengen van de ervaringen met en houding tegenover het gehanteerde beleid op de festivals in de strijd tegen de heersende drugproblematiek. Op basis van deze studie zouden uiteindelijk enkele aanbevelingen gedaan worden met het oog op een optimalisatie van het drugbeleid op de festivals.

Om deze doelstelling te bereiken wordt een cross-sectionele studie verricht aan de hand van een online survey. Hierbij worden personen bevraagd die minstens één Belgisch festival bezochten in de laatste vijf jaar en die ten minste zestien jaar oud zijn. Er wordt gepoogd om zoveel mogelijk respondenten te bereiken, opdat de resultaten tot op een zeker hoogte betrouwbaar en veralgemeenbaar worden geacht. Hiervoor is het van belang dat er dus een grote groep respondenten bereikt wordt.

Bij deze vroeg ik mij af of er een mogelijkheid bestaat om mijn onderzoek en de bijhorende survey ook via uw kanaal te kunnen verspreiden. Als festivalorganisator/ preventiedienst/ organisatie/ ... heeft u namelijk een veel groter bereik dan mezelf. Dit zou ervoor kunnen

zorgen dat een veel grotere groep bereikt wordt, waardoor de volledige sector de aanbevelingen als zeer nuttig zal kunnen beschouwen.

Mocht u bereid zijn om mee te werken aan de verspreiding via deze survey via uw officiële website of via eerder informelere kanalen zoals sociale media dan kunt u deze link verspreiden.

<https://onlinesurveysybrenbeernaert.wordpress.com/> Hieronder kunt u alvast een communicatieve poster terugvinden die u eventueel kunt verspreiden via u online kanaal.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met de meeste hoogachting

Sybren Beernaert

Promotor: Professor Dr. Wim Hardyns

Commissaris: Mevrouw Lien Dorme

Contactgegevens Sybren Beernaert:

E-mail: Sybren.Beernaert@UGent.be

Tel: 0497049280

Bijlage 5: Vragenlijst

Beste deelnemer,

In het kader van mijn masterproef voer ik een onderzoek naar de mening van de festivalgangers over het drugbeleid op Belgische festivals. Het doel is een inzicht te verwerven in uw ervaringen met en uw houding tegenover het gehanteerde drugbeleid op de festivals. Hiervoor zullen vragen gesteld worden over uw ervaringen met festivals, druggebruik en het geldende drugbeleid. De vragenlijst zal maximaal tien minuten van uw tijd in beslag nemen. Alle gegevens worden anoniem verwerkt en kunnen op geen enkele manier tot u worden teruggeleid. De gegevens zullen ook uitsluitend voor dit onderzoek worden gebruikt.

Indien u bijkomende vragen heeft tijdens of na het invullen van deze survey kunt u mij steeds bereiken op het volgende e-mailadres: Sybren.Beernaert@UGent.be

Alvast bedankt voor uw deelname!

Sybren Beernaert

Student 1ste Master Criminologische Wetenschappen

Hierbij verleen ik mijn toestemming voor de anonieme verwerking van mijn antwoorden op de vragenlijst in het kader van het onderzoek naar de opinie van festivalgangers over het drugbeleid op festivals.

- Akkoord
- Niet akkoord

1. Wat is uw geboortjaar? Bv. '2000'

2. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw
- Anders:

3. Waar bent u geboren?

- België
- Nederland
- Frankrijk
- Duitsland
- Luxemburg
- Anders, namelijk:

4. Wat is uw hoogst behaalde opleiding?

- Geen
- Lager onderwijs
- Lager secundair
- Hoger secundair
- Niet-universitair hoger onderwijs
- Universitair diploma

De volgende vragen peilen naar uw ervaring(en) met Belgische festivals.

5. Heeft u in de laatste vijf jaar al eens een Belgisch muziekfestival bezocht?

- Ja
- Nee

6. Hoeveel keer heeft u in de laatste vijf jaar een Belgisch muziekfestival bezocht?

Bv. Rock Werchter 2016, Rock Werchter 2017 en Dour Festival 2019 = 3

Vul het aantal hieronder in aan de hand van een cijfer bv. 3

7. Welke Belgische muziekfestivals heeft u in de laatste vijf jaar bezocht?

- Tomorrowland
- Rock Werchter
- Dour Festival
- Pukkelpop
- Graspop Metal Meeting

- Lokerse Feesten
- Suikerrock
- Les Ardentes
- Couleur Café
- Extrema Outdoor
- TW Classic
- Reggae Geel
- Festival Dranouter
- Werchter Boutique
- Gent Jazz Festival
- WECANDANCE
- Esperanzah!
- Crammerock
- Cactus Festival
- Rampage
- Sunrise Festival
- The Qontinent
- Best Kept Secret Festival
- Alcatraz Festival
- Hype-O-Dream
- Paradise City Festival
- Kamping Kitsch Klub
- Gladiolen Festival
- Ostend Beach Festival
- Cirque Magique
- Groezrock
- Fire is gold
- Beachland Festival
- Rock Herk
- Voltage Festival
- Dreambeats
- Irie Vibes
- Andere, namelijk:

De volgende vragen peilen naar uw ervaring(en) met festivals in het buitenland.

8. Heeft u in de laatste vijf jaar al eens een muziekfestival bezocht in het buitenland?

- Ja
- Nee

9. In welk(e) land(en) anders dan België woonde u in de laatste vijf jaar zoal een muziekfestival bij?

- Nederland
- Luxemburg
- Duitsland
- Frankrijk
- Verenigd Koninkrijk
- Spanje
- Portugal
- Oostenrijk
- Hongarije
- Verenigde Staten
- Andere:

De volgende vragen peilen naar uw ervaringen met het gebruik van drugs. Hierbij verstaan wij onder drugs alle soorten psychoactieve middelen anders dan alcohol.

10. Hebt u ooit al eens drugs (anders dan alcohol) gebruikt?

- Ja
- Neen
- Geen antwoord

11. Heb je al eens drugs gebruikt op een Belgisch muziekfestival in de laatste 5 jaar?

Hieronder vallen zowel druggebruik op de festivalweide alsook op de camping.

- Ja
- Neen
- Geen antwoord

12. Welk(e) type(s) drugs (anders dan alcohol) heeft u toen gebruikt?

- Cannabis
- Cocaïne
- MDMA/XTC
- Amfetamines
- Ketamine
- GHB

- Hallucinogenen (LSD, Paddo's)
- Heroïne
- Andere, namelijk:

De volgende vragen peilen naar uw houding ten opzichte van druggebruik.

13. In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Noch eens noch oneens	Eens	Helemaal eens
Het gebruik van illegale drugs kan een aangename activiteit zijn.					
De politie moet jongeren die experimenteren met drugs met rust laten.					
Er zijn maar een paar zaken die gevaarlijker zijn dan druggebruik.					
Drugs zorgen ervoor dat mensen hun leven tot het maximale kunnen beleven.					
Iedereen die drugs gebruikt heeft hier uiteindelijk spijt van.					
De wetgeving over illegale drugs zou verstrengd moeten worden.					

Bijna elk Belgisch festival vertrekt vanuit een nultolerantie ten opzichte van druggebruik en drugsbezit. Er wordt minder ingezet op preventieve maatregelen (bewustmakingscampagnes en informatieverstrekking) en schadebeperkende maatregelen (*pill-testing*, gratis drinkwater...). Wat vindt u van deze huidige aanpak?

14. Geef hieronder aan in welke mate u het eens of oneens bent met de volgende stellingen over het huidige drugbeleid op festivals.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
Door het huidige drugbeleid overweeg ik zelf minder drugs te gebruiken op festivals.					
Het huidige drugbeleid is niet meer van deze tijd en moet worden aangepast.					
Het huidige drugbeleid biedt een goed antwoord op de drugproblematiek die zich voordoet op Belgische festivals.					
De huidige inspanningen verhogen de kans op druggerelateerde incidenten.					

De volgende vragen peilen naar uw mening over de **repressieve inspanningen** die worden genomen op Belgische festivals. Met repressieve inspanningen bedoelen we acties die streven naar een nultolerantie van middelengebruik op festivals. Deze acties proberen druggebruik op festivals te voorkomen door streng te controleren en te bestraffen waar mogelijk.

15. In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Noch eens noch oneens	Eens	Helemaal eens
Het gebruik van drugshonden zorgt voor een daling in het druggebruik op het terrein.					
Controles mikken te fel op het bestraffen van de 'onschuldige' recreatieve gelegenheidsgebruiker					
De vele controles verpesten de festivalsfeer.					
Het bezit van drugs is illegaal op festivals en moet bestraft worden.					
Dealers op festivals moeten streng aangepakt worden.					
De aanwezigheid van de politiediensten op festivals heeft geen effect op het gebruik van drugs op het terrein.					

De volgende vragen peilen naar uw mening over **preventieve inspanningen** die worden genomen op Belgische festivals. Met preventieve inspanningen bedoelen we acties die middelengebruik en diens schadelijke gevolgen willen voorkomen. Bv. informatieverstrekking over de risico's verbonden aan middelengebruik, bewustmakingscampagnes...

16. In welke mate ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Noch eens noch oneens	Eens	Helemaal eens
Informatiestanden waar festivalgangers geïnformeerd worden over de risico's van druggebruik zijn een meerwaarde op het festivalterrein.					
Het verspreiden van sensibiliserende boodschappen op het festivalterrein via grote banners is nuttig in de strijd tegen de drugproblematiek op festivals.					
Geen enkele festivalganger besteedt aandacht aan de preventieve maatregelen op festivals.					
Het gebruik van drugstonnen (waar drugs zonder gevolgen in achtergelaten kan worden) aan de ingangen van de festivals werkt niet.					

De volgende vragen peilen naar uw mening over **schadebeperkende maatregelen** die worden genomen op Belgische festivals. Met schadebeperkende maatregelen bedoelen we acties die de schadelijke gevolgen van middelengebruik willen voorkomen. Bv. gratis drinkwater, uitrustzones, schaduwplaatsen...

17. In welke mate ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Noch eens noch oneens	Eens	Helemaal eens
Schadebeperkende maatregelen zoals het aanbieden van gratis drinkwater zijn noodzakelijk in de strijd tegen de heersende drugproblematiek op de Belgische festivals					
Drugs zijn niet langer weg te denken op festivals. Daarom moet men inzetten op schadebeperking in plaats van het voorkomen van druggebruik.					
De schadebeperkende maatregelen op de Belgische festivals moedigen druggebruik aan.					

18. Als je de inspanningen die men doet in het kader van een drugbeleid zou moeten rangschikken van erg belangrijk naar minder belangrijk, waar plaats je dan de volgende beleidsvormen?

Repressie (=nultolerantie, controles, bestraffen), **Preventie** (informereren over risico's, bewustmakingscampagnes), **Schadebeperking** (uitrustzones, gratis drinkwater, pill-testing...)

U kunt de stellingen rangschikken naargelang u voorkeur. Sleep hiervoor de belangrijkste aanpak naar boven en de minst belangrijke aanpak naar beneden.

- 1.
- 2.
- 3.

19. De volgende vragen peilen naar uw mening over *on-site pill-testing*. Dit is de praktijk waarbij festivalgangers hun drugs kunnen testen (op inhoud, concentratie, ...) op het festivalterrein. Dit gebeurt momenteel nog niet in België. Hoe staat u hier tegenover?

	Helemaal oneens	Oneens	Noch eens noch oneens	Eens	Helemaal eens
<i>Pill-testing</i> faciliteiten op festivals zijn nuttig en kunnen schadelijke gevolgen van middelenmisbruik voorkomen.					
Het aanbieden van <i>on-site pill-testing</i> moedigt druggebruik op festivals aan.					
<i>Pill-testing</i> faciliteiten zouden op elk Belgisch festival aanwezig moeten zijn.					
<i>Pill-testing</i> faciliteiten kunnen jonge onervaren druggebruikers waarschuwen als ze op het punt staan om sterk geconcentreerde of vervuilde drugs te gebruiken.					
Druggebruik is altijd schadelijk en het is niet aan de festivalorganisator om deze schade te minimaliseren door <i>pill-testing</i> faciliteiten aan te bieden.					

20. Zou u gebruik maken van drugstesting faciliteiten mochten deze gratis worden aangeboden op festivals met zekerheid dat u niet vervolgd wordt voor het drugsbezit?

- Ja
- Neen
- Geen mening

21. Indien u opmerkingen heeft bij deze bevraging of graag nog iets wil toevoegen dan kunt u dit gerust hier doen.

Bijlage 6: Lijst festivals

Lijst festivals met drugbeleid gerangschikt volgens bezoekersaantallen

1. Tomorrowland (400.000)
2. Rock Werchter (349.000)
3. Dour Festival (251.000)
4. Pukkelpop (230.000)
5. Graspop Metal Meeting (155.000)
6. Lokerse Feesten (130.000)
7. Suikerrock (100.000)
8. Les Ardentes (70.000)
9. Couleur Café (70.000)
10. Extrema Outdoor (60.000)
11. TW Classic (55.000)
12. Reggae Geel (50.000)
13. Festival Dranouter (50.000)
14. Copacabana (50.000)
15. Werchter Boutique (45.000)
16. Gent Jazz Festival (39.000)
17. WECANDANCE (36.000)
18. Esperanzah! (35.000)
19. Crammerock (35.000)
20. Summerfestival (33.000)
21. Cactus Festival (30.000)
22. Rampage (30.000)
23. Sunrise Festival (30.000)
24. The Qontinent (30.000)
25. Rock Zottegem (25.000)
26. Alcatraz Festival (25.000)
27. Hype-O-Dream (23.000)
28. Paradise City Festival (21.500)
29. Kamping Kitsch Klub (20.000)
30. Dance D-Vision (20.000)
31. Gladiolen Festival (18.000)

32. Ostend Beach Festival (15.000)
33. Cirque Magique (14.000)
34. Groezrock (13.000)
35. Bomboclat (12.000)
36. Fire is gold (10.000)
37. Beachland Festival (10.000)
38. The day before Tomorrow (10.000)
39. Rock Herk (10.000)
40. Horst Arts & Music Festival
41. Space Safari (8.000)
42. Land of Love (7.500)
43. Voltage Festival (7.000)
44. Dreambeats (5.000-10.000)
45. Zeverrock (5.000)
46. Thé Dansant
47. Irie Vibes (2.500)

Inclusiecriteria

Gesloten muziekfestivals (waarvoor je een ticket moet aankopen) die een drugbeleid voeren op hun festival. Bijvoorbeeld als ze vooraf communiceren dat er een nultolerantie gehanteerd wordt op hun festival.

Bijlage 7: Resultaten factoranalyses

In het kader van deze bijdrage werd gekozen voor een factoranalyse in plaats van een principale componentenanalyse omdat deze ervan uitgaat dat een latente variabele bestaat en dat hiervoor manifeste te meten indicatoren bestaan (Hardyns, 2019). Zo worden een aantal latente variabelen gemeten door middel van verschillende indicatoren.

In deze bijdrage werd gebruik gemaakt van de factor extractiemethode '*principal axis factoring*'. Daarnaast werd geopteerd voor de '*oblique rortatie (promax)*' omdat deze rotatiemethode toelaat dat de factoren onderling correleren en deze daardoor dichter bij de realiteit staat.

1. Factorabiliteit van de data

Vooraleer aan de slag kon worden gegaan met de factoranalyses diende de factorabiliteit getoetst te worden. Zo werd nagegaan of de beschikbare dataset geschikt is voor het uitvoeren van een factoranalyse. De factorabiliteit kan worden nagegaan aan de hand van de Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO), Barlett's Test of sphericity en de determinant van de correlatiematrix. Hierbij toetst de KMO-waarde de geschiktheid van de steekproef (Hardyns et al., 2019). Barlett's test of sphericity gaat na of de correlatie tussen de variabelen niet te laag zijn (Hardyns et al., 2019). Verder kan aan de hand van de determinant van de correlatiematrix worden nagegaan of er sprake is van multicollineariteit.

Uit deze eerste test van de schaal 'attitude ten aanzien van druggebruik' bleek dat de data hierbij geschikt was om een factoranalyse uit te voeren. Zo bleek de steekproefgrootte geschikt voor het uitvoeren van een factoranalyse (KMO=.844). Barlett's Test of sphericity wees eveneens op de mogelijkheid van een factoranalyse ($p < .001$). Uit de waarde van de determinant kon besloten worden dat multicollineariteit hier geen probleem vormde (.157). Op basis van deze waarden kan besloten worden dat deze dataset geschikt is voor het uitvoeren van een factoranalyse.

Hetzelfde kon worden vastgesteld voor de schaal 'attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid'. De steekproefgrootte bleek voldoende groot voor het uitvoeren van een factoranalyse (KMO=.659). Barlett's Test of sphericity wees eveneens op de mogelijkheid van een factoranalyse ($p < .001$). Bovendien kon uit de waarde van de determinant besloten worden dat multicollineariteit hier geen probleem vormde (.518).

Verder bleek ook de dataset ‘attitude ten aanzien van repressieve maatregelen’ geschikt voor het uitvoeren van een factoranalyse. De steekproefgrootte bleek voldoende groot voor het uitvoeren van een factoranalyse (KMO=.785). Barlett’s Test of sphericity wees eveneens op de mogelijkheid van een factoranalyse ($p<.001$). Bovendien kon uit de waarde van de determinant besloten worden dat multicollineariteit hier geen probleem vormde (.170).

Ook de dataset ‘attitude ten aanzien van preventieve maatregelen’ bleek geschikt voor het uitvoeren van een factoranalyse. De steekproefgrootte bleek voldoende groot voor het uitvoeren van een factoranalyse (KMO=.619). Barlett’s Test of sphericity wees eveneens op de mogelijkheid van een factoranalyse ($p<.001$). Bovendien kon uit de waarde van de determinant besloten worden dat multicollineariteit hier geen probleem vormde (.650).

Tevens bleek de dataset ‘attitude ten aanzien van schadebeperkende maatregelen’ geschikt voor het uitvoeren van een factoranalyse. Zo bleek de steekproefgrootte voldoende groot voor het uitvoeren van een factoranalyse (KMO=.570). Barlett’s Test of sphericity wees eveneens op de mogelijkheid van een factoranalyse ($p<.001$). Bovendien kon uit de waarde van de determinant besloten worden dat multicollineariteit hier geen probleem vormde (.782).

Tot slot bleek ook de dataset ‘attitude ten aanzien van *pill-testing*’ geschikt voor het uitvoeren van een factoranalyse. Zo bleek de steekproefgrootte voldoende groot voor het uitvoeren van een factoranalyse (KMO= .829). Barlett’s Test of sphericity wees eveneens op de mogelijkheid van een factoranalyse ($p<.001$). Bovendien kon uit de waarde van de determinant besloten worden dat multicollineariteit hier geen probleem vormde (.135).

Tabel Bijlage 7: resultaten factorabiliteit

Attitude	KMO	P-waarde Barlett’s test of Sphericity	Determinant correlatiematrix
Druggebruik	.844	<.001	.157
Huidige drugbeleid	.659	<.001	.518
Repressie	.785	<.001	.170
Preventie	.619	<.001	.650
Schadebeperking	.570	<.001	.782
<i>Pill-testing</i>	.829	<.001	.135

2. De factoranalyse en de betrouwbaarheidsanalyses

Na de initiële controle van de data werden de factorladingen van de verschillende items geanalyseerd en werd nagegaan of de schalen voldoende betrouwbaar waren om een bepaalde attitudescore te kunnen berekenen. Hierbij werden enkel de items weerhouden die een

factorlading hadden van 0.4 of hoger. Aan de hand van Cronbach's alpha werd hierbij nagegaan of de verschillende vragen wel degelijk hetzelfde meten. Dit wordt ook wel de toets van de interne consistentie genoemd (Hardyns et al., 2019). De vuistregel die gehanteerd wordt is dat deze waarde 0.8 of hoger moet bedragen (Hardyns et al., 2019). In dit onderzoek werd echter gewerkt met een minimumwaarde van 0.6 die ook nog aanvaard wordt in de sociale wetenschappen (Hardyns et al., 2019).

Schaal 1: Attitude t.a.v. druggebruik

Uit de factoranalyse van de schaal 'attitude ten aanzien van druggebruik' kon worden vastgesteld dat er vijf van de zes vragen weerhouden konden worden. De factorladingen bedroegen respectievelijk:

- De wetgeving over illegale drugs zou verstrengd moeten worden (-.794).
- De politie moet jongeren die experimenteren met drugs met rust laten (.793).
- Het gebruik van illegale drugs kan een aangename activiteit zijn (.758).
- Iedereen die drugs gebruikt heeft hier uiteindelijk spijt van (-.648).
- Drugs zorgen ervoor dat mensen hun leven tot het maximale kunnen beleven (.549).

Het item 'er zijn maar een paar zaken gevaarlijker dan druggebruik' werd uit de analyse geweerd doordat dit item niet voldoende laadde op de factor. De Cronbach's alpha bedroeg hier .833. Dit betekent dat deze schaal intern consistent is.

Schaal 2: Attitude t.a.v. het huidige drugbeleid

Uit de factoranalyse van de schaal 'attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid' kon worden vastgesteld dat er drie van de vier vragen weerhouden konden worden. De factorladingen bedroegen respectievelijk:

- Het huidige drugbeleid biedt een goed antwoord op de drugproblematiek die zich voordoet op de Belgische festivals (.788).
- Het huidige drugbeleid is niet meer van deze tijd en moet worden aangepast (-.698).
- Door het huidige drugbeleid overweeg ik zelf minder drugs te gebruiken op festivals (.481).

Het item 'de huidige inspanningen verhogen de kans op druggerelateerde incidenten' werd uit de analyse geweerd doordat dit item niet voldoende laadde op de factor. De Cronbach's alpha bedroeg hier .684. Dit betekent dat deze schaal intern consistent is.

Schaal 3: Attitude t.a.v. repressieve maatregelen

Uit de factoranalyse van de schaal 'attitude ten aanzien van repressieve maatregelen' kon worden vastgesteld dat er vier van de zes vragen weerhouden konden worden. De factorladingen bedroegen respectievelijk:

- Drugsbezit op festivals is illegaal en moet bestraft worden (.841).
- De vele controles verpesten de festivalsfeer (-.724)
- Controles mikken te fel op het bestraffen van de 'onschuldige' recreatieve gelegenheidsgebruiker (-.693).
- Dealers op festivals moeten streng aangepakt worden (.628).

De items 'het gebruik van drugshonden zorgt voor een daling in het druggebruik op het terrein' en 'de aanwezigheid van de politiediensten op festivals heeft geen effect op het gebruik van drugs op het terrein' werden uit de analyse geweerd doordat deze niet voldoende laadden op de factor. De Cronbach's alpha bedroeg hier .812. Dit betekent dat deze schaal intern consistent is.

Schaal 4: Attitude t.a.v. preventieve maatregelen

Uit de factoranalyse van de schaal 'attitude ten aanzien van preventieve maatregelen' kon worden vastgesteld dat er drie van de vier vragen weerhouden konden worden. De factorladingen bedroegen respectievelijk:

- Informatiestanden waar festivalgangers geïnformeerd worden over de risico's van druggebruik zijn een meerwaarde op het festivalterrein (.747).
- Het verspreiden van sensibiliserende boodschappen op het festivalterrein via grote banners is nuttig in de strijd tegen de drugproblematiek op festivals (.616).
- Geen enkele festivalganger besteedt aandacht aan de preventieve maatregelen op festivals (-.516).

Het item 'Het gebruik van drugstonnen (waar drugs zonder gevolgen in achtergelaten kunnen worden) aan de ingangen van de festivals werkt niet' werd uit de analyse geweerd doordat dit item niet voldoende laadde op de factor. De Cronbach's alpha bedroeg hier .645. Dit betekent dat deze schaal intern consistent is.

Schaal 5: Attitude t.a.v. schadebeperkende maatregelen

Uit de factoranalyse van de schaal 'attitude ten aanzien van schadebeperkende maatregelen' kon worden vastgesteld dat er twee van de drie vragen weerhouden konden worden. De factorladingen bedroegen respectievelijk:

- Drugs zijn niet langer weg te denken op festivals. Daarom moet men inzetten op schadebeperking in plaats van het voorkomen van druggebruik (.746).
- Schadebeperkende maatregelen zoals het aanbieden van gratis drinkwater zijn noodzakelijk in de strijd tegen de heersende drugproblematiek op de Belgische festivals (.546).

Het item ‘de schadebeperkende maatregelen op Belgische festivals moedigen druggebruik aan’ werd uit de analyse geweerd doordat dit item niet voldoende laadde op de factor. De Cronbach’s alpha bedroeg hier .572. Dit betekent dat deze schaal niet intern consistent is. Dit is problematisch voor de betrouwbaarheid van deze schaal. Toch zullen de resultaten worden gepresenteerd in het bovenstaande onderzoek.

Schaal 6: Attitude t.a.v. *pill-testing*

Uit de factoranalyse van de schaal ‘attitude ten aanzien van *pill-testing*’ kon worden vastgesteld dat alle vijf vragen weerhouden konden worden. De factorladingen bedroegen respectievelijk:

- *Pill-testing* faciliteiten zouden op elk Belgisch festival aanwezig moeten zijn (.849).
- *Pill-testing* faciliteiten op festivals zijn nuttig en kunnen schadelijke gevolgen van middelenmisbruik voorkomen (.806).
- Druggebruik is altijd schadelijk en het is niet aan de festivalorganisator om deze schade te minimaliseren door *pill-testing* faciliteiten aan te bieden (-.691).
- *Pill testing* faciliteiten kunnen jonge festivalgangers onervaren druggebruikers waarschuwen als ze op het punt staan om sterk geconcentreerde of vervuilde drugs te gebruiken (.667).
- Het aanbieden van *on-site pill-testing* moedigt druggebruik op festivals aan (-.571)

De Cronbach’s alpha bedroeg hier .832. Dit betekent dat deze schaal intern consistent is.

Bijlage 8: Legende interpretatie schalen

Schaal 1: Attitude t.a.v. druggebruik

- Score 1: Uiterst negatieve houding ten aanzien van druggebruik
- Score 2: Eerder negatieve houding ten aanzien van druggebruik
- Score 3: Neutrale houding ten aanzien van druggebruik
- Score 4: Eerder positieve houding ten aanzien van druggebruik
- Score 5: Uiterst positieve houding ten aanzien van druggebruik.

Schaal 2: Attitude t.a.v. huidige drugbeleid Belgische festivals

- Score 1: Uiterst negatieve houding ten aanzien van het huidige drugbeleid op de Belgische festivals.
- Score 2: Eerder negatieve houding ten aanzien van het huidige drugbeleid op de Belgische festivals.
- Score 3: Neutrale houding ten aanzien van het huidige drugbeleid op de Belgische festivals.
- Score 4: Eerder positieve houding ten aanzien van het huidige drugbeleid op de Belgische festivals.
- Score 5: Uiterst houding ten aanzien van het huidige drugbeleid op de Belgische festivals.

Schaal 3: Steun verschillende beleidsvormen op Belgische festivals

3.1. Steun repressieve maatregelen

- Score 1: Helemaal geen voorstander van de repressieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 2: Eerder geen voorstander van de repressieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 3: Noch voorstander noch tegenstander van de repressieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 4: Eerder voorstander van de repressieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 5: Grote voorstander van de repressieve inspanningen op de Belgische festivals.

3.2. Steun preventieve maatregelen

- Score 1: Helemaal geen voorstander van de preventieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 2: Eerder geen voorstander van de preventieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 3: Noch voorstander noch tegenstander van de preventieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 4: Eerder voorstander van de preventieve inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 5: Grote voorstander van de preventieve inspanningen op de Belgische festivals.

3.3. Steun schadebeperkende maatregelen

- Score 1: Helemaal geen voorstander van de schadebeperkende inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 2: Eerder geen voorstander van de schadebeperkende inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 3: Noch voorstander noch tegenstander van de schadebeperkende inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 4: Eerder voorstander van de schadebeperkende inspanningen op de Belgische festivals.
- Score 5: Grote voorstander van de schadebeperkende inspanningen op de Belgische festivals.

Schaal 4: Attitude t.a.v. *pill-testing*

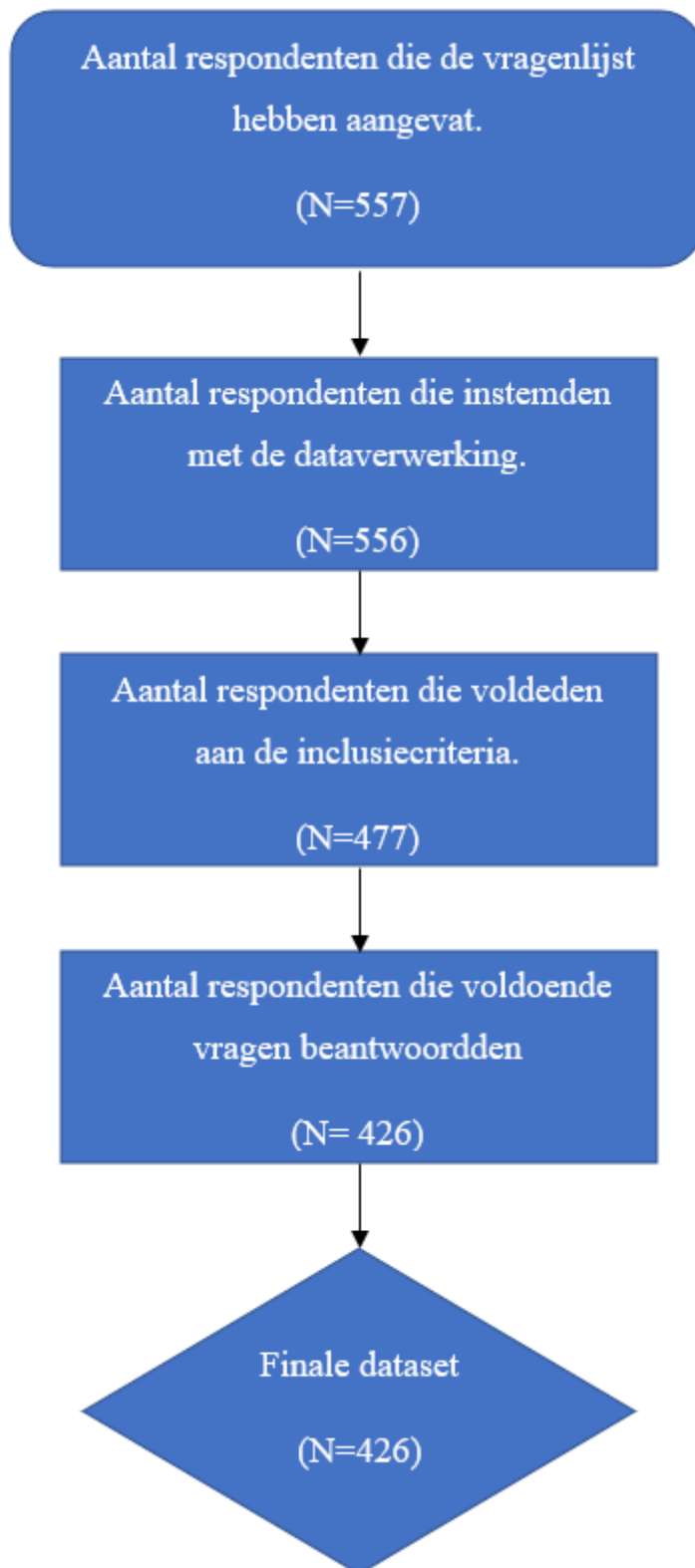
- Score 1: Helemaal geen voorstander van *pill-testing*.
- Score 2: Eerder geen voorstander van *pill-testing*.
- Score 3: Noch voorstander noch tegenstander van *pill-testing*.
- Score 4: Eerder voorstander van *pill-testing*.
- Score 5: Grote voorstander van *pill-testing*.

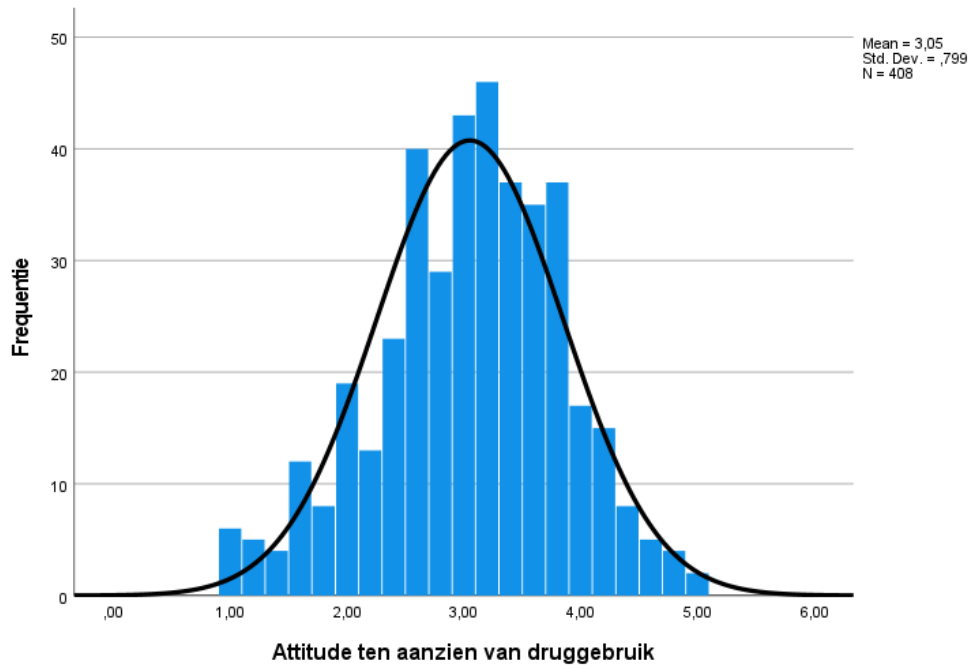
Bijlage 9: Figuren en tabellen

Figuren:

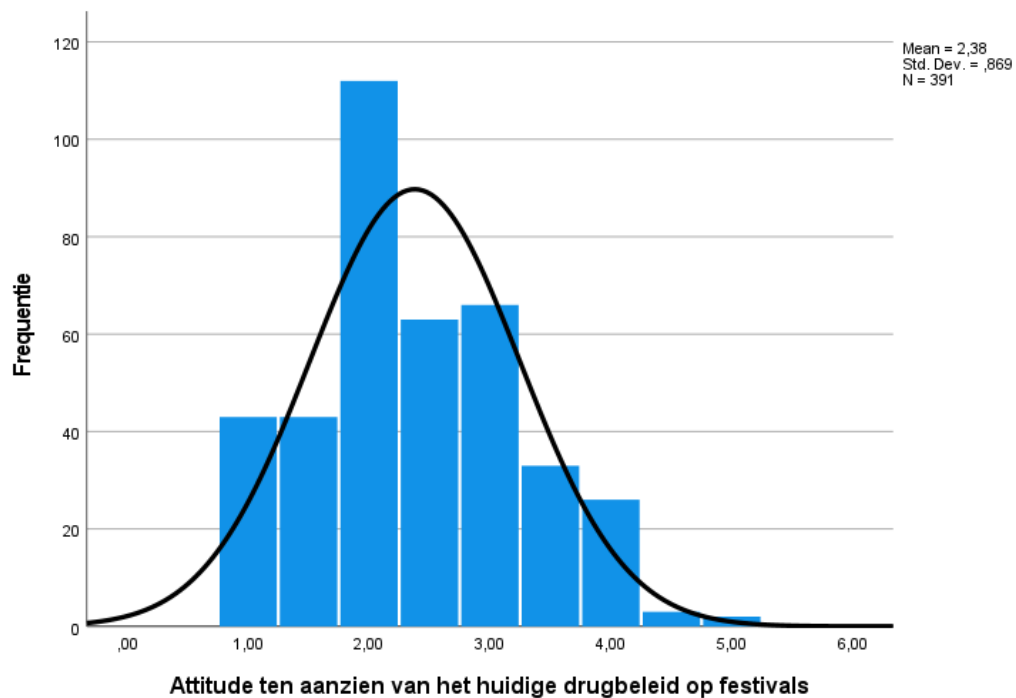
Figuur 1: Flowchart verloop data-cleaning

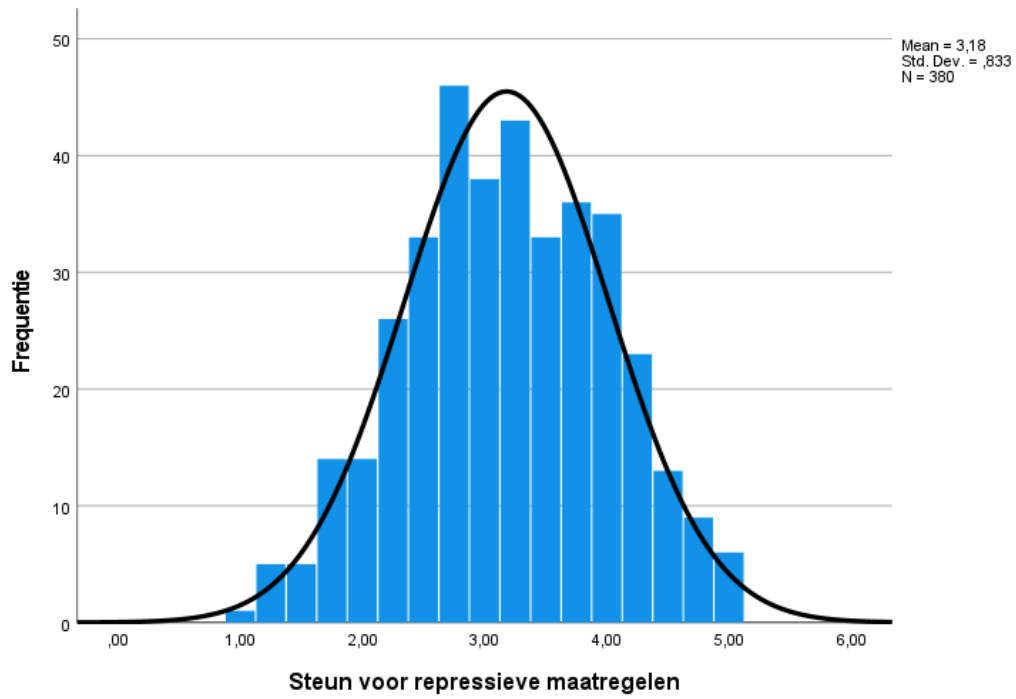
Figuur 2: Histogram attitude ten aanzien van druggebruik

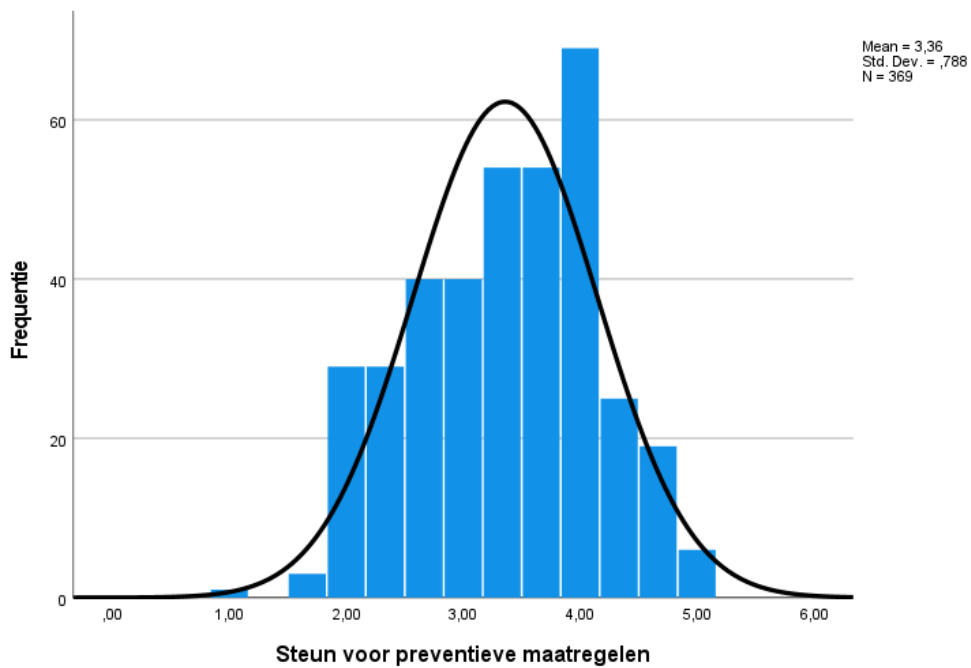
Figuur 3: Histogram attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid op festivals

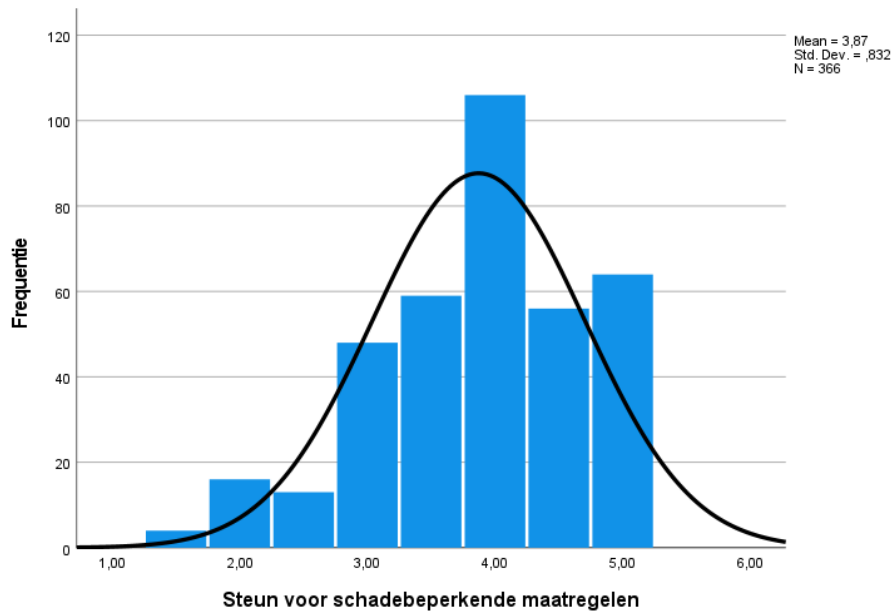
Figuur 4: Histogram steun voor repressieve maatregelen

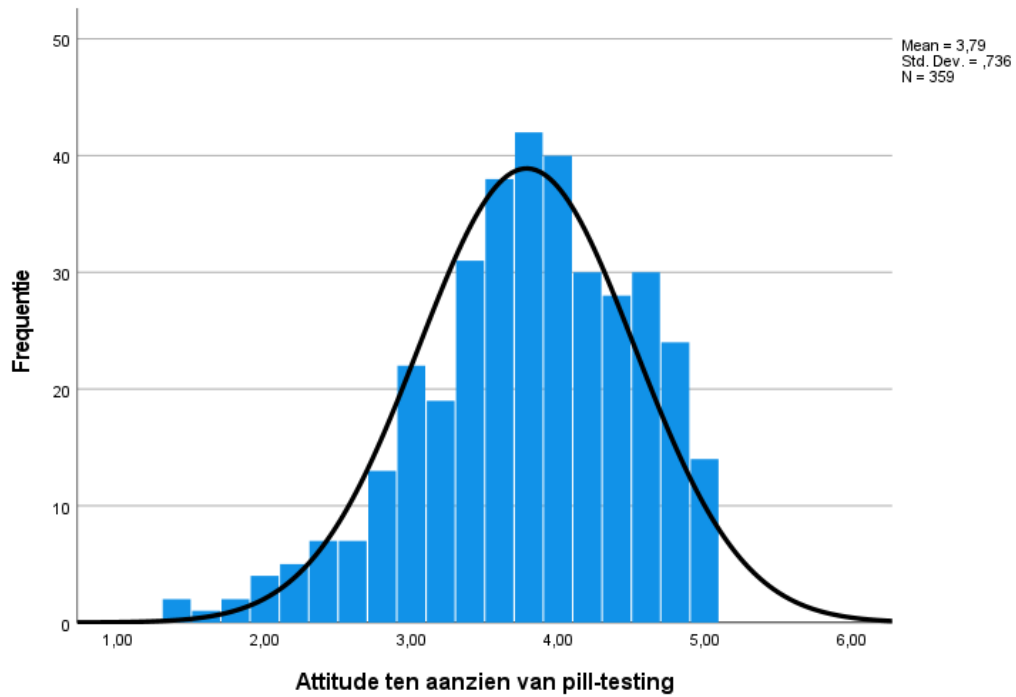
Figuur 5: Histogram steun voor preventieve maatregelen

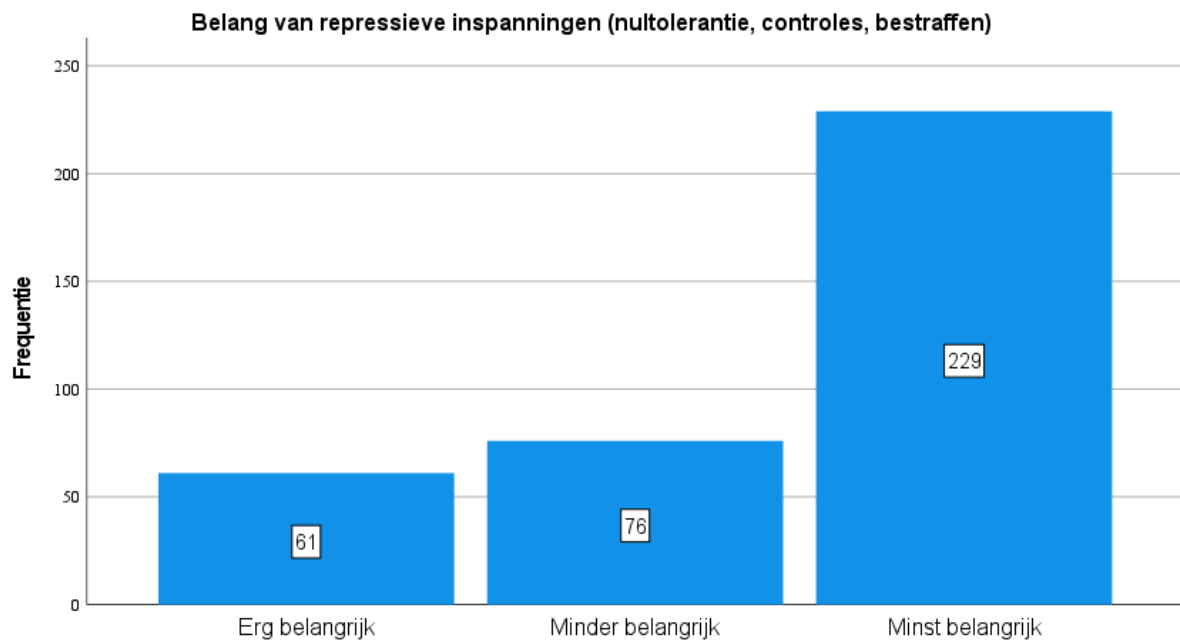
Figuur 6: Histogram steun voor schadebeperkende maatregelen

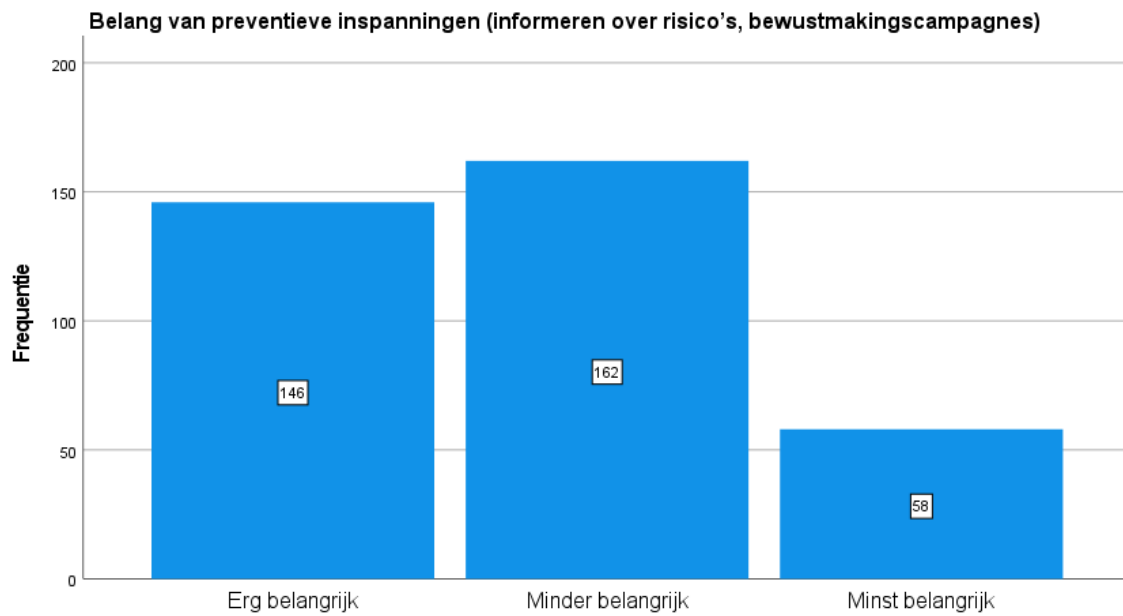
Figuur 7: Histogram attitude ten aanzien van *pill-testing*

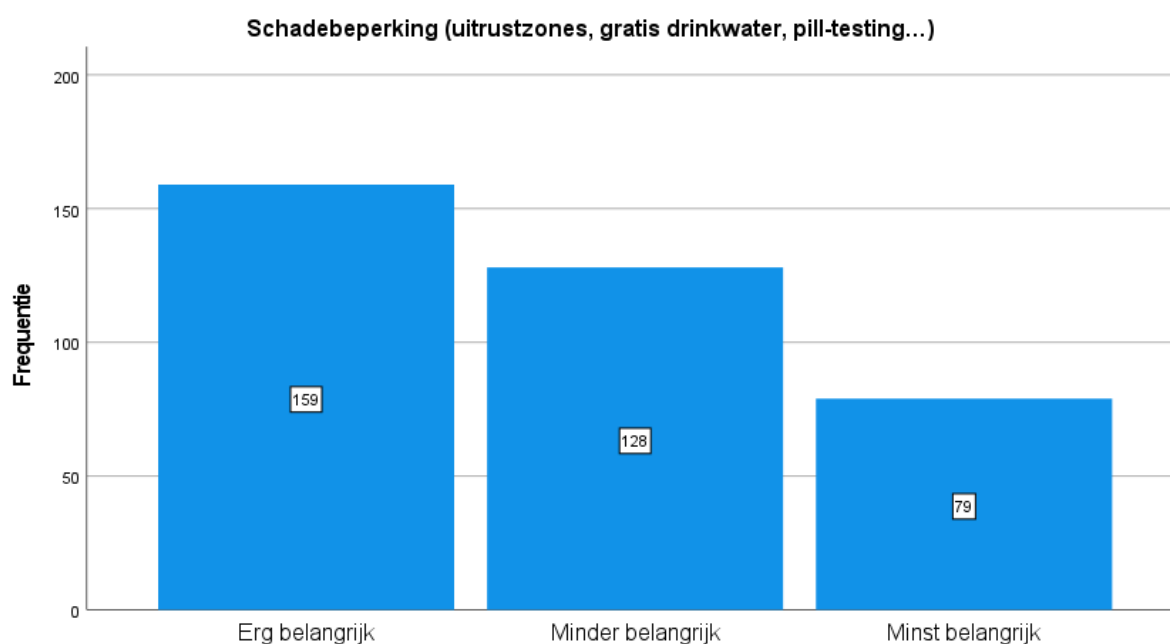
Figuur 8: Staafdiagram belang repressieve maatregelen

Figuur 9: Staafdiagram belang preventieve maatregelen

Figuur 10: Staafdiagram belang schadebeperkende maatregelen

Tabellen:

Tabel 1: Ervaring met Belgische muziekfestivals

Ervaring met Belgische muziekfestivals		
# Belgische muziekfestivals in de laatste 5 jaar	N	%
1	74	17.4%
2	77	18.1%
3	83	19.5%
4	52	12.2%
5	41	9.6%
6	23	5.4%
7	20	4.7%
8	12	2.8%
9	10	2.3%
10	15	3.5%
>10	19	4.3%
Totaal	426	100%

Tabel 2: Populairste Belgische muziekfestivals

Populairste Belgische festivals		
	N	%
Rock Werchter	183	16.3%
Pukkelpop	178	15.9%
Dour Festival	64	5.7%
Lokerse Feesten	54	4.8%
Crammerock	53	4.7%
Festival Dranouter	46	4.1%
Tomorrowland	44	3.9%
Dreambeats	37	3.3%
Couleur Café	37	3.3%
Cactus Festival	32	2.9%
Andere	393	35.3%
Totaal	1121	100.0%

Tabel 3: Ervaring buitenlandse festivals

Heeft u in de laatste vijf jaar al eens een muziekfestival bezocht in het buitenland?		
	N	%
Ja	83	19,5%
Nee	343	80,5%
Totaal	426	100,0%

Tabel 4: Populairste festivallanden in het buitenland

Ervaring met festivals in het buitenland		
Festivalland	N	%
Nederland	38	35.5%
Hongarije	23	21.5%
Frankrijk	18	16.8%
Andere	28	25.9%
Totaal	107	100.0%

Tabel 5: Ervaring met druggebruik

Heeft u ooit al eens drugs (anders dan alcohol) gebruikt?		
	N	%
Ja	255	60,1 %
Neen	168	39,6 %
Geen antwoord	1	0,2 %
Totaal	424	100,0%

Tabel 6: Ervaring met druggebruik op festivals

Heeft u al eens drugs gebruikt op een Belgisch muzikfestival in de laatste 5 jaar?		
	N	%
Ja	141	55,1 %
Neen	115	44,9 %
Total	256	100,0 %

Tabel 7: Type drugs

Type drugs		
	N	%
Cannabis	130	46.6%
MDMA/XTC	59	21.1%
Ketamine	27	9.7%
Cocaïne	24	8.6%
Hallucinogenen (LSD, Paddo's...)	15	5.4%
Amfetamines	13	4.7%
Andere	11	4.1%
Totaal	279	100.0%

Bijlage 10: Verschilanalyses van gemiddelde attitudescores

Op basis van de verkregen data konden enkele interessante verschillen worden geanalyseerd op de attitudescores naargelang het geslacht, het opleidingsniveau, de ervaring met buitenlandse festivals en de ervaring met druggebruik op festivals. Om deze verschillen te kunnen identificeren werd gebruik gemaakt van de non-parametrische variant van de onafhankelijke t-toets oftewel de Mann-Whitney U-toets bij dichotome onafhankelijke variabelen. Daarnaast werd gebruik gemaakt van een One-way ANOVA om de verschillen tussen de gemiddelde attitudescores. In wat volgt worden de geïdentificeerde verschillen geordend volgens de afhankelijke variabelen. We bespreken achtereenvolgens de significante verschillen tussen gemiddelde attitudescores met betrekking tot de attitude t.a.v. druggebruik, de attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid, de attitude ten aanzien van de verschillende beleidsvormen en de attitude ten aanzien van pill-testing.

1. Attitude ten aanzien van druggebruik

Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat mannen een significant positievere houding ($\bar{x} = 3.28$) aannamen ten aanzien van druggebruik dan de vrouwen ($\bar{x} = 2.94$) uit de steekproef. Hoewel de beide groepen eerder naar de neutrale score neigen kan dus een significant verschil geïdentificeerd worden ($U = 13246.00$, $z = -4.43$, $p < .001$).

Daarnaast werd een significant positievere attitude teruggevonden bij respondenten die in de laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden ($\bar{x} = 3.45$) in vergelijking met de respondenten die deze ervaring niet hadden ($\bar{x} = 2.95$) ($U = 8115.00$, $z = -5.31$, $p < .001$).

Verder bleek dat respondenten die ooit al eens drugs gebruikten wel degelijk verschillen van respondenten zonder ervaring met druggebruik op 'attitude ten aanzien van druggebruik' ($U = 7354.000$, $z = -10.737$, $p < .001$). De gemiddelde attitude ten aanzien van druggebruik is significant positiever bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik ($\bar{x} = 3.39$) in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikt hadden ($\bar{x} = 2.53$). Hoewel de beide groepen eerder naar de neutrale score neigen kan dus een significant verschil geïdentificeerd worden.

Ook op basis van de variabele 'ervaring met druggebruik op festivals' kon een statistisch significant verschil worden opgemerkt ($U = 3273.000$, $z = -7.762$, $p < .001$). De gemiddelde attitude ten aanzien van druggebruik bleek significant positiever bij respondenten die ervaring

hadden met druggebruik op festivals ($\bar{x} = 3.68$) in vergelijking met respondenten die deze ervaring niet hadden ($\bar{x} = 3.04$).

Mann-Whitney U-toets (attitude t.a.v. druggebruik)			
		$\bar{x}$	U
Geslacht	Man	3.28	13246.00***
	Vrouw	2.94	
Ervaring met buitenlandse festivals	Ja	3.45	8115.00***
	Neen	2.95	
Ervaring met druggebruik	Ja	3.39	7354.000***
	Neen	2.53	
Ervaring met druggebruik op festivals	Ja	3.68	3273.000***
	Neen	3.04	

Op basis van een One-Way-ANOVA kon vastgesteld worden dat er een statistisch significant verschil bestaat in de gemiddelde attitudescore t.a.v. druggebruik tussen de respondenten ($N=408$) naargelang hun opleidingsniveau ($F= 5.31$, $p<.001$). Uit de post-hoc vergelijking op basis van de Game Howell-toets blijkt dat er sprake is van een significant verschil. De respondenten met een universitair diploma hielden er gemiddeld een significant positievere score op na, wanneer gepeild werd naar de attitude ten aanzien van druggebruik, dan de respondenten uit de categorie 'niet-universitair hoger onderwijs' ($\bar{x}$ 'universitair diploma' = 3.24, $s= .79$ en $\bar{x}$ 'niet-universitair hoger onderwijs' = 2.82, $s=.91$). Er was geen significant verschil met de andere categorieën.

One-Way ANOVA (attitude t.a.v. van druggebruik)				
Opleidingsniveau	N	$\bar{x}$	s	F
Universitair diploma	100	3.24	0.79	5.31***
Niet-Universitair hoger onderwijs	83	2.82	0.91	
Hoger secundair	196	3.08	0.69	
Lager secundair	28	3.31	0.89	
Totaal	408			

2. Attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid

Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat mannen en vrouwen niet significant van elkaar verschillen op ‘attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid’ ($U = 14955,50$, $z = -1.69$, $p < .092$). Daarnaast kon worden opgemerkt dat de gemiddelde attitude ten aanzien van het huidige drugbeleid significant negatiever is bij respondenten die in de laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden ($\bar{x} = 2.21$) in vergelijking met respondenten die deze buitenlandse festivalervaring niet hebben ($\bar{x} = 2.57$) ($U = 9092.00^{***}$, $z = -3.52$, $p < .001$). Verder bleek dat de gemiddelde attitudescore ten aanzien van het huidige drugbeleid significant negatiever is bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik ($\bar{x} = 2.29$) in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten ($\bar{x} = 2.80$) ($U = 11878.00$, $z = -5.82$, $p < .001$). Ten slotte bleek de gemiddelde attitudescore ten aanzien van het huidige drugbeleid eveneens significant negatiever bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals ($\bar{x} = 2.08$) in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten ($\bar{x} = 2.58$) ($U = 4385.00$, $z = -5.04$, $p < .001$).

Mann-Whitney U-toets (attitude t.a.v. het huidige drugbeleid)			
		$\bar{x}$	U
Geslacht	Man	2.39	14955.00
	Vrouw	2.55	
Ervaring met buitenlandse festivals	Ja	2.21	9092.00***
	Neen	2.57	
Ervaring met druggebruik	Ja	2.29	11878.00***
	Neen	2.80	
Ervaring met druggebruik op festivals	Ja	2.08	4385.00***
	Neen	2.58	

Op basis van een One-Way-ANOVA konden we vaststellen dat er geen statistisch significant verschil bestaat in de gemiddelde attitudescore t.a.v. het huidige drugbeleid op festivals tussen de respondenten ($N = 390$) naargelang hun opleidingsniveau ($F = 2.57$, $p < .054$).

3. Attitude ten aanzien van verschillende beleidsvormen

3.1. Repressieve maatregelen

Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken de vrouwelijke festivalgangers (3.26) uit de steekproef er gemiddeld een iets positievere attitudescore op na houden dan mannen ($\bar{x} = 3.02$) ten aanzien van repressieve beleidsmaatregelen ($U = 13107,50$, $z = -2.71$, $p < .007$). Het verschil is hier echter miniem aangezien beide groepen er een neutrale attitude op na houden. Daarnaast bleek dat de gemiddelde attitudescore significant negatiever was bij respondenten die in de

laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden ($\bar{x}= 2.70$) in vergelijking met respondenten die deze buitenlandse festivalervaring niet hebben ($\bar{x}= 3.30$) ($U= 10090.00$, $z= -5.144$, $p<.001$).

Verder bleek de gemiddelde attitudescore ten aanzien van repressieve maatregelen van respondenten die nog nooit drugs gebruikt hadden significant positiever ($\bar{x}=3.64$) te zijn dan bij de respondenten die wel ervaring hadden met druggebruik ($\bar{x}=2.88$) ($U= 8236.000$, $z= -8.647$, $p<.001$). De gemiddelde attitudescore van de laatste groep neigt zelfs eerder naar een positieve houding ten aanzien van repressieve maatregelen. Tevens kon worden opgemerkt dat de gemiddelde attitudescore ten aanzien van repressieve maatregelen significant negatiever was bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festival ($\bar{x}=2.58$) in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten ($\bar{x}=3.27$) ($U= 3192.000$, $z= -6.649$, $p<.001$).

Mann- Whitney U-toets (attitude t.a.v. repressieve maatregelen)			
		$\bar{x}$	U
Geslacht	Man	3.02	13107.50**
	Vrouw	3.26	
Ervaring met buitenlandse festivals	Ja	2.70	10090.00***
	Neen	3.30	
Ervaring met druggebruik	Ja	2.88	8236.00***
	Neen	3.64	
Ervaring met druggebruik op festivals	Ja	2.58	3192.00***
	Neen	3.27	

Ten slotte kon op basis van een One-Way-ANOVA vastgesteld worden dat er een statistisch significant verschil bestaat in de gemiddelde attitudescore t.a.v. repressieve beleidsmethoden tussen de respondenten naargelang hun opleidingsniveau ($F= 3.462^*$, $p<.017$). Uit de post-hoc vergelijking op basis van de Bonferroni-toets bleek dat er bij de paarsgewijze vergelijking van de categorieën sprake is van een significant verschil tussen twee categorieën. De respondenten met een universitair diploma hielden er gemiddeld een significant neutralere score op na, wanneer gepeild werd naar de attitude ten aanzien repressieve maatregelen, dan de respondenten uit de categorie ‘niet-universitair hoger onderwijs’ ($\bar{x}$ ‘universitair diploma’ = 3.019, $s= .846$ en $\bar{x}$ ‘niet-universitair hoger onderwijs’ = 3.419, $s=.879$).

One-Way ANOVA (attitude t.a.v. repressieve maatregelen)				
Opleidingsniveau	N	$\bar{x}$	s	F
Universitair diploma	93	3.02	0.846	

Niet-Universitair hoger onderwijs	78	3.42	0.879	3.462*
Hoger secundair	181	3.16	0.785	
Lager secundair	27	3.22	0.821	
Totaal	379			

3.2. Preventieve maatregelen

Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat mannen en vrouwen niet significant van elkaar verschillen op ‘attitude ten aanzien van de preventieve beleidsmethoden’ ($U= 14281,50$, $z= -.56$ $p<.573$). Er kon wel een statistisch significant verschil worden waargenomen tussen respondenten met en zonder buitenlandse festivalervaring in de laatste vijf jaar ($U= 9493.00^*$, $z= -1.99$, $p<.050$). Zo bleken respondenten met buitenlandse festivalervaring ($\bar{x}= 3.60$) een positieve houding aan te nemen ten aanzien van preventieve maatregelen, terwijl de gemiddelde score eerder naar de neutrale score neigde bij de respondenten zonder buitenlandse festivalervaring ($\bar{x}= 3.32$). Tevens bleken de respondenten die ervaring hadden met druggebruik ($\bar{x}=3.50$) gemiddeld significant positiever te staan tegenover preventieve maatregelen in vergelijking met respondenten die wel ervaring hadden met druggebruik ($\bar{x}=3.25$) ($U= 14286.00$, $z= -2.08$, $p<.050$). Verder bleek de gemiddelde attitudescore significant positiever te zijn bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals ($\bar{x}=3.53$) in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten op festivals ($\bar{x}=3.30$) ($U= 4977.50$, $z= -2.17$, $p<.050$).

Mann- Whitney U-toets (attitude t.a.v. preventieve maatregelen)			
		$\bar{x}$	U
Geslacht	Man	3.39	14281,50
	Vrouw	3.34	
Ervaring met buitenlandse festivals	Ja	3.60	9493.00*
	Neen	3.32	
Ervaring met druggebruik	Ja	3.50	14286.00*
	Neen	3.25	
Ervaring met druggebruik op festivals	Ja	3.53	4977.50*
	Neen	3.30	

Ook voor de houding ten aanzien van preventieve maatregelen kon een statistisch significant verschil worden opgemerkt bij de deelnemende respondenten ($N=369$), naargelang hun opleidingsniveau ($F= 3.720^*$, $p<.012$). Uit de post-hoc vergelijking op basis van de Bonferroni-

toets blijkt dat de respondenten met een universitair diploma er gemiddeld een significant positievere score op nahielden in vergelijking met de respondenten uit de categorie ‘hoger secundair’ die een eerder neutrale houding aannamen ($\bar{x}$ ‘universitair diploma’=3.560, s = .789 en $\bar{x}$ ‘hoger secundair’= 3.234, s =.794).

One-Way ANOVA (attitude t.a.v. van preventieve maatregelen)				
Opleidingsniveau	N	$\bar{x}$	s	F
Universitair diploma	91	3.56	0.79	3.72*
Niet-Universitair hoger onderwijs	77	3.42	0.78	
Hoger secundair	174	3.23	0.79	
Lager secundair	27	3.31	0.63	
Totaal	369			

3.3. Schadebeperkende maatregelen

Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat de gemiddelde attitudescore ten aanzien van de schadebeperkende maatregelen niet significant verschilt naargelang het geslacht van de respondenten ($U= 14219,50$, $z= -.31$ $p<.754$). Er kon wel een significant verschil gevonden worden tussen de respondenten met buitenlandse festivalervaring in de laatste vijf jaar en de respondenten die deze ervaring niet hadden ($U= 8537.50^{**}$, $z= -2.97$, $p<.010$). Zo bleek de gemiddelde attitudescore significant positiever bij de respondenten die in de laatste vijf jaar een buitenlands festival bijwoonden ($\bar{x}= 4.11$) in vergelijking met respondenten die deze buitenlandse festivalervaring niet hadden ($\bar{x}= 3.81$). Daarnaast kon worden opgemerkt dat de gemiddelde attitude ten aanzien van schadebeperkende maatregelen significant positiever is bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik ($\bar{x}=4.10$) in vergelijking met respondenten die nooit drugs gebruikten ($\bar{x}= 3.61$) ($U= 11443.00$, $z= -4.79$, $p<.001$). Tevens bleek de gemiddelde attitudescore ten aanzien van schadebeperkende maatregelen positiever bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals ($\bar{x}= 4.26$) in vergelijking met respondenten die nog nooit drugs gebruikten op festivals ($\bar{x}= 3.78$) ($U= 3834.50$, $z= -4.50$, $p<.001$).

Mann-Whitney U-toets (attitude t.a.v. schadebeperkende maatregelen)			
		$\bar{x}$	U

Geslacht	Man	3.83	14219,50
	Vrouw	3.89	
Ervaring met buitenlandse festivals	Ja	4.11	8537.50**
	Neen	3.81	
Ervaring met druggebruik	Ja	4.10	11443.00***
	Neen	3.61	
Ervaring met druggebruik op festivals	Ja	4.26	3834.50***
	Neen	3.78	

Verder werd voor de houding ten aanzien van schadebeperkende maatregelen een statistisch significant verschil opgemerkt bij de deelnemende respondenten ($N=366$), naargelang hun opleidingsniveau ($F= 4.61$, $p<.004$). Uit de post-hoc vergelijking op basis van de Bonferroni-toets bleek dat de respondenten met een universitair diploma gemiddeld een significant positievere attitude hebben ten aanzien van schadebeperkende maatregelen dan de respondenten uit de categorie ‘hoger secundair’ en ‘lager secundair’ ($\bar{x}$ ‘universitair diploma’ = 4.12, $s= .74$ en $\bar{x}$ ‘hoger secundair’ = 3.80, $s=.84$ en $\bar{x}$ ‘lager secundair’ = 3.54, $s=.81$). Er was geen significant verschil met de categorie ‘niet-universitair onderwijs’.

4. Attitude ten aanzien van *pill-testing*

Uit de Mann-Whitney U-toets is gebleken dat mannen en vrouwen niet significant van elkaar verschillen op ‘attitude ten aanzien van *pill-testing* ($U= 13885,500$, $z= -.025$ $p = .980$). Er kon wel een significant verschil worden vastgesteld naargelang de variabele ‘ervaring met buitenlandse festivals’ ($U= 7557.500***$, $z= -3.770$, $p<.001$). Zo bleek dat de respondenten met buitenlandse festivalervaring een positievere houding aannemen ten opzichte van *pill-testing* ($\bar{x}=4.05$) dan de respondenten zonder buitenlandse festivalervaring ($\bar{x}=3.72$). Verder bleek dat respondenten die ervaring hadden met druggebruik, gemiddeld een significant positievere houding ten aanzien van *pill-testing* ($\bar{x}=3.92$) hadden dan respondenten die nooit drugs gebruikten ($\bar{x}=3.59$) ($U= 11304.000$, $z= -4.380$, $p<.001$). Deze vaststelling gold ook voor de variabele ‘ervaring met druggebruik op festivals, aangezien de gemiddelde attitudescore ten aanzien van *pill-testing* significant positiever was bij respondenten die ervaring hadden met druggebruik op festivals ($\bar{x}= 4.12$) in vergelijking met respondenten die deze ervaring niet hadden ($\bar{x}=3.65$) ($U= 3474.000$, $z= -4.758$, $p<.001$).

Mann-Whitney U-toets (attitude t.a.v. pill-testing)			
		$\bar{x}$	U
Geslacht	Man	3.74	14219,50
	Vrouw	3.80	
Ervaring met buitenlandse festivals	Ja	4.05	7557.500***
	Neen	3.72	
Ervaring met druggebruik	Ja	3.92	11304.00***
	Neen	3.59	
Ervaring met druggebruik op festivals	Ja	4.12	3474.00***
	Neen	3.65	

Ten slotte werd ook een statistisch significant verschil geïdentificeerd tussen de gemiddelde attitudescores ten aanzien van *pill-testing* bij de deelnemende respondenten ($N=359$), naargelang het opleidingsniveau ($F= 6.168^{***}$, $p<.001$). Uit de post-hoc vergelijking op basis van de Games-Howell Methode blijkt dat de respondenten met een universitair diploma een significant hogere gemiddelde attitudescore hadden, wanneer gepeild werd naar de attitude ten aanzien van *pill-testing*, dan de respondenten uit de vier andere categorieën ($\bar{x}$ 'universitair diploma' =4.060, $s= .636$). Deze respondenten bleken dus een sterkere voorstander van *pill-testing* dan de respondenten uit de andere categorieën.

One-Way ANOVA (attitude t.a.v. pill-testing)				
Opleidingsniveau	N	$\bar{x}$	s	F
Universitair diploma	90	4.060	0.636	6.168***
Niet-Universitair hoger onderwijs	74	3.708	0.832	
Hoger secundair	169	3.712	0.691	
Lager secundair	26	3.546	0.840	
Totaal	359			

Bijlage 11: Verband attitude druggebruik en steun voor verschillende beleidsvormen

In een volgende fase in het empirische luik werd nagegaan of er een verband waar te nemen viel tussen de houding ten aanzien van druggebruik en de houding ten aanzien van de verschillende beleidsvormen. In het voorgaande werd al gealludeerd op een mogelijk verband tussen deze variabelen. De onderstaande cijfers kunnen dit vermoeden nu weerleggen of bevestigen.

Uit de output van de analyse kon worden afgeleid dat de samenhang tussen ‘attitude t.a.v. druggebruik’ en ‘steun voor repressieve maatregelen’ gekenmerkt wordt door een sterk negatief verband ($r = -0.79^{***}$, $p < .001$). Wanneer dezelfde analyse werd uitgevoerd voor de samenhang tussen ‘attitude t.a.v. druggebruik’ en de ‘steun voor preventieve maatregelen’ dan kan een eerder zwak positief verband worden opgemerkt tussen deze twee variabelen ($r = 0.15^{**}$, $p < .004$). Verder kon uit de analyse een matig sterk positief verband worden afgeleid tussen ‘attitude t.a.v. druggebruik’ en ‘steun voor schadebeperkende maatregelen’ ($r = 0.51^{***}$, $p < .001$). Er kan geconcludeerd worden dat hoe positiever de houding is ten aanzien van druggebruik, hoe negatiever de houding zal zijn ten aanzien van repressieve maatregelen. Daarnaast blijkt dat hoe positiever de festivalganger staat ten aanzien van druggebruik, hoe meer deze festivalganger voorstander zal zijn van preventieve en schadebeperkende maatregelen

Correlatietabel		
		Attitude t.a.v. druggebruik
Steun repressieve maatregelen	Pearsons correlatiecoëfficiënt (r)	-0.79^{***} ($p < 0.001$)
	N	380
Steun preventieve maatregelen	Pearsons correlatiecoëfficiënt (r)	0.15^{**} ($p < 0.004$)
	N	369
Steun schadebeperkende maatregelen	Pearsons correlatiecoëfficiënt (r)	0.51^{***} ($p < 0.001$)
	N	366

Tabel 8: Correlatietabel attitude t.a.v. druggebruik en de steun voor de verschillende beleidsvormen